

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Bc. Jana Slivková

Dopady evropské zemědělské politiky na ČR
(případová studie Hranicko)

Diplomová práce

Olomouc 2011

MÍSTOPŘÍSEŽNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomová práci na téma Dopady evropské zemědělské politiky na ČR (případová studie Hranicko) vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Hranicích 30. března 2011

.....

podpis

Souhlasím, aby tato diplomová práce byla využívána ke studijním účelům a byla citována dle platných norem. Souhlasím také se zpracováním osobních údajů.

Podpis autora: _____

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu diplomové práce panu doc. PhDr. Vlastimilu Fialovi, CSc. za cenné připomínky a odborné rady. Jeho profesionální přístup mi pomohl ke kvalitnějšímu zpracování této diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	7
1 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA.....	10
1.1 VZNIK SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY	10
1.2 PRINCIPY A NÁSTROJE SZP	11
1.3 CHARAKTERISTIKA ZEMĚDĚLSKÉHO SEKTORU	14
1.4 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA A ROZPOČET EU	16
1.4.1 Financování SZP	17
1.5 SHRNUÍ	19
2 ZEMĚDĚLSKÝ SEKTOR V ČESKÉ REPUBLICE	21
2.1 ZEMĚDĚLSKÝ SEKTOR PŘED VSTUPEM A PŘÍPRAVA NA VSTUP DO EU	21
2.1.1 Vyjednané podmínky v rámci předstupních jednání	25
2.1.2 Předvstupní nástroje.....	26
2.2 ZEMĚDĚLSKÝ SEKTOR PO VSTUPU DO EU	28
2.2.1 Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 - 2006.....	30
2.2.2 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.....	31
2.3 SHRNUÍ	32
3 HLAVNÍ AKTÉŘI ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY	36
3.1 MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ A STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND	36
3.2 PODNIKY O VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLE	37
3.3 ZÁJMOVÉ SKUPINY	37
3.4 SHRNUÍ	39
4 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA A ROZVOJ VENKOVA V ČR.....	41
4.1 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007 -2013	41
4.2 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA	42
4.2.1 Leader	45
4.2.2 Místní akční skupina	45
4.3 SHRNUÍ	46
5 PROGRAM LEADER A REGION HRANICKO	48
5.1 REGION HRANICKO	48
5.2 ROZVOJOVÉ PARTNERSTVÍ REGIONU HRANICKO	48
5.2.1 Orgány MAS Rozvojové partnerství Regionu Hranicko	49
5.3 STRATEGICKÝ PLÁN LEADER „MĚNÍME HRANICKO“	50
5.4 SHRNUÍ	53

6	CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH VÝZEV	55
6.1	VÝZVA Č. 1/2008	55
6.2	VÝZVA Č. 1/2009	57
6.3	VÝZVA Č. 1/2010	60
6.4	VÝZVA Č. 1/2011	62
6.5	SHRNUTÍ	63
	ZÁVĚR	67
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	72
	ABSTRAKT	77
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	79
	SEZNAM PŘÍLOH	80

ÚVOD

Zemědělství je nedílnou součástí hospodářství. Jeho důležitost není pouze ve výrobě potravin a ostatních zemědělských produktů, ale má také velký význam pro zachování kulturní krajiny v rámci ekologického přístupu k životnímu prostředí.

Zemědělství v České republice patřilo k silně preferovaným odvětvím. Přejed k tržnímu hospodářství znamenal výrazný tlak na přizpůsobení se zemědělství novým ekonomickým podmínkám a odbytovým možnostem z hlediska jejich rozměru, struktury a výkonnosti. K zásadním změnám v českém zemědělství došlo již v průběhu 90. let minulého století. Další významnou etapou v jeho rozvoji se stal vstup ČR do EU, kdy se od 1.5.2004 ČR nachází v prostředí jednotného trhu unie a Společné zemědělské politiky.

Česká republika musela před přistoupením do EU začlenit do svého právního řádu tzv. *acquis communautaire* neboli evropský právní řád. V zemědělském sektoru tak bylo nutné implementovat Společnou zemědělskou politiku. Jak již vyplývá z názvu, tato politika se řadí mezi společné politiky, což znamená, že členské státy delegovaly v této oblasti své pravomoci ve prospěch EU. Podoba, v jaké ČR přijala zemědělskou politiku, je závazná a plyne z předstupních smluv, které byly uzavřeny mezi EU a ČR během předstupních jednání. Tato jednání byla velmi komplikovaná a ČR se snažila dojednat co nejvýhodnější podmínky.

Tato práce si klade za cíl shrnout dostupné informace o Společné zemědělské politice (dále jen „SZP“), českém zemědělství před vstupem do EU a po vstupu do EU, zaměřit se na hlavní rysy této politiky a českého zemědělství a vytvořit text, který srozumitelnou formou bude schopen každému jasně vysvětlit v čem SZP spočívá a také jak vypadal zemědělský sektor ČR před vstupem do EU a po vstupu do EU. Práce tak bude hodnotit základní charakteristické rysy českého zemědělství v různých obdobích a důraz zde bude kladen na využití předstupních programů, sjednané kvóty a podmínky vstupu a rovněž na institucionální a administrativní změny, které české zemědělství v souvislosti se vstupem do EU bylo nuceno provést. Součástí práce je případová studie Regionu Hranicko, která spočívá ve sledování tohoto regionu z hlediska získávání dotací z EU prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR, dále také ve zpracování dat o jednotlivých vyhlášených dotačních opatřeních v tomto regionu a zhodnocení celého dotačního programu.

V souvislosti se stanoveným cílem budou v práci ověřovány následující hypotézy:

1. Situace českých zemědělců se po vstupu do EU výrazně zlepšila. Dobré výsledky byly zaznamenány v ekonomické a sociální oblasti. Agrární obchod dovozu i vývozu stoupl,

finanční situace a pracovní podmínky samotných českých zemědělců můžeme na základě dostupných informací hodnotit kladně. Naproti tomu však stojí dlouhodobý pokles produkce a nejisté prognózy související se situací českých farmářů. Na základě těchto uvedených faktorů můžeme stav českého zemědělství hodnotit jako relativně neutrální.

2. Vstup ČR do EU měl významný pozitivní dopad pro jednotlivé regiony v ČR. V jednotlivých regionech byl zaznamenán významný nárůst finančních prostředků určených k realizaci projektů v oblasti rozvoje zemědělských podniků, lesnictví, rozvoje spolkového života a sportu v obcích, rozvoje cestovního ruchu. Z tohoto hlediska můžeme vstup ČR do EU velmi pozitivně.

V souvislosti se stanoveným cílem a položenými hypotézami diplomové práce je nutné si položit několik otázek. Jaký byl dopad vstupu ČR do EU v oblasti zemědělství? Jak funguje SZP EU? Co je charakteristické pro jednotlivé období českého zemědělství a to jak před vstupem do EU a po vstupu do EU? Kdo má hlavní podíl na prosazování zemědělských zájmů v ČR? Co je to Program rozvoje venkova ČR? Jaký je účel založení Místní akční skupiny Rozvojového partnerství Regionu Hranicko?

Pro svou diplomovou práci jsem si v souladu se zadáním práce stanovila tyto úkoly: shromáždit data, která budou charakterizovat stav a vývoj českého zemědělství, vypracovat případovou studii Regionu Hranicko, zhodnotit pozitivní a negativní stránky vstupu ČR do EU na české zemědělství a také zhodnotit jednotlivé vyhlášené dotační opatření v Regionu Hranicko a na základě zjištěných informací navrhnout kroky, které by vedly k zlepšení stávajícího stavu.

Počátečním impulsem pro sepsání práce byl autorčin vlastní zájem o Region Hranicko a objem finančních prostředků, které do tohoto regionu plynou z EU. Při psaní textu samotné diplomové práce byl zvolen empiricko-analytický přístup, na jehož základě nejprve dochází ke sběru dat a informací, které jsou poté následně využity pro provádění analýzy, jejímž cílem je potvrzení stanovených hypotéz. První část práce, která je věnována teoretické kapitole zabývající se vymezením a definováním SZP a zemědělského sektoru ČR, se vyznačuje z větší části deskriptivní a přehledovou povahou. Druhá část práce se zabývá konkrétní případovou studií Regionu Hranicko. Doplnkem již zmiňovaného empiricko-analytického přístupu užívaného při psaní této diplomové práce je metoda deskripce, jež bude aplikována obecně v těch částech práce, kde je nutné podat takové teoretické informace a souvislosti, které jsou pro pochopení a následnou analýzu a potvrzení hypotéz nezbytné.

Na základě výše stanovených úkolů vyplynula struktura této práce. Práce je rozdělena do šesti kapitol. První část práce se věnuje vzniku a počátku SZP, charakteristice evropského zemědělského sektoru a také oblasti financování SZP. Druhá kapitola je zaměřena na analýzu zemědělského sektoru v ČR před vstupem a na fázi po vstupu do EU. V této kapitole jsou reflektovány vyjednané podmínky v rámci předstupních jednání, předvstupní nástroje a následně i nástroje po vstupu do EU. Kapitola obsahuje i samotné zhodnocení pozitivních a negativních stránek českého zemědělství v souvislosti se vstupem do EU. Třetí kapitola pojednává o hlavních aktérech zemědělské politiky a také o tom, jak jsou v ČR prosazovány zemědělské zájmy. Vzhledem k tomu, že se tato práce zaměřuje na oblast rozvoje venkova, čtvrtá kapitola je věnována Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013. Pátá kapitola pojednává o Programu LEADER a Regionu Hranicko. V této kapitole je představen samotný Region Hranicko, Místní akční skupina Rozvojové partnerství Regionu Hranicko, která v tomto regionu působí a také v neposlední řadě strategický dokument LEADER „Měníme Hranicko“. Poslední kapitola se orientuje na analýzu jednotlivých vyhlášených Výzev v Regionu Hranicko, na základě kterých mohou žadatelé z tohoto regionu získat nemalé finanční prostředky pro své projekty. Na závěr jsou navržena možná opatření, která by snad mohla vést k navýšení efektivity.

Obsah diplomové práce je založen na odborné literatuře a také internetových pramenech. Všechny zdroje je nutné rozdělit do dvou oblastí, a to na literaturu zabývající se kapitolou SZP, českému zemědělství před vstupem a po vstupu do EU a zadruhé to jsou publikace a internetové zdroje o Regionu Hranicko, Místní akční skupině Rozvojové partnerství Regionu Hranicko a jednotlivých vyhlášených Výzvách. Internetové zdroje jsou velmi významným informačním zdrojem. Na prvním místě jsou to webové stránky Ministerstva zemědělství ČR, které zahrnují četné statistiky a aktuální přehledy. Mezi hlavní informační portály se řadí stránky Státního zemědělského a intervenčního fondu, Agrární komory české republiky a Regionu Hranicko. Zmíněné internetové zdroje poskytují přehled o základní charakteristice českého zemědělství.

1 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA

Společná zemědělská politika (Common Agriculture Policy – CAP) je nejstarší politikou Evropské unie. V Evropské unii ani v celém světě není více regulovaná a byrokracií svázaná podnikatelská oblast než zemědělství. Od začátku své existence prošla SZP mnoha změnami a stále se řadí k nejdiskutovanějším oblastem evropské integrace. Tato kapitola se zaměřuje na charakteristiku zemědělského sektoru, na význam a vznik SZP, její principy, nástroje a také na oblast financování SZP.

1.1 Vznik společné zemědělské politiky

Historie moderní evropské integrace se obvykle počítá od 9. května 1950, kdy byla zveřejněna Schumanova deklaráce. Společná zemědělská politika EU vychází ze situace v zemědělství na trhu potravin v západní Evropě po 2. světové válce. Cílem byla podpora zemědělské produkce a zajištění potravinové soběstačnosti. Vznik SZP je spojen s podpisem Smlouvy o Evropském hospodářském společenství, v níž byla zmíněna v části 3, hlava II, čl. 32 – 38 zemědělská politika jako součást společného trhu. Smlouva definovala SZP jen v hrubých obrysech. Potvrdila tím však převládající přesvědčení členských států, že zemědělská výroba nemůže být ponechána volnému trhu, tj. soutěži zemí v udělování státních podpor do zemědělství.¹

Dle znění Římské smlouvy se mezi původní cíle SZP řadila stabilizace zemědělských trhů a zajištění dobré životní úrovně zemědělců, dostatečných zásob potravin, stabilních a spravedlivých cen zemědělského zboží a hospodářské výkonnosti. Je zřejmé, že některé cíle si navzájem odporovaly. Velmi dobře můžeme tento rozpor ukázat např. na zajištění životní úrovně zemědělců, která předpokládá dotace a také vyšší ceny produktů, zatímco spotřebitel preferuje nízké ceny.²

Důvody, které stály za vytvořením SZP byly ekonomické, měnové, sociální a politické. „Ekonomickým důvodem byla reakce na nutnost dovážet potraviny a sociální důvody zahrnovaly snahu o zachování kvality života na venkově a tradičních sociálních hodnot. Z politického hlediska byla SZP charakterizována jako nástroj, jak prodat celý balík Euratom/ES odpůrcům hlubší integrace a jako výměnný obchod mezi Francií, prosazující

¹ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009. 443 s.

² MATHIJSEN, Petrus Servatius Renoldus Franciscus. *A guide to European Union law*. 8. eddition. London: Sweet & Maxwell, 2004. 294 s.

společný zemědělský trh a Německem, stojícím za společným trhem s průmyslovým zbožím a symbolem francouzsko-německého sblížení. SZP je na první pohled ekonomickou politikou, nicméně má významný politický význam – jako celé Evropské hospodářské společenství (dále jen „EHS“) od svého počátku. Již zakladatelé EU si byli vědomi rozmanitosti výrobních struktur a podmínek v původních členských státech, potřeby modernizovat zemědělské struktury pro zvýšení konkurenceschopnosti a podporovat příjmy zemědělců, aby se dostaly naroven s dalšími hospodářskými sektory. Strukturální prvek SZP je obsažen v Článku 39 Římské smlouvy a v nařízení zřizujícím Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond. Implementaci SZP v roce 1962 dominovala tržní a cenová politika. Současné strukturální politiky pro venkovské oblasti EU se vyvinuly ze strukturálních politik pro zemědělský sektor, které byly poprvé zavedeny v 60. letech po zavedení prvních tržních režimů SZP“³

Samotné praktické fungování společné zemědělské politiky bylo specifikováno během konání konference v italském městě Stressa, která se konala od 3. do 11. července 1958. Členské státy na ní byly zastoupeny ministry zahraničních věcí a Komise předsedou Hallsteinem a dalšími čtyřmi komisaři, včetně místopředsedy Komise a bývalého nizozemského ministra pro zemědělství Sico Mansholta. Zájmové skupiny měly statut pozorovatele. Hlavní náplní konference bylo vypracování přesných zásad a mechanismů SZP na základě rámce daného Smlouvou o EHS a také vypracování komplexní analýzy potřeb evropského zemědělství. Členské státy na konferenci rozhodly o stanovení hlavního regulačního nástroje společného trhu, kterým se staly ceny. Kromě dohody o cenách byly na konferenci stanoveny základní principy SZP.⁴

1.2 Principy a nástroje SZP

Jak už bylo uvedeno principy SZP byly stanoveny na konferenci v italském městě Stressa. K základním principům SZP patří jednotný společný trh zemědělských produktů, respektive náležitost SZP ke společnému trhu postavenému na volném pohybu čtyř svobod, preference EU (zemědělské zboží ze zemí EU je upřednostňováno před zbožím ze třetích zemí) a určení zásad finanční solidarity, což znamenalo rozložení nákladů na SZP mezi

³ KUOKKANEN, Kanerva , VIHINEN, Hilikka. *Contribution of the CAP to the general objectives of the EU*. [online]. MTT Economic Research.cz, August 2006 [cit. 12. října 2010]. Dostupné na <http://www.mtt.fi/sasspo/SASSPO_HKI_BN4.pdf>.

⁴ NEUMANN, Pavel. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze: Nakladatelství Oeconomica, 2004. 9 s.

všechny členské státy EU. K dosažení cílů SZP odpovídajících výše uvedeným principům bylo nutné zavést regulační nástroje.⁵ V současnosti jsou hlavní nástroje SZP založeny na pěti základních dokumentech (kromě dalších nařízení, směrnic a rozhodnutí).⁶

Realizace SZP měla pozitivní, ale i negativní účinky. Jednotný trh umožnil zemědělcům těžit z většího trhu, ale taktéž je vystavil větší konkurenci. EU je chránila před konkurencí ze světa, což však vedlo k vyšším cenám a menšímu výběru zboží pro spotřebitele. Dá se říct, že původní podoba SZP prospívala výrobcům a poškozovala spotřebitele. Řídící princip společného zemědělského trhu a princip preference EU fungoval prostřednictvím množstevních kvót, intervenčních opatření pro danou komoditu a tržních řádů. Princip preference EU spočíval po desetiletí v ochraně domácích zemědělců z členských států, kterým byly vypláceny dotace svázané s množstvím produkce. Vývoz za hranice společného trhu byl podporován vysokými subwencemi. Na druhé straně zemědělské vývozy z neevropských zemí byly postihovány vysokým clem v závislosti na citlivosti dané komodity.⁷

Tržní řády uměle stanovovaly tři typy cen: cílová cena, intervenční cena, prahová cena. Cílová cena, je cenou, za kterou je daná komodita prodávána na vnitřním trhu EU. Intervenční cena je o něco nižší než cena tržní. Jedná se o cenu, kterou má zemědělec garantovanou. To znamená, že v případě nízké poptávky EU garantuje, že za ni produkci od zemědělce vykoupí. Prahová cena představuje minimální cenu, za kterou lze dovézt konkurenční výrobek zvenjšku do EU v důsledku vysokých dovozních cel na zemědělské výrobky.⁸

Regulovaný systém měl původně zajistit potravinovou soběstačnost EU ve výrobě základních zemědělských komodit (cukr, obilí, mléčné produkty, živočišná výroba, ovoce, zelenina, víno atd.). Tento systém však v osmdesátých letech vedl ke krizi, která se projevovala nadprodukcí téměř všech komodit, neúměrným zatížením rozpočtu EU a růstem cen, které v některých případech (např. cukr) několikanásobně převyšovaly ceny na světových

⁵ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009. 444 s.

⁶ Nařízení (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky, a to ze dvou fondů EAGF a EAFRD
Nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova (druhý pilíř SZP) z EAFRD
Rozhodnutí Rady 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova /programové období 2007 – 2013.

Nařízení (ES) č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů, které kodifikovalo regulační mechanismy pro 21 předchozích odvětvových společných organizací trhu.

Nařízení (ES) č. 73/2009, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci prvního pilíře SZP

⁷ FAJMON, Hynek. *Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou frakcí Evropské lidové strany – Evropských demokratů (EPP-ED), 2006. 7 s.

⁸ FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 9 s.

tržích. V oblasti podpory zemědělské produkce vznikly zásady systému tzv. přímých plateb, které měly pomoci jednotné platby na obdělávaný hektar (SAPS) a později jednotné platby na farmu (SPS) vystřídat systém dosavadní podpory, která byla svázána s vyprodukovaným množstvím. Regulace byla uvolněna u řady komodit. V přísné podobě ale přetrvala u tzv. citlivých odvětví jako je cukr, ovoce a zelenina. Její pozůstatky zůstávají např. u obilovin, mléka a mléčných produktů, vajec či masa a projevují se existencí intervenčních cen, množstevních kvót, prémie na chov, vývozních subvencí či skutečností, že pravidla poskytování státní pomoci musí být v souladu s legislativou EU.⁹

Přímé platby farmám dnes hrají klíčovou úlohu. Jejich hlavním úkolem je zabezpečit zemědělcům stabilnější příjmy. Zemědělec se může rozhodnout, co chce produkovat, přičemž je mu zaručená stejná výše podpory nezávisle na tom co produkuje. Díky tomu se může lépe a pružněji přizpůsobit poptávce. Evropská unie přímé platby často podmiňuje splněním zvláštních požadavků s ohledem na životní prostředí a přírodu. Pokud zemědělec nastavené podmínky nedodrží, mohou mu být přímé platby sníženy či zrušeny.¹⁰

Variabilní přírážky se projevují v podobě cel nebo dovozních přírážek. Variabilní cla zajišťují, že se dovoz ze třetích zemí nedostane pod intervenční cenu. V případě, že by se tak stalo, mohlo by dojít k intervenčním nákupům z nečlenských zemí EU a tedy k paradoxní situaci, kdy by se za peníze daňových poplatníků EU dovozovala produkce ze třetích zemí. Naopak vývozní refundace snižuje vývozní cenu v případě, že se EU snaží zbavit své produkce na světových tržích, kde je daná komodita levnější než na vnitřním trhu EU.¹¹

Kvóty představují maximální garantované množství produkce, na které se vztahují zaručené ceny. Kvóty existují pro mléko, cukr, isoglukózu, bramborový škrob a tabák. Smyslem je omezit určitým způsobem nadprodukcí a zároveň v rámci stanovených kvót poskytnout producentům garantovaný odbyt a finanční jistotu.¹²

⁹ FAJMON, Hynek. *Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou frakcí Evropské lidové strany – Evropských demokratů (EPP-ED), 2006. 8 s.

¹⁰ LOSOSOVÁ, Jana, STŘELEČEK, František, ZDENĚK, Radek: *Vliv dotací na ekonomickou situaci českých zemědělských podniků*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2009. 16 s.

¹¹ FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009. 449 s.

¹² FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 8

1.3 Charakteristika zemědělského sektoru

Obecně lze říci, že do zemědělského (agrárního) sektoru lze zahrnout zemědělskou prvovýrobu, lesnictví, vodní hospodářství a rybolov, potravinářský průmysl, agrárně – potravinářskou a agrárně průmyslovou složku a v neposlední řadě agrobyznys. Agrární sektor plní několik základních funkcí. Sehrává důležitou roli v tvorbě krajiny, udržení kvality vod, čistoty ovzduší, osídlení regionů, zabezpečuje potraviny pro výživu lidstva, které jsou na rozdíl od průmyslových produktů velmi těžko zastupitelné a také zahrnuje sociální a demografické aspekty.¹³

Evropský zemědělský model je využíván na velmi různorodé zemědělské ploše o 182 milionech ha, která představuje 47 % celkového území 27 států EU. Zemědělská prvovýroba zahrnuje společně s lesy 78 % evropského území. Zemědělství a lesnictví je odvětvím, které má hlavní odpovědnost za správu čtyř pětín evropského území. Evropská unie nemá k dispozici tak rozlehlé plochy jako země nového světa. Evropský zemědělský model je tedy modelem intenzivního typu, u nějž jsou výrobní náklady vyšší než v zemích Ameriky či Oceánie a většina evropských zemědělských podniků (v roce 2007 jich bylo 13,7 milionů) představují malé a rodinné podniky (průměrně 12 ha). Tyto podniky jsou v mnoha regionech důležitým zdrojem zaměstnanosti na místní úrovni. Zemědělská činnost je tedy nedílnou součástí těchto území. Venkovské oblasti zaujímají v současné době 90 % území 27 členských států EU a obývá je 54 % obyvatel. Zemědělství se za těchto podmínek stává činností, která je klíčová pro dosažení sociální a územní soudržnosti, neboť hraje důležitou úlohu při zajišťování životaschopnosti venkova jakožto místa pro život, práci a trávení volného času.¹⁴

Zemědělství EU lze v současnosti charakterizovat následujícími rysy. „Zemědělství v EU je moderní a konkurenceschopné. Unie zaujímá vedoucí místo na světových trzích, jak z pohledu vývozce, tak dovozce. EU má v zásadě udržitelný a efektivní zemědělský sektor, který je založen na využití bezpečných a hygienických nezávadných metod produkce, které jsou šetrné k životnímu prostředí. Zemědělský sektor EU přispívá k uchování a rozvoji života na venkově.“¹⁵

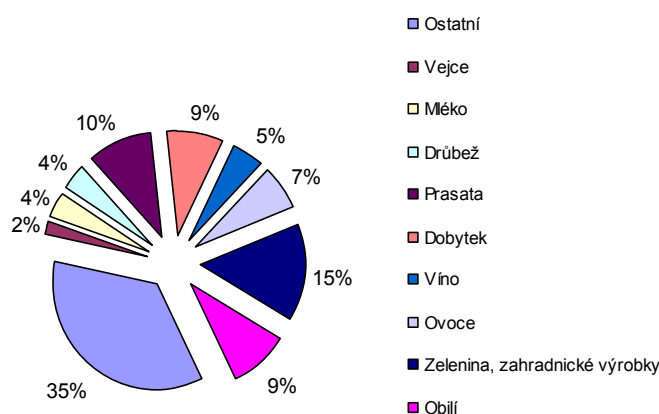
¹³ KUČEROVÁ, Irah. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Univerzita Karlova, 2006. 144 s.

¹⁴ MARTI, MASSOT, Albert. *Praktická příručka – Zemědělství a Rozvoj venkova*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009. 9 s.

¹⁵ FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 1 s.

Jak už je uvedeno výše, zemědělsky využívaná půda zaujímá 47 % z celkového území evropské sedmadvacítky. Území 12 nových členských států představuje dalších 37 milionů hektarů zemědělské půdy ke 145 milionům hektarů původních států EU – 15. Zvětšení plochy o 25 % přineslo zvýšení výroby o pouhých 19 %. Zemědělský sektor EU charakterizují následující údaje. V roce 2007 dosahovala zemědělská produkce států EU – 27 výše 355,8 miliard eur v základních cenách. Největší podíl na této zemědělské produkci má Francie (19 %), za ní následuje Německo (12,8 %), Itálie (12,4 %) a Španělsko (11,4 %). V rámci 13,7 milionů zemědělských podniků pracuje téměř 11,8 milionů ročních pracovních jednotek¹⁶. Největší množství ročních pracovních jednotek v zemědělství je zaměstnáno v Polsku a v Rumunsku (2,2 milionu v každé z těchto zemí). Na dalších místech jsou Itálie (1,3 milionu) a Španělsko (967 tisíc). V těchto zemích je soustředěna více než polovina zemědělské pracovní síly evropské sedmadvacítky. Zemědělství – průmyslové odvětví se na HDP EU podílí 2,1 % a zaměstnává 5,1 % milionů osob. Zemědělství – potravinářské odvětví se na zaměstnanosti v EU podílí 8,5 % a představuje 3,9 % HDP EU. Po USA je EU druhým největším světovým vývozcem zemědělsko – potravinářských produktů, přičemž její objem prodeje dosáhl v roce 2007 hodnoty 75,2 miliard eur. EU zaujímá vedoucí postavení ve vývozu alkoholických nápojů, masa, mléčných výrobků a olivového oleje. V neposlední řadě je také EU největším světovým dovozcem zemědělských produktů, jejich hodnota v roce 2007 dosahovala 77,5 miliard eur.¹⁷

Graf č. 1: Struktura zemědělské výroby v EU v roce 2005 (%)

Zdroj: FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 2 s.

¹⁶ Odpovídajících plnému úvazku. Údaj z a rok 2007.

¹⁷ MARTI, MASSOT, Albert. *Praktická příručka – Zemědělství a Rozvoj venkova*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009. 10 s.

Z grafu je patrné, že nejdůležitějšími produkčními skupinami v rámci SZP jsou zelenina a zahradnické výrobky, prasata, obilí, dobytek a ovoce, na které dohromady připadá 50 % celkové zemědělské produkce.

1.4 Společná zemědělská politika a rozpočet EU

Rozpočet EU určuje množství výdajů na každou politiku a očekávané příjmy, vybrané na financování činností EU, během daného roku. Rozpočet je nutností v každé zemi, avšak rozpočet EU se od národních rozpočtů poměrně liší. Musí být například dosaženo dohody mezi všemi členskými státy EU. Odlišnosti můžeme nalézt také v jeho velikosti, zdrojích příjmů, vyrovnanosti nebo ve výdajové stránce rozpočtu.

Výše rozpočtu EU je dána stropem vlastních zdrojů, který byl rozhodnutím o vlastních zdrojích z roku 2000 stanoven na 1,24 % HND (hrubého národního důchodu) EU v položkách na platby a 1,31 % HND EU v položkách na závazky. Tento strop musí být respektován při tvorbě víceletého finančního rámce (tzv. finanční perspektivy) i při přijímání ročních rozpočtů. Mezi příjmy rozpočtu řadíme vlastní zdroje (zemědělské dávky, tj. cla uvalená na dovoz zemědělských produktů, dávky z cukru, cla z obchodu se třetími zeměmi vybraná podle společného celního tarifu), podíl na dani z přidané hodnoty (DPH), podíl z hrubého národního důchodu (HND) členských států a ostatní zdroje (poplatky vztahující se k fungování Evropského hospodářského prostoru, daně z příjmů zaměstnanců institucí EU, pokuty, přebytek z rozpočtu z předchozího roku atd.¹⁸ Největším zdrojem příjmů je příspěvek z HND členských států. V roce 2010 představovaly příspěvky z HND členských států 75,9 % podíl na celkových příjmech.¹⁹

Výdaje evropského rozpočtu můžeme rozdělit do pěti skupin. Ochrana a správné hospodaření s přírodními zdroji, udržitelný růst, občanství, svoboda, bezpečnost a právo, EU jako globální partner a administrativa. Výdaje rozpočtu EU za rok dosahují průměrně 1 % HND EU (tj. přibližně 235 eur na osobu). Výdaje jsou rozděleny do širších kategorií, tzv. okruhů a jsou odrazem aktuálních výzev a priorit EU. Například v letech 2007 – 2013 směřují výdaje rozpočtu EU především do oblasti zemědělství a životního prostředí, na snižování rozdílů mezi státy či regiony EU a posilování jejich rozvoje a na zajištění bezpečnosti a stability uvnitř EU i mimo ni. Výdaje rozpočtu pro období 2007 – 2013 jsou

¹⁸ ŠREIN, Zdeněk a kol. *Veřejná správa v EU. Rozpočty EU a veřejné financování*. 1. vydání. Ústí nad Labem, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2007. 41 s.

¹⁹ ŠÍMOVÁ, Kateřina. *Příjmy rozpočtu EU*. [online]. Euroskop.cz, 2010 [cit. 25. října 2010]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/8878/sekce/prijmy-rozpocet-eu/>>.

stanoveny finančním rámcem, který určuje závazné limity, které nesmí být překročeny. O podobě výdajů rozpočtu EU rozhoduje Rada EU a Evropský parlament na základě návrhu Evropské komise.²⁰

Rozpočet na rok 2010 dosahoval výše 141,5 mld. Eur v prostředcích na závazky (nárůst v porovnání s rokem 2009 je 3,6 %), což odpovídá 1,20 % HND EU. V prostředcích na platby je rozpočet na rok 2010 stanoven na 122,9 mld. Eur (nárůst oproti roku 2009 o 8,8 %), tj. 1,04 % HND EU.²¹

1.4.1 Financování SZP

Jak už bylo zmíněno výše SZP je financována ze zdrojů evropského rozpočtu. V roce 1962 byl k tomuto účelu vytvořen zvláštní fond a to Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF). „V lednu 1962 a v roce 1964 byl rozdělen do dvou sekcí: záruční sekce, která je mnohem větší než druhá, podpůrná sekce (orientační), jejímž úkolem je financování výdajů na fungování trhů a cenovou politiku. Dle Článků 2 a 3 Nařízení č. 729/70 se tyto výdaje částečně skládají z náhrad na export do třetích zemí přiznávaných na základě společné organizace trhu a částečně z intervenčních plateb, sloužících k regulaci zemědělských trhů. Po reformě SZP však musela garanční sekce od roku 1993 financovat všechna, či některá z opatření, která ze striktního pohledu nemají co do činění se spravováním zemědělských trhů, jako odstavení půdy, podpora příjmů, ochrana životního prostředí, boj s podvody, atd. Objem plateb, prováděných garanční sekcí, vzrostl z 8,7 mld. Eur v roce 1978 na 38,7 mld. Eur v roce 1998. Během posledních 20 let se tak zčtyřnásobil a to jak z interních důvodů, jako přistoupení nových členských států, tak i z těch externích, jako nasycení světových trhů. Napříč tomuto vzrůstu představují výdaje garanční sekce pouze 0,5 % HDP EU.“²²

EAGGF podporuje udržitelný rozvoj venkovských oblastí a diverzifikaci zemědělské výroby za účelem její konkurenceschopnosti. Finanční pomoc týkající se rozvoje venkova může podle Nařízení č. 1257/99 o EAGGF zahrnovat zlepšení struktury zemědělských pozemků a systémů marketingu zemědělských produktů, konverzi a přeorientování potenciálu

²⁰ KÖNIG, Petr a kol. *Rozpočet a politiky evropské unie. Příležitost pro změnu*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 14 s.

²¹ Evropská komise. *Souhrnný rozpočet evropské unie pro rozpočtový rok 2010* [online]. Europa.eu, Leden 2010 [cit. 1. listopadu 2010], Dostupné na http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2010_cs.pdf<http://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>.

²² European parlament. *EAGGF Guarantee Section*. [online]. Europa.eu, 20. listopadu 2000 [cit. 1. listopadu 2010], Dostupné na http://www.europarl.europa.eu/factsheets/4_1_4_en.htm.

zemědělské produkce, zavádění nových technologií a zvýšení kvality produktů, podporu nezemědělské produkce, zlepšení pracovních a životních podmínek apod. Oblasti, kde mohou být realizována opatření pro rozvoj venkova podle EAGGF jsou mj. ekologické zemědělství, školení, podpora adaptace a rozvoj venkovských oblastí, zlepšení marketingu zemědělských produktů, lesnictví, podpora začínajících farmářů.²³

Financování SZP z EAGGF bylo realizováno od roku 1970 až do roku 2006. Záruční sekce, pokrývala zhruba 90 % výdajů na SZP. Tato sekce sloužila k financování podpory rozvoje venkova v rámci strukturálních fondů, k úhradě intervenčních opatření, vývozních subvencí a k úhradě přímých plateb. Prostřednictvím orientační sekce byly financovány dlouhodobé strukturální změny v zemědělství. Podíl sekce na celkových výdajích činil zhruba 10 %. Od roku 2007 probíhá financování SZP prostřednictvím dvou nově vytvořených fondů – Evropský zemědělský záruční fond (EAFG) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD). V současné době má SZP dva různé okruhy financování. První pilíř SZP, zahrnující nástroje na podporu trhů a přímé podpory pro zemědělské podniky, který je financován výhradně z prostředků EAFG a druhý pilíř, který zahrnuje podporu opatření na rozvoj venkova, v rámci režimu spolufinancování z prostředků EAFRD.²⁴

Do roku 2007 se rozpočtová politika EU v oblasti zemědělství řídila podle finanční perspektivy zvané Agenda 2000, která byla v platnosti v letech 2000 – 2006. Výdaje na zemědělskou politiku podle ní pravidelně pokrývaly přibližně 45 % rozpočtu EU. V roce 2002 byla modifikována s platností od roku 2004 s ohledem na východní rozšíření. V souvislosti s východním rozšířením, starší členské státy EU žádaly, aby byly zachovány jejich příjmy v tomto sektoru a také, aby desítka nových členských států podle dohod z Kodaně v roce 2002, obdržela v prvním roce členství jen 25 % přímých plateb poskytovaných v EU. Do roku 2006 docházelo k jejich navyšování každoročně o 5 %. Jednání o finanční perspektivě pro roky 2007 – 2013 byly velmi komplikovaná a probíhaly dva roky. Nakonec bylo dosaženo shody na úspornější variantě na summitu Evropské rady v prosinci 2005. Finanční rámec pro nové období 2007 – 2013 vyčleňuje ve výdajových závazcích celkem 864,316 mld. Eur. Pro

²³ Centrum pro komunitní práci. *Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond* [online]. SFCD.CPKP.cz, [cit.2. listopadu 2010], Dostupné na <<http://www.sfcd.cpkp.cz/SF/index.html>>.

²⁴ FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 11 s.

období 2007 – 2013 byl zřízen nový fond a to EAFRD, který doplnil a převzal část stávajícího financování z orientační a garanční části EAGGF.²⁵

Ve vztahu k evropskému HDP se výdaje na SZP postupně snížily. V roce 2009 dosáhly tyto výdaje 0,46 %. Opatření na regulaci trhu stanovené ve víceletém finančním rámci na období 2007 – 2013 tvoří spolu s přímými platbami (první pilíř SZP) 33,9 % celkových předpokládaných závazků, tedy 293,1 mld. Eur ve státech EU – 27. Opatření na rozvoj venkova (druhý pilíř SZP) naproti tomu představují 8 %, tedy 69,7 mld. Eur. Z pohledu EU je třeba uvést, že došlo ke stabilizaci zemědělských příjmů představujících ročně 40 mld. Eur přímých podpor pro evropské zemědělce. Tato stabilizační funkce nabývá na významu v podmínkách stávající recese, která s sebou nese problémy spojené s nedostatečnou likviditou a omezováním úvěrů. Pro zemědělské podniky tak představují každoroční poskytované bezplatné zemědělské podpory záruku získání finančních prostředků, které jim pomáhají čelit hospodářské a finanční krizi.²⁶

1.5 Shrnutí

Jak vyplývá z předcházejících podkapitol, SZP je nejstarší a také nejnákladnější politikou EU. Kdo do EU vstoupil před rokem 2004, získává každý rok víc než nováček, mezi něž patří i Česká republika.

Dnešní podpora evropských zemědělců je terčem tvrdé kritiky ze strany antiglobalizačních hnutí, které tzv. Pevnost Evropa a celý vyspělý svět kritizují za to, že deformuje volný trh. Evropskou unii však pro pochybný systém přerozdělování kritizují i sami evropští zemědělci. Ministři zemědělství EU přiznávají, že největší balík peněz z Bruselu se dělí nespravedlivě, proto by se mělo soustředit co nejvíce sil k tomu, aby došlo k zásadnější reformě SZP.

Co by se mělo především reformovat je systém přímých plateb. Tyto platby jsou terčem stížností farmářů z nových členských států EU. Zásadní změnou by mohlo být to, že by téměř polovina peněz z rozpočtu EU přitekla jednotlivým zemím rovnocenně. To by byl zásadní průlom – nové státy by dostaly stejně jako staré. V polovině roku 2010 probíhalo v Bruselu jednání o SZP po roce 2013. Osud této politiky ale do značné míry závisí na podobě nového unijního rozpočtu rovněž po roce 2013.

²⁵ FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 16 s.

²⁶ MARTI, MASSOT, Albert. *Praktická příručka – Zemědělství a Rozvoj venkova*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009. 15 s.

Jaká by tedy měla být společná zemědělská politika po roce 2013? Dle mého názoru by měla být efektivnější, využívající daleko lépe finanční prostředky, které do ní směřují. Pokud možno jednodušší, to znamená omezit různé nesmyslné byrokratické povinnosti, které dneska zemědělci mají. A také by měla být spravedlivá. Ale je potřeba správně stanovit ta kritéria spravedlnosti.

První a nejdůležitější otázkou při formulování finanční perspektivy EU 2014 – 2020 bude rozhodnutí o celkovém objemu peněz, které budou v evropském rozpočtu rozdělovány. Zde lze očekávat ostrý souboj jak mezi institucemi EU, tak mezi členskými státy. Evropská komise a EP bude pravděpodobně prosazovat větším objem rozpočtu, bohaté členské se tomu budou určitě bránit, neboť platí, že čím větší bude evropský rozpočet, tím více peněz poteče z bohatých států do států chudých. O celkový objem zemědělských výdajů se povede velká bitva. Na jedné straně budou stát státy tzv. jižního křídla Francií, Řeckem, Itálií, Španělskem společně s Polskem, Rumunskem, Maďarskem, kde zemědělství hraje velkou roli a na druhé straně bude koalice zemí, které budou chtít zemědělské výdaje spíše šetřit, tam patří tzv. severní křídlo EU v čele s Velkou Británií a státy, kde zemědělství nehraje důležitou roli.²⁷ Pozice České republiky je někde na pomezí těchto dvou základních táborů. Určitě budeme chtít rovnoprávné podmínky pro české zemědělce, ale nikoliv to, aby se do zemědělství celkově přidávaly peníze. Jak to dopadne to uvidíme.

²⁷ FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 9 s.

2 ZEMĚDĚLSKÝ SEKTOR V ČESKÉ REPUBLICE

Předchozí kapitola se věnovala obecným informacím o historii SZP, principům, jejich nástrojům a financování. Tato kapitola se zaměřuje na zemědělský sektor České republiky. Vývoj zemědělské politiky v ČR je v této kapitole rozčleněn do dvou základních vývojových etap a to období před vstupem do EU a období po vstupu do EU.

Pro české zemědělství je typické pěstování všech plodin, které jsou charakteristické pro tuto zeměpisnou a klimatickou polohu. Jsou to všechny hlavní druhy obilovin, brambory, cukrová řepa, chmel atd. V oblasti živočišné výroby jde především o chov skotu, drůbeže a prasat. V ČR byla a je silně zakořeněna tradice zemědělského školství a šlechtitelství. Perspektivy českého zemědělství jsou oblastí zájmu, k níž se vyjadřují nejen odborníci, politici, ale taktéž laici. Ačkoliv tento ekonomický sektor přispívá na tvorbu celkového HDP nejnižší měrou, přesto je součástí tradiční ekonomiky a takto je k němu i přistupováno. Pěstování plodin a chování hospodářských zvířat se v některých kruzích dědí z generace na generaci, proto jakýkoliv zásah mající za následek regulaci zemědělské výroby vyvolává negativní postoje z řad široké veřejnosti.

Zemědělství v ČR prošlo různými vývojovými etapami, ať už od direktivně řízeného socialistického režimu, přes období transformace, přípravu na vstup do EU až po samotný vstup a přijetí SZP EU. Zemědělství spadá do kompetence Ministerstva zemědělství ČR. Zemědělská politika v ČR zahrnuje oblast zemědělské výroby, potravinářské výroby a dále lesní a vodní hospodářství.

2.1 Zemědělský sektor před vstupem a příprava na vstup do EU

Před druhou světovou válkou se Československo řadilo mezi nejvíce industrializované země střední Evropy, kde zemědělství hrálo poněkud marginální roli kvůli relativně omezeným přírodním zdrojům. Zemědělský sektor však byl technicky velice dobře vyvinutý, živočišná výroba byla na stejné úrovni jako v zemích západní Evropy, ale i přesto bylo Československo považováno spíše za importéra zemědělských produktů.²⁸ Od roku 1948 pod vlivem vlády komunistické strany prošlo zemědělství mnoha reformami, jejichž důsledkem došlo ke konfiskacím půdy, organizovaným víceletým plánům, združstevňování vesnic, kolektivizaci zemědělství a zakládání Jednotných zemědělských družstev (JZD)

²⁸ CSAKI, Csaba, DEBATISSE, Michel, HONISCH, Oskar. *Food and Agriculture in the Czech Republic: From a „Velvet“ Transition to the Challenges of EU Accession*. Washington: The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, 1999. 11 s.

a Československých státních podniků (ČSS). Socializace venkova ve své praxi znamenala téměř úplné omezení soukromého zemědělství, vymizení rodinných farem a jejich nahrazení zemědělskými podniky většího rozsahu, centrálně řízenými státem. Toto období socializace způsobilo zásadní dopady na kvalitu a strukturu zemědělství a také na sociální stránku zemědělců jejich způsob života. Totalitní období, při kterém stát celoplošně podporoval zemědělce předem zajištěnou mzdou, nereagoval na aktuální požadavky trhu, neakceptoval žádné ekologické standardy, vystřídalo po roce 1989 transformační období, kdy bylo nutné kompletně změnit dosavadní způsob fungování zemědělství, aby bylo plně funkční, konkurenční a efektivní v tržním hospodářství evropských zemí.²⁹

Rozsáhlý vliv státu v zemědělství zabezpečovaný do roku 1989 prostřednictvím státních podniků a JZD byl nahrazen nástupcem a nezávislými aktivitami jednotlivých podnikatelských subjektů (individuální soukromí hospodáři, transformovaná družstva, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti). Ačkoliv je nesporné, že zásadní transformace českého zemědělství byla nutná, včetně určité redukce jeho rozsahu, byly v jejím průběhu zásadně zhoršeny podmínky hospodaření zemědělských výrobců. Nepříznivé podmínky lze demonstrovat na několika skutečnostech, které signalizují vztah nastoupené transformační politiky k zemědělství. První z nich je „rozvírání cenových nůžek“, což znamená rychlejší růst cen zemědělských potřeb, než cen placených zemědělcům za jejich produkty. V letech 1989 – 1997 ceny vstupů vzrostly více než třikrát, ceny výrobků přibližně jeden a půlkrát. Dalším příkladem je skutečnost, že se výrazně snížil počet pracovníků v zemědělství. Úbytek z původního stavu půl milionu pracovníků v roce 1989 činil více než tři sta tisíc lidí jen do roku 1996. Dle údajů Svazu zemědělských družstev a společností činil počet pracovníků v roce 2001 již méně než 170 tisíc.³⁰

V 90. letech prošla zemědělská politika čtyřmi vývojovými etapami. Během první etapy (1990 – 1993) byla politika určována celkovým rázem probíhající makroekonomické transformace české ekonomiky. Hlavním úkolem této etapy bylo provést systémové změny hospodářství. Zemědělská politika se hlavně soustředila na provádění privatizace zemědělské výroby, resp. zformování nové vlastnické struktury celého odvětví. Stabilizační politika byla omezena na intervenční nákup a export některých zemědělských produktů. V roce 1992 k tomuto účelu vznikl Státní fond tržní regulace (SFTR). V první etapě došlo k prudkému

²⁹ BIČÍK, Ivan, JANČÁK, Vít. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990*. 1. vydání. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, 2005. 76 s.

³⁰ NEUMANN, Pavel. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze Nakladatelství Oeconomica, 2004. 49 s.

poklesu hrubé zemědělské produkce (až o 30%), poklesly stavy hospodářských zvířat, došlo k razantnímu snížení spotřeby průmyslových hnojiv a snížila se zaměstnanost v zemědělství.³¹

Ve rámci druhé etapy (1994 – 1995) došlo ke zpomalení meziročního poklesu hrubé zemědělské produkce, došlo k obratu ve spotřebě hnojiv, stabilizovaly se hektarové výnosy u obilovin a olejnin. Nástrojem byl i nadále SFTR. Zemědělskými orgány byly konstruovány administrativní minimální garantované ceny výkupu a sazby vývozních subvencí, avšak na rozdíl od politiky EU tyto zásahy méně reflektovaly tržní situaci a pokrývaly menší okruh výrobků.³²

Třetí etapa (1996 – 1998) znamenala určitý posun v zemědělské politice. Vláda ČR se v červenci 1996 ve svém programovém prohlášení zavázala k provádění venkovské politiky, podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k financování ekologických postupů a stabilizaci potravinového trhu. V roce 1998 byly zavedeny platby na údržbu krajiny vyplácené na jeden hektar plochy, a sice celoplošně na veškerou zemědělskou půdu v závislosti na její bonitě. V roce 1999 tvořily platby z podpůrných programů (ekologie, méně příznivé oblasti, mimoprodukční formy zemědělství) již 50 % celkových výdajů ministerstva zemědělství ČR.³³ Z integračního hlediska je toto období považováno za velice důležité, neboť v lednu 1996 ČR podala oficiální žádost o členství v EU a dalším zlomovým okamžikem byl rok 1997, kdy došlo k přijetí tzv. Agendy 2000 a rozhodnutí Lucemburského summitu začít vyjednávat s do té doby nejlépe připravenými zeměmi, mezi které se řadila i ČR. V dubnu 1998 byla započata první oficiální část rozhovorů mezi ČR a EU v rámci tzv. screeningu, což byl proces srovnávání legislativy kandidátské země s evropským právem (acquis). Zemědělství bylo jednou z nejkontroverznějších a zároveň nejdůležitějších oblastí předstupních vyjednávání.³⁴

Čtvrtá etapa probíhala od konce roku 1998, kdy šlo o specifickou vývojovou fázi, jež je charakterizována zvýšeným úsilím o přiblížení našeho zemědělského systému k EU a to harmonizací legislativy, sladěním domácí politiky a ekonomiky s pravidly SZP EU. V ČR nebyly zprvu vytvořeny analogické podmínky srovnatelné s EU. Teprve později, pod tlakem

³¹ NEUMANN, Pavel. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze Nakladatelství Oeconomica, 2004. 49 s.

³² FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 27 s.

³³ NEUMANN, Pavel. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze Nakladatelství Oeconomica, 2004. 52 s.

³⁴ DAN, Marek, DÜRR, Jakub. *Předstupní očekávání a realita plného členství : zkušenosti členských zemí EU a jejich relevance pro ČR*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra politologie a evropských studií, 2002. 88 s.

obtíží zemědělského sektoru a nutnosti přiblížit podstatně zemědělskou politiku systému SZP, byly přijímány nástroje obdobné politice EU.³⁵

České zemědělství ve srovnání s EU disponovalo mnoha slabými, ale i silnými stránkami, které mohou určovat jeho postavení v budoucnu, včetně působení ČR v rámci SZP. Mezi slabé stránky především patřila nižší intenzita zemědělské výroby, zvyšující fixní náklady produkce, extrémně vysoký podíl pronajaté půdy, který činil v ČR v průměru 92 %. Naproti tomu v EU dosahoval hodnoty cca 40 %. Dále také problémy v řízení a organizaci zemědělských podniků, určitá zaostalost v technice, nižší ochrana a podpora zemědělských výrobců, nestabilita právních předpisů. Naopak mezi silné stránky českého zemědělství můžeme zařadit nízkou cenu u mnoha faktorů jako cena půdy či mzda zemědělců, relativně vysokou koncentraci zemědělské výroby, umožňující specializaci, lepší využití kvalifikovaných pracovníků. Zemědělství má relativně malý podíl na HDP a pracovní síle (1,2 % a 4,9 % v roce 2002), zhruba na průměru EU.³⁶

Jako největší problém českého zemědělství byl zahraničními odborníky vyhodnoceno pomalé přijímání reformních opatření, v mnoha případech nedořešené vlastnické vztahy a příliš diverzifikovaný potravinový průmysl. V roce 1999 na základě těchto nedostatků Světová banka navrhla zefektivnění podpor plynoucích pro zemědělce ze státního rozpočtu, přizpůsobení evropským cenám a jejich nástrojům a mechanismům a vznik většího množství různorodých podpůrných programů.³⁷

Na základě výše uvedených doporučení vláda ČR přijala v roce 2000 Koncept agrární politiky Ministerstva zemědělství na období před vstupem ČR do EU, jejíž priority jsou odvozeny od Evropského modelu zemědělství, založeného na multifunkčnosti agrárního odvětví. Koncept agrární politiky zahrnovala dvě etapy vývoje zemědělské politiky v ČR a to etapu revitalizace a adaptace. Etapa revitalizace je datována od roku 2000 do roku 2001 včetně a jejím hlavním úkolem byla stabilizace zemědělství a zajištění institucionální připravenosti pro vstup do EU. Etapa adaptace byla zaměřena na co nejrychlejší plošné přizpůsobení agrárního sektoru ČR podmínkám SZP EU ve všech oblastech. Ke vstupu do EU bylo nutné přebudovat instituce regulující zemědělský trh, proto v roce 2000 vznikl Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“), který nahradil SFTR. SZIF měl podobu

³⁵ NEUMANN, Pavel. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze Nakladatelství Oeconomica, 2004. 52 s.

³⁶ Tamtéž 55 s.

³⁷ The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank. *Czech Republic Toward EU Accession*. Washington: The World Bank, 1999, 25 - 27 s.

zvláštní intervenční agentury a byl obdobou institucím v jiných zemích EU. V roce 2001 byly na základě zákona o SZIF zavedeny kvóty na mléko a vývozní dotace na mléčné výrobky.³⁸

2.1.1 Vyjednané podmínky v rámci předstupních jednání

V průběhu přípravy na vstup do EU došlo k vyjednání nejdůležitějších závěrů, které se týkaly budoucí podpory českého zemědělství po vstupu do EU (přímé platby) a také přechodných období. Výše přímých plateb pro ČR byla stanovena na úrovni 25 % přímých plateb EU – 15 v roce 2004 s 5 % nárůstem do roku 2007. V roce 2007 tak výše přímých plateb dosáhla úrovně 40%. Ke srovnání rozdílu ve vyplácení přímých podpor zemědělcům v EU – 15 docházelo od roku 2008 do roku 2013 k pravidelnému nárůstu o 10 %. ČR si vyjednala možnost navyšovat v letech 2004 – 2006 přímé platby z národních zdrojů a to až do úrovně 55 %, 60 % a 65 % úrovně přímých plateb vyplácených v dosavadních členských státech EU. ČR při čerpání přímých plateb neuplatnila systém jednotné platby, ale zjednodušený systém tzv. režim jednotné platby na plochu (SAPS). V jeho rámci dostávají zemědělci jednotné platby na hektar zemědělské půdy.³⁹

Ze strany ČR došlo k vyjednání sedmiletého přechodného období pro nabývání zemědělské půdy a lesů státními příslušníky členských států EU a společnosti zřízenými dle práva jiného členského státu. Do 31.12.2006 bylo u vybraných zpracovatelských potravinářských výrobků vyjednáno přechodné období na splnění veterinárních a hygienických standardů. Pro devět podniků s klecovými chovy nosnic bylo do 31.12.2009 vyjednáno přechodné období na plnění podmínek welfare týkajících se výšky klecí. Dále také bylo vyjednané přechodné období týkající se rozdělení ČR do dvou vinařských zón, kdy Čechy patří do zóny A a Morava do zóny B s tím, že byla vyjednána výjimka z povinnosti destilovat vedlejší produkty vznikajících při výrobě v zóně B.⁴⁰

V průběhu přípravy ČR na vstup do EU nebyly zaznamenány žádné vážné komplikace. ČR patřila při postupu v jednání k vedoucím zemím v uzavírání jednotlivých kapitol. Jednání o kapitole zemědělství vyvrcholilo na konci roku 2002. Evropská komise v roce 2003 zpracovala poslední posudek hodnotící země před vstupem do EU. Komise v oblasti zemědělství vyslovila závěr, že země v zásadě splňuje závazky vyplývající z jednání

³⁸ FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 30 s.

³⁹ NEUMANN, Pavel. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze Nakladatelství Oeconomica, 2004. 60 - 61 s.

⁴⁰ FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 28 s.

o přistoupení v řadě oblastí, avšak je nutné urychlit splnění požadavků na členství zejména pokud jde o akreditaci platební agentury. Komise s obavami hodnotila stav v oblasti ochrany veřejného zdraví a poukázala, že pokud nebudou přijaty okamžité opravné prostředky, nebude ČR připravena do data vstupu na implementaci *acquis* v této oblasti.⁴¹

2.1.2 Předvstupní nástroje

Na ČR byly před vstupem do EU kladeny vysoké požadavky, kdy jejich splnění se nemohlo obejít bez zřízení podpůrných nástrojů a programů. Následkem jejich realizace se ČR také seznámila se správným vedením evropské administrativy, novými pracovními postupy a metodami a celkově načerpala důležité zkušenosti do období, kdy se již bude řadit mezi plnohodnotné členy EU. Prvním nástrojem, který pomáhal ČR překonat období příprav na vstup do EU byl Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, dále to byl program PHARE, program ISPA a program SAPARD, který se stal z hlediska podpory českého zemědělství nejdůležitějším předvstupním nástrojem.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (dále jen „PGRLF“) je jedním z neefektivnějších nástrojů českého zemědělství. Byl založen na základě usnesení vlády ze dne 23. června 1993 č. 337 jako akciová společnost, ve které 100 % akcií vlastnila ČR. Hlavním předmětem PGRLF je subvencování části úroků z úvěrů a poskytování záruk na úvěry podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu zabývajícího se zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Zemědělcům pomohl zejména v 90. letech, kdy bylo nutné zajistit začínajícím subjektům výraznou garanci, aby se pro ně staly úvěry od bank dostupnou formou zajištění zejména rozšířené produkce.⁴²

Program PHARE má své počátky v roce 1989, kdy vznikl z důvodu poskytnutí nenávratné hospodářské půjčky Maďarsku a Polsku. Postupně se rozšířil na všechny kandidátské země střední a východní Evropy. Z programu PHARE byla financována např. politika Bezpečnosti potravin nebo zavedení Integrovaného administrativního a kontrolního systému. Program PHARE částečně napomáhal k harmonizaci zemědělství ČR se SZP EU. Činnost programu PHARE se z počátku zaměřovala na restrukturalizaci a rozvoj podnikatelských aktivit, ale později se význam tohoto programu zaměřil na budování institucionálního zázemí a investiční podporu přistupujícím zemím. Česká republika

⁴¹ Evropská komise. Souhrnná monitorovací zpráva o připravenosti ČR na členství v EU. *Ekonom*, 2003, č. 47, s. 12 – 13.

⁴² Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. *Náplň činnosti* [online]. PGRLF.cz, [cit. 12. prosince 2010] Dostupné na <<http://www.pgrlf.cz/pgrlf/cinnost.php>>.

prostřednictvím programu PHARE v průběhu 90. let získávala prostředky v objemu celkem 60 – 70 mil. Eur ročně.⁴³

Ministerstvo zemědělství České republiky z programu PHARE v průběhu období 1992 – 2002 vyčerpalo skrz realizované projekty přibližně 37 mil. eur. Vzhledem k nárůstu podporovaných zemí se ukázal jeden předvstupní program jako nedostačující a s přijetím dokumentu Agenda 2000 se rozšířil počet podpůrných finančních programů o další dva nástroje s názvy ISPA a SAPARD.⁴⁴

Program ISPA byl v ČR využíván od roku 2000. Byl zaměřen na poskytování finanční podpory kandidátským zemím v oblasti budování infrastruktury a životního prostředí. V oblasti dopravní politiky byl kladen důraz na zlepšování a budování udržitelné mobility a postupný rozvoj propojenosti národních železničních a silničních sítí s evropskou soustavou Trans-evropských koridorů (TEN). Ke zlepšování kvality životního prostředí sloužily projekty zaměřené na ochranu vod a ovzduší a odpadové hospodářství. V období 2000 – 2006 byla pro ČR z tohoto programu každoročně vymezená částka ve výši 70 mil. Eur. Po vstupu ČR do EU jej nahradil operační program Infrastruktura.⁴⁵

Pro Českou republiku byl z hlediska podpory českého zemědělství nejdůležitější program SAPARD, který byl v ČR vyhlášen v dubnu 2002. Tento program byl realizován Agenturou SAPARD ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj. Agentura SAPARD byla součástí Ministerstva zemědělství ČR a od 1. ledna 2004 se stala včetně svých regionálních pracovišť součástí SZIF. Získáváním finanční podpory z tohoto předvstupního programu mělo dojít ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a navazujícího zpracovatelského průmyslu a také k zajištění trvale udržitelného rozvoje venkovských oblastí. Dále také mělo dojít ke zlepšení standardů produkce a struktury nákladů, aby se nové země snadněji přizpůsobily úrovni potravinové produkce na evropském trhu. Program SAPARD přinášel i další významný přínos, což byla pomoc při zavádění *acquis communautaire* souvisejících se SZP.⁴⁶

⁴³ PEKOVÁ, Irena. *Předvstupní programy* [online]. CRR.cz, 28. ledna 2010 [cit. 12. prosince 2010].

Dostupné na <<http://www.crr.cz/cs/programy-eu/predvstupni-programy/>>.

⁴⁴ *Vznik a vývoj programu PHARE* [online]. MFCR.cz, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pom_eu_ukonprogr_phare.html>.

⁴⁵ *Obecné informace: Instrument for Structural Policies for Pre-Accession* [online]. MFCR.cz, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pom_eu_ukonprogr_ispa.html>.

⁴⁶ VIKTOROVÁ, Dana, PĚLUCHA, Martin. *Uplatnění a evaluace předvstupní pomoci Evropské unie ve venkovských oblastech České republiky v kontextu vývoje zemědělské a venkovské politiky v Evropě*. 1. vydání. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2005. 30 s.

Hlavní priority programu SAPARD v České republice byly stanoveny v Plánu rozvoje zemědělství a venkova a byly rozděleny do následujících 3 částí. První část se zaměřovala na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství (investice do zemědělského majetku, zlepšení zpracování a marketingu zemědělských produktů rybolovu apod.) Druhá část se týkala trvale udržitelného rozvoje venkovských oblastí (obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury, rozvoj a diverzifikace hospodářských činností, zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů) a poslední třetí část se zabývala přípravou podmínek pro plné využití programu (zlepšování profesního vzdělávání, technická pomoc).⁴⁷

Evropská unie na projekty programu SAPARD uvolňovala ročně částku 520 mil. Eur pro všech 10 kandidátských zemí. Pro ČR připadala částka 22 mil. Eur/rok. Pro sektor zemědělství znamenala podpora EU v rámci programu SAPARD ročně přibližně 540 mil. Kč, pro sektor rozvoj venkova 270 mil. Kč. Česká republika měla rovněž zajištěny potřebné finanční zdroje na spolufinancování programu z národního rozpočtu.⁴⁸

Program SAPARD pomohl ČR překonat zásadním způsobem období příprav na vstup do EU. ČR využila tohoto předvstupního programu v plné míře a dokonce zajistila celkové čerpání finančních zdrojů nad rámec, které program stanovoval. SAPARD splnil výborně svoji roli, jelikož napomohl k zvýšení produktivity práce, racionalizaci výrobních postupů a také úspornějšímu zacházení s výrobními faktory. Po vstupu do EU program SAPARD nahradil Operační program Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství.⁴⁹

2.2 Zemědělský sektor po vstupu do EU

K zásadním změnám v českém zemědělství došlo již v průběhu 90. let minulého století. Další významnou etapou v jeho rozvoji se stal vstup ČR do EU, kdy se ČR od 1.5.2004 nachází v prostředí jednotného trhu unie a SZP. Vstup do EU znamenal pro ČR v zemědělské oblasti několik novinek. Česká republika se musela postupně přizpůsobit systému tržní regulace panující v EU. Pro nové členské státy ji ještě zvláštním způsobem upravily přístupové smlouvy (kvóty pro pěstování luštěnin, výrobu mléka, produkci dehydratovaného krmiva, bramborového škrobu či zpracovaného ovoce a zeleniny atd.). České zemědělství se

⁴⁷ SZIF. *Přínos programu SAPARD pro ČR* [online]. SZIF.cz, Září 2006 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsapard%2F1160392614859.pdf>.

⁴⁸ SZIF. *SAPARD* [online]. SZIF.cz, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/sapard>>.

⁴⁹ Tamtéž

muselo přizpůsobit vývoji evropské legislativy, která působí na světový proces liberalizace obchodu se zemědělskými výrobky v rámci WTO. Společně s přístupovou smlouvou jsme museli přijmout deformovaná pravidla financování zemědělství pro nové členské státy, která jim přiznávají až do roku 2013 pouze část přímých plateb, jež získávají státy EU – 15.⁵⁰

Česká vláda vypracovala po vstupu do EU Koncepti agrární politiky ČR, jejíž cílem byla určitá formulace, organizace a specifikace plánovaných aktivit v rámci společné evropské politiky pro období 2004 – 2013. Koncepte vycházela ze situace českého zemědělství na konci předvstupního období a navázala na Koncepti agrární politiky vydanou v roce 2000 pro období před vstupem do EU. Obsahově se Koncepte skládá ze čtyř částí. V první části koncepte jsou formulovány základní strategie, je zde nastíněna globální situace, problémy a výzvy, které se dotknou evropského modelu zemědělství, tak i samotného českého zemědělství. Druhá část se zabývá konkrétní formulací Agrárního politického rámce pro zemědělství ČR v prostředí EU. Třetí část se podrobněji zabývá etapami, pilíři a programy českého agrárnictví. Poslední čtvrtá část se věnuje popisu očekávaných dopadů této koncepte do ekonomiky a struktury agrárního sektoru ČR. Koncepte agrární politiky ČR je vzhledem k časově diferencovanému působení SZP na zemědělství a agrární sektor ČR, které vyplývá z podmínek přístupové smlouvy, rozdělena na tři časové etapy, etapu vstupní (2004 – 2006), etapu přizpůsobení (2007 - 2010) a etapu vyrovnaní (2011 – 2013).⁵¹

V průběhu první etapy ČR uplatňovala zjednodušený systém přímých plateb, tzv. SAPS. Rovněž byly realizovány dva strukturální programy a to Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (dále jen „HRDP“) a Operační program Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství (dále jen „OP Zemědělství“), na základě kterých byla zemědělcům poskytována strukturální podpora v letech 2004 – 2006. Během období přizpůsobování se musel transformovat systém přímých plateb z předchozího období na reformní systém jednotné platby, který byl založen na regionální implementaci s možností nepovinně uplatňovat komplexní křížové podmínky poskytování přímých plateb a to při respektování dohodnutých přechodných období pro povinné části *acquis* a s uplatňováním dobrovolného systému zemědělského poradenství. V rámci tohoto období byl schválen Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, který vychází z OP Zemědělství,

⁵⁰ FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 17 s.

⁵¹ *Koncepte agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013)* [online]. EAGRI.cz, 30. prosince 2003 [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na http://eagri.cz/public/web/file/26240/Koncepte_agrar_politiky_CR_pro_obdobi_po_vstupu_do_EU.pdf.

HRDP a z iniciativy LEADER. Bližší informace o tomto programu budou poskytnuty v následujících kapitolách. Období etapy vyrovnání (2011 – 2013) má být obdobím, kdy se má reálně vyrovnat úroveň přímých plateb ČR s EU – 15. Po roce 2011 mají být přímé podpory hrazeny plně ze zdrojů EU, avšak při uplatnění modularity těchto podpor tzn. převodu části přímých podpor větších podniků s ročním objemem přímých podpor přesahujícím 5 000 Eur, do strukturálních podpor (realizace OP Zemědělství a HRDP). V letech 2012 – 2013 by mělo dojít při uplatnění modulace k plnému financování přímých plateb ze zdrojů EU. Klíčovou úlohu pro čerpání a celkovou správu agrárních dotací z EU i z národních zdrojů plní Agrární platební agentura. Funkcí této agentury byl v ČR pověřen SZIF.⁵²

2.2.1 Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 - 2006

Hlavním cílem Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 je ochrana a podpora vysoké hodnoty přírody a udržitelného zemědělství, které dodržuje enviromentální požadavky, dále zachování a podpora zemědělských systémů s nízkými vstupními náklady, zlepšování přirozeného prostředí, hygienických podmínek, zachování a posílení životaschopné sociální struktury ve venkovských oblastech. Tento program byl financován ze záruční sekce EAGGF. Platí zde zásada spolufinancování, kdy na projektech se finančně spolupodílí EU dohromady se členským státem. Evropská unie se podílí na financování 80 % podílem ze svých fondů a zbylých 20 % pochází ze státního rozpočtu ČR.⁵³

Tabulka č. 1. Priority a alokace prostředků u HRDP v letech 2004 – 2006 (mil. Eur)

Priority /Opatření	EU (EAGF)	ČR (Mze)	Celkem
1. Předčasné ukončení zemědělské činnosti	7,1	1,8	8,9
2. LFA (méně příznivé oblasti)	243,7	60,9	304,6
3. Agro-enviromentální opatření	268	67	335
4. Lesnictví	16,5	4,1	20,6
5. Zakládání skupin výrobců	4,6	1,2	5,8
6. Technická pomoc	2,8	0,7	3,5
Celkem	542,8	135,7	678,5

Zdroj: FOJTÍKOVÁ, Lenka – LEBIEDZIK, Marian: *Společné politiky Evropské unie: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Praha 2008, 33 s.

⁵² FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 36 s.

⁵³ BÍČÍK, Ivan, JANČÁK, Vít. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990*. 1. vydání. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, 2005. 58 s.

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, program byl rozčleněn do 6 opatření, přičemž nejvíce žádané byly 2 opatření a to Agro-environmentálních opatření a opatření s názvem LFA - méně příznivé oblasti. Celková finanční částka na financování Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR v roce 2004 – 2006 činila 678,5 mil. Eur, z čehož 542,8 mil. Eur přicházelo z prostředků EU. Od roku 2007 byly podpory pro žadatele převedeny do Programu rozvoje venkova ČR na období 2007- 2013.⁵⁴

2.2.2 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství navázal na opatření financována z předvstupního programu SAPARD. Činnost OP Zemědělství byla realizována prostřednictvím orientační sekce EAFG a z Finančního nástroje pro orientaci rybolovu. Mezi nejdůležitější tři priority OP Zemědělství patřila podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesního hospodářství, rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání, technická pomoc. Prioritním cílem je zajištění větší konkurenceschopnosti zemědělství a jeho adaptace na podmínky evropského trhu. Dalšími cílem je zvýšení podílu sektoru na tvorbě HDP a zaměstnanosti v ČR, zachování životního prostředí, zajištění trvale udržitelného polyfunkčního rozvoje venkova na trvale udržitelném zemědělství, lesním a vodním hospodářství v integraci s kvalitním zpracováním zemědělských produktů.⁵⁵

Česká republika se rozhodla v rámci OP Zemědělství realizovat komunitární iniciativu LEADER+ a to v rámci priority Rozvoj venkova. V programovém období 2004 – 2006 se nemohla ČR na tomto programu přímo podílet. Tato iniciativa vznikla za účelem připravit ČR do roku 2007 na příslušné aktivity v rozvoji venkova a to skrz venkovské mikroregiony či místní subjekty. Předpokladem pro LEADER ČR je existence Místních akčních skupin, které program iniciují a následně jsou pak odpovědné za jeho administrativní úkony. Cílem iniciativy LEADER + je rovněž prohloubení diverzifikace zemědělských aktivit, tedy vytváření nových pracovních míst v alternativních oblastech a růst příjmů venkovského obyvatelstva.⁵⁶

⁵⁴ European Commission. *The agricultural situation in the European Union – 2004 report*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. 116 s.

⁵⁵ *OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství* [online]. Strukturální-fondy.cz, [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Operacni-programy/OP-ROZVOJ-VENKOVA-A-MULTIFUNKCNI-ZEMEDELSTVI>>.

⁵⁶ VIKTOROVÁ, Dana, PĚLUCHA, Martin. *Uplatnění a evaluace předvstupní pomoci Evropské unie ve venkovských oblastech České republiky v kontextu vývoje zemědělské a venkovské politiky v Evropě*. 1. vydání. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2005, 31 s.

Celkový objem finančních prostředků vynaložených na realizaci projektů v rámci tohoto programu byl 250,6 mil. Eur, přičemž státní rozpočet ČR se na této částce podílel 76,7 mil. Eur. K 31. prosinci 2006 bylo celkem proplaceno 1.566 projektů a OP Zemědělství se obecně hodnotil jako úspěšný. Po roce 2006 se předpokládalo pokračování realizace podobných projektů.⁵⁷

2.3 Shrnutí

V této části se zaměřím na shrnutí těch nejdůležitějších plusů a mínusů, které EU ČR přináší. Tou nejzákladnější výhodou našeho členství v EU je podle mého názoru fakt, že v současné době jsme ze všech stran obstoupeni našimi unijními partnery, což výrazně pomáhá exportu našeho zboží. Obchod s partnerskými zeměmi je osvobozen od cel a různých poplatků. Přistoupení ČR do EU nám zajistilo lepší podmínky pro průmyslový růst a kvalitnější infrastrukturu díky financím z fondů EU a přílivu investorů. Naši zemědělci mohou nyní využívat celý agrární trh EU, výhody garantovaných cen a unijních dotací. Je třeba také zmínit přímé platby, které zemědělcům zajišťují stabilní část příjmů, a to i v případech, kdy je jejich produkce poničena např. povodněmi. Výše uvedená fakta vedou ke zrychlení ekonomického růstu ČR. Pro potvrzení můžeme uvést konkrétní údaje: v roce 2002, tedy ještě před vstupem do EU, naše HDP vzrostlo o 1,9 %, a v roce 2006 dva roky po vstupu se hodnota růstu HDP zastavila na hodnotě 6,1 %.⁵⁸

Už od přistoupení v roce 2004 je ČR v pozici tzv. čistého příjemce což znamená, že do společného rozpočtu EU budeme posílat méně peněz, než z něj budeme dostávat. V této pozici zůstaneme ještě minimálně do roku 2013. Finanční pomoc EU pomáhá ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR a umožňuje nám srovnat krok s vyspělejšími členy Unie. Pro rozvoj regionů je tato pomoc zásadní.

Agrární sektor zaznamenal od vstupu do EU nárůst 27 % - agrární vývoz se zvýšil o 31,9 % a dovoz o 20 %.⁵⁹ Co se týče rozvoje venkova, byl vyjednáán značný objem prostředků na rozvoj venkova pro období 2004 – 2006. Česká republika měla tak k dispozici 4,8 mld. Kč/ročně ze zdrojů EU, před vstupem ČR vynakládala 2,7 – 2,8 mld. Kč/ročně.

⁵⁷ Ministerstvo zemědělství ČR. *Výroční zpráva o operačním programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v České republice za rok 2006* [online]. EAGRI.cz, [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na <http://eagri.cz/public/web/file/1246/VZ_OP_06_CJ_.pdf>.

⁵⁸ RUMML, Michal. *Český HDP si drží stabilní míru růstu* [online]. Finance.cz, 18. dubna 2007 [cit. 22. prosince 2010]. Dostupné na: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/106738-cesky-hdp-si-drzi-stabilni-miru-rustu/>>.

⁵⁹ BAUN, Michael, KOUBA, Karel, MAREK, Dan. *Evaluating the Effect of the EU Common Agricultural in a New Member State: The Case of the Czech Republic*. Journal of Contemporary European Studies, 17, 2009, č. 2, s. 278

Přínosem je i zvýšení výnosnosti kapitálu, který po vstupu ukazoval hodnotu 5,3 % (před vstupem to bylo – 2 %).⁶⁰ Vstupem do EU došlo k aplikaci evropského modelu zemědělství v ČR. Hlavním důsledkem této aplikace byl rozvoj tzv. ekologického zemědělství. V roce 1990 se nacházely na území ČR 3 ekofarmy. V roce 2007 to bylo již 1.146 ekofarem.⁶¹

Členství v EU přineslo ČR také i zápory. Stejně tak jako vstup do Unie prospěl naší ekonomice, přinesl s sebou ovšem i nějakou zátěž. Naši zemědělci se nejvíce obávali drtivé konkurence. Důvodem jejich obavy byly dotace, které jsou oproti standardu v EU nižší. Problémem zemědělců jsou také nižší mzdy. SZP také výrazně ovlivnila objem zemědělské produkce, a to zejména prostřednictvím špatně nastavených podpor např. mléko, cukr a obilí. Situaci komplikuje administrativní složitost kontroly projektů a vůbec celého systému čerpání z evropských fondů.⁶²

Nejočekávanějším ukazatelem vlivu vstupu ČR do EU byly ekonomické aspekty českého zemědělství. Tyto ukazatele měly hodnotit reálný vliv SZP na podmínky českých zemědělců. Obecně lze říct, že se celková hospodářská situace v zemědělství v krátkém okamžiku po vstupu do EU významně zlepšila. Ihned za rok 2004 byly ekonomické výsledky velice příznivé snad ve všech zemědělských kategoriích.⁶³

Průměrné roční rozpočtové výdaje na podporu agrárního sektoru se za období 2004/09 proti předvstupnímu období zvýšily o 14,9 mld. Kč na 35,2 mld. Kč. Roční podpory samotnému zemědělství se za stejné období zvýšily více než dvojnásobně. Od roku 2007 výdaje z rozpočtu EU převyšovaly výdaje z národních zdrojů. V posledních letech připadlo v ročním průměru 9.200 Kč veškerých podpor na jeden ha zemědělské půdy, resp. 230 tis. Kč podpor na jednoho pracovníka v zemědělství.⁶⁴

⁶⁰ Ministerstvo zemědělství ČR. *Souhrnná zpráva o stavu českého zemědělství za rok 2006* [online]. EAGRI.cz, [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/ostatní/souhrnná-zpráva-za-rok-2006.html>>.

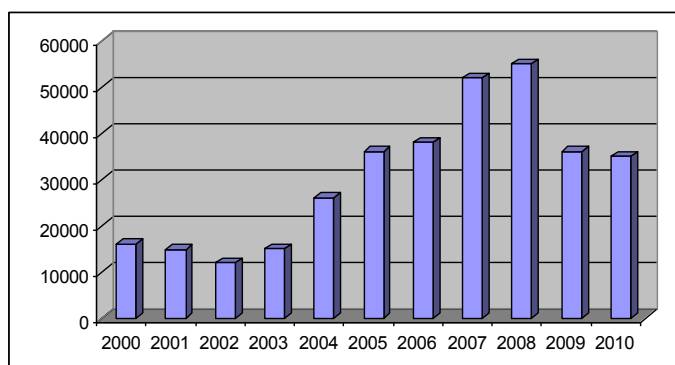
⁶¹ HAD, Miloslav a kol. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2006. 120 - 121 s.

⁶² MAREK, Dan a kol. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vydání. Brno: Barrister & Principal, 2010. 130 s.

⁶³ BAUN, Michael, KOUBA, Karel, MAREK, Dan. *Evaluating the Effect of the EU Common Agriculture Policy in a New Member State: The Case of the Czech Republic* [online]. 4europartners.cz, August 2009 [cit. 21. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.4europartners.cz/prezentace/JCES_Baun_Kouba_Marek_CZ_and_CAP_2009.pdf>.

⁶⁴ FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 34 - 35 s.

Graf č. 2: Výdaje Ministerstva zemědělství ČR v letech 2000 – 2010 (mil. Kč)

Zdroj: vlastní úprava, FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 35 s.

Z grafu je patrné, že po roce 2008 došlo k poklesu rozpočtových výdajů na podporu agrárního sektoru. K tomuto poklesu došlo z důvodu, že do ČR začalo plynout z EU na přímých platbách více finančních prostředků, výdaje z rozpočtu EU tak převyšovaly výdaje z národních zdrojů.

Postavení zemědělského odvětví v národním hospodářství je nejčastěji charakterizováno podílem na tvorbě HDP a zaměstnanosti.

Tabulka č. 2 : Vývoj HDP a zaměstnanosti v zemědělském sektoru v %

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
HDP	3,03	2,49	2,34	2,33	2,35	2,25	2,00	2,11
Zaměstnanost	4,02	3,76	3,78	3,64	3,46	3,16	3,05	2,87

Zdroj: Český statistický úřad dostupné na: www.czso.cz

Podíl pracovníků v odvětví zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na celkovém počtu zaměstnanců národního hospodářství se v období 2000 – 2007 snížil o jednu čtvrtinu na 2,87 %. Počet zaměstnanců v odvětví se nadále snižuje. Uvedený podíl zemědělství na HDP a na celkovém počtu pracovníků se přibližuje vyspělejším státům bývalé EU – 15. Pokles počtu zaměstnanců v zemědělském sektoru je spojen s restrukturalizací národního hospodářství a vznikem nových pracovních míst v jiných oborech. Další příčiny je možné spatřovat v nezájmu mladých lidí pracovat v zemědělství, pro které je toto odvětví méně lukrativní nebo v náročné fyzické práci či méně výhodné pracovní době a v neposlední řadě

také ve výši mzdy. Podíl odvětví zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na celkové tvorbě HDP se v období 2006 – 2007 snížil oproti období 2001 – 2003 téměř o třetinu.⁶⁵

Zemědělská produkce dosahovala v předvstupním období 2001 – 2003 v ročním průměru 99,6 mld. Kč. Rostlinná produkce se celkem na zemědělské produkci podílela v průměru 50,3 % a živočišná produkce 49,7 % podílem. Po vstupu do EU dosahovala zemědělská produkce v průměru 104,9 mld. Kč a byla ve srovnání s předvstupním obdobím o 5,3 % vyšší. Podíl rostlinné produkce s v průměru šesti let zvýšil na 54,3 %, zatímco podíl živočišné produkce klesl na 45,7 %. Hlavní příčinou této změny byl postupný pokles objemu živočišné produkce, především pak vepřového masa. Ve srovnání s předvstupním obdobím došlo v rámci rostlinných komodit až k trojnásobnému zvýšení vývozu obilovin (zhruba o 1,7 mil. tun ročně). Míra soběstačnosti na úrovni cca 130 % je proti předvstupnímu období zhruba o jednu třetinu vyšší. U komodity „cukrová řepka – cukr“ vlivem opatření ke snížení produkční kvóty cukru došlo ke snížení sklizňových ploch cukrovky proti předvstupnímu období o 27 tis. ha na 44 tis. ha v roce 2008/09. U živočišných komodit došlo k poklesu soběstačnosti u všech rozhodujících komodit s výjimkou hovězího masa. K podstatnému poklesu míry soběstačnosti došlo u vepřového masa a drůbeže, tyto komodity se dostaly na jednotném trhu EU do silného konkurenčního tlaku. V důsledku nižší efektivity producentů i zpracovatelů prudce narůstaly dovozy vepřového masa a v posledních letech dokonce i dovozy živých zvířat.⁶⁶

Ve sledovaném období došlo ke značnému nárůstu průměrného ročního záporného salda agrárního zahraničního obchodu o zhruba 5 mld. Kč při dynamicky narůstajícím vývozu zejména zemědělských surovin a stoupajícímu dovozu výrobků s vyšší přidanou hodnotou. Se vstupem do EU došlo k posílení a větší cílenosti zdrojů na agroenvironmentální opatření. V období 2002/03 bylo na toto opatření v ročním průměru vynaloženo 1,2 mld. Kč, v období 2004/09 bylo ročně vynaloženo 6,6 mld. Kč.⁶⁷

⁶⁵ Ministerstvo zemědělství ČR. *Souhrnná zpráva o stavu českého zemědělství za rok 2006* [online]. EAGRI.cz, [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/ostatní/souhrnná-zpráva-za-rok-2006.html>>.

⁶⁶ RŮŽIČKA, JAN. *Analýza zemědělství na základě Souhrnného zemědělského účtu*. Praha: Český statistický úřad, 2010. 9 s.

⁶⁷ *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2009 „Zelená Zpráva“*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací pod gesci Ministerstva zemědělství. 2009. 3 s.

3 HLAVNÍ AKTÉŘI ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

Za hlavní aktéry zemědělské politiky, kteří mají největší vliv na dění v sektoru jsou považovány některé státní instituce působící v odvětví, podniky o velkých tržních podílech a zájmové skupiny. Dalšími důležitými aktéry jsou subjekty dohlížející na zdravotní nezávadnost a bezpečnost zemědělských a potravinářských produktů, výzkumné instituce a odbory.

3.1 Ministerstvo zemědělství a Státní zemědělský intervenční fond

Zemědělská výroba je i s navazující výrobou potravinářskou jedním z tradičních odvětví národního hospodářství. Ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl a pro správu lesů, myslivosti a rybářství, mimo území národních parků je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR *Ministerstvo zemědělství*. Hlavním úkolem ministerstva je vymezit příslušnými právními předpisy mantinely, v nichž se mohou podnikatelé pohybovat. Ministerstvo zemědělství přitom vychází z vládní zemědělské politiky, z programového prohlášení vlády a ze SZP EU. Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se SZIF provádí opatření společných organizací trhů EU, přímé platby, národní doplňkové platby k přímým podporám, programy strukturální podpory a programy rozvoje venkova.⁶⁸

Státní zemědělský intervenční fond je akreditovanou platební agenturou, která zprostředkovává finanční podpory z EU a národních zdrojů. Fond náleží do působnosti Ministerstva zemědělství a jeho činnost je upravena zákonem č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu. Mezi jeho aktivity patří rozhodování o poskytnutí dotace a kontrola plnění podmínek poskytnutí dotace, provádění intervenčních nákupů zemědělských výrobků a potravin, poskytování subvencí při vývozu zemědělských výrobků a potravin, provádění programů strukturální podpory a Programu rozvoje venkova.⁶⁹

Význam Ministerstva zemědělství ČR pro subjekty v zemědělském a potravinářském sektoru plyne z toho, že tento ústřední státní orgán stanovuje platné normy regulující sektor. Ministerstvo na základě usnesení vlády rozhoduje dále o množství a struktuře vyčleněných finančních prostředků ze státního rozpočtu na podporu zemědělců. Státní zemědělský

⁶⁸ Ministerstvo zemědělství ČR. *O ministerstvu* [online]. EAGRI.cz, [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/>>.

⁶⁹ *Co je SZIF* [online]. SZIF.cz, [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/onas/co-je-szif/>>.

intervenční fond tyto finanční prostředky vyplácí a stará se o jejich administraci, navíc rozhoduje o rozdělení dotačních prostředků z evropských fondů, které pro zemědělce představují velmi významný finanční příjem.

3.2 Podniky o významné tržní síle

Podniky o významné tržní síle uplatňují svůj vliv při tržních transakcích vyvíjením tlaku na své obchodní partnery při sjednávání cen a množství obchodované komodity a podmínek obchodu. Při takovém vyjednávání dochází často k nekalým praktikám, např. k diktování smluvních podmínek velkými podniky malým, proto byl v roce 2009 přijat zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití. Tento zákon upravuje způsob posouzení a zamezení zneužití významné tržní síly při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a dozor nad dodržováním tohoto zákona, jímž je zmocněn Úřad na ochranu hospodářské soutěže. Asi nejznámějším příkladem podniku o významné tržní síle je Agrofert Holding a.s. (dále jen Agrofert). Největší tržní podíly Agrofert realizuje v odvětví agrochemikálií a průmyslových hnojiv, usiluje o dominantní postavení v dalších odvětvích, např. zpracování masa.⁷⁰

3.3 Zájmové skupiny

Po roce 1989 vznikla řada zájmových skupin jako odborových svazů a hospodářských zájmových organizací, typicky členěných dle odvětví hospodářství, které reprezentovaly. V odvětví zemědělství a potravinářství České republiky existuje velký počet organizací reprezentujících zájmy určité skupiny subjektů daného odvětví. Zájmovou skupinou, která působí v zemědělském sektoru je Agrární komora České republiky, Potravinářská komora České republiky, Zemědělský svaz ČR, Asociace soukromého zemědělství ČR, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů. Dále také skupiny hájící zájmy zpracovatelů zemědělských komodit a to: Český svaz pivovarů a sladoven, Svaz vinařů České republiky, Svaz zpracovatelů masa, Českomoravský cukrovarnický spolek.

Agrární komora České republiky (dále jen „AK ČR“) byla zřízena zákonem č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. AK ČR je sdružením podnikatelů (právnických i fyzických osob), jehož posláním je podpora podnikatelských aktivit v zemědělství, potravinářství a lesnictví, prosazování a ochrana zájmů

⁷⁰ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Významná tržní síla* [online]. COMPET.cz, [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/vyznamna-trzni-sila/>.

a zajišťování potřeb svých členů. Společně s níže uvedenou Potravinářskou komorou České republiky je AK ČR ve srovnání s ostatními zájmovými skupinami jedním s nejvýznamnějších aktérů v zemědělství. AK ČR je dle čl. 5 Legislativních pravidel vlády povinným připomínkovým místem v rámci legislativního procesu.⁷¹

Potravinářská komora České republiky (dále jen „PK ČR“) je zájmovým neziskovým sdružením pro všechny potravinářské obory a obory zpracování zemědělských produktů. PK ČR je reprezentantem oboru potravinářství vůči orgánům státní správy a obdobným organizacím v členských státech EU a organizacím se světovou působností. PK ČR vykonává svou činnost v souladu s ustanovením zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách. Mezi další činnosti PK ČR můžeme zařadit odborné a technologické poradenství v oblasti zpracování zemědělské produkce, nápojů a výroby potravin, provádění vzdělávacích a školicích činností atd.⁷²

Zemědělský svaz ČR je nejvýznamnějším svazem podporující zájmy zemědělců. Sdružuje zemědělské společnosti, zemědělská a odbytová družstva, zemědělce a další podnikatele, jejichž podnikání je zaměřeno na zemědělství. „Předmětem činnosti Svazu je obhajovat a prosazovat zájmy svých členů v oblasti produkce, odbytu a zhodnocování zemědělské produkce, usilovat o rozvoj zemědělství a venkova, pomáhat svým členům v rozvoji jejich podnikatelských aktivit a za tím účelem jim poskytovat služby, poradenský servis a vzdělávání v oblasti hospodářské, ekonomické, podnikatelské, obchodní, právní a sociální.“ Zemědělský svaz ČR se oproti dalším uvedeným zájmovým skupinám vyznačuje podporou zemědělských družstev.⁷³

Asociace soukromého zemědělství ČR (dále jen „ASZ ČR“) je dalším dobrovolným zájmovým sdružením, které se od Zemědělského svazu ČR liší v tom, že sdružuje převážně družstva, asociace zejména osobní vlastníky. Mezi hlavní cíle ASZ ČR patří kromě trvale udržitelného, multifunkčního zemědělství právě podpora individuálního vlastnictví a řízení zemědělských podniků rodinného typu, silná a stabilní pozice těchto podniků na trhu. Předmětem činnosti ASZ ČR je především obhajoba společných zájmů členů ASZ ČR, poradenská a informační činnost v zemědělství a lesnictví a publikační a vydavatelská

⁷¹ Zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře ČR, ve znění pozdějších předpisů

⁷² Potravinářská komora ČR. *Stanovy PK ČR – 28.2. 2008* [online]. FOODNET.cz, 8. dubna 2008 [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.foodnet.cz/polozka/?jmeno=Stanovy+PK+%C4%8CR+-+28.+2.+2008&id=16038/>>.

⁷³ Zemědělský svaz ČR. *O nás* [online]. ZSCR.cz, cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.zscr.cz/o-nas/>>

činnost. ASZ ČR je jednou z největších organizací hájící zájmy zemědělců (cca 2. 000 členů).⁷⁴

Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů (dále jen „ČSZP“) byl založen 3. března 1992 a je samostatnou právnickou osobou. Sdružuje především subjekty (právníké a fyzické osoby), které hospodaří na území bývalých státních statků, jejichž majetek zprivatizovali anebo získali v restitucích. „Hlavním předmětem činnosti svazu je hájení zájmů svých členů v oblastech privatizace majetku, privatizace státní půdy, vytváření stabilního podnikatelského prostředí a kontakt na struktury zemědělství EU.“⁷⁵

3.4 Shrnutí

Za jednu z nejsilnějších a nejlépe organizovaných nátlakových skupin jsou považovány ty, které působí v zemědělství. Zemědělské nátlakové skupiny hrají klíčovou roli při tvorbě domácí zemědělské politiky ve většině členských států EU. Tyto lobby charakterizuje schopnost velmi efektivně působit na národní vlády a na instituce EU. Zemědělské zájmy jsou chráněny na mnoha úrovních EU, kde dochází k přímému i nepřímému lobování. Nepřímá podpora přichází od národních ministrů, jenž často přísluší k politickým stranám, které mají podporu farmářů, anebo reprezentují zájmy venkovského obyvatelstva. Národní skupiny navíc aktivně lobují národní ministerstva zemědělství. Proces utváření domácí zemědělské politiky se vždy liší od ostatních národních sektorů. Existence tradičních úzkých vztahů mezi zemědělskými výrobci a politickými činiteli ztěžuje možnost vnějších politických aktérů prosadit alternativní řešení a programy. Zemědělské lobby jsou při jednáních velmi důležitým ovlivňujícím faktorem. Pozice zájmových skupin výrazně zasahuje do průběhu jednání a formují jejich výsledky.⁷⁶

Prosazování národních zájmu ČR v oblasti zemědělské politiky není jednoduché a to vzhledem k existenci zájmových skupin. Výše uvedení aktéři zemědělské politiky se svou činností navzájem ovlivňují, jsou na sobě závislí. Ministerstvo zemědělství a SZIF určují pravidla, podle kterých se ostatní subjekty řídí. Zájmové skupiny lobují, aby ovlivnily tato pravidla. Zájmové skupiny přitom zastupují zemědělce a výrobce potravin, příjemce dotací, na nichž je existence některých z nich závislá. Zemědělci a zpracovatelé musí při své činnosti

⁷⁴ Asociace soukromého zemědělství ČR. *Stanovy ASZ ČR* [online]. ASZ.cz, 15. května 2007 [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.asz.cz/cs/profil-asz-cr/stanovy-asz-cr.html>>.

⁷⁵ Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů. *Aktuální dění* [online]. [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.cmszp.cz/>>.

⁷⁶ FIALA, Petr a kol. *Europeanization of Czech interest groups* [online]. IIPS.cz, rok 2009 [cit. 5. ledna 2011] Dostupné z <http://www.iips.cz/data/files/Analyzy_Working_Papers_pdf/MPSV-working-paper.pdf>

splňovat celou řadu hygienických a dalších norem, které jsou vydávány orgány veřejného zdraví a podobnými subjekty, které dohlíží na jejich plnění. Normy vznikají na základě výstupu činnosti výzkumných institucí. Jednou ze stěžejních činností výše uvedených aktérů je účast na připomínkových řízeních. Touto aktivitou se realizuje z větší části lobbying. Zájmové skupiny se snaží zvýhodnit své členy, např. při určování zásad, dle kterých jsou rozděleny dotace. Dalšími důležitými činnostmi jsou reprezentace zájmů svých členů na mezinárodní úrovni skrze členství v mezinárodních organizacích, vyjednávání výhodných obchodních podmínek pro své členy, upozorňování veřejnosti na problémy týkajících se členů skupiny demonstracemi apod. Skupiny dále také plní funkci informační, která je taktéž velmi důležitá.⁷⁷

V oblasti zemědělské politiky se při prosazování jednotlivých zájmů střetávají dva fundamentálně rozdílné pohledy a to pohled zdůrazňující produkční složku zemědělství a potřebu její podpory, tento názor je reprezentován zejména velkými podniky s dosud majoritním podílem na produkci sdruženými především v AK ČR. Druhým pohledem je pohled akceptující nové trendy a potřebu realokace podpor (ve prospěch mimoprodukčních sfér rozvoje venkova, podpory mladých farmářů), tento názor je reprezentován drobnějšími farmáři, kteří jsou sdruženi v ASZ ČR. Komplexnost zemědělské problematiky, která se neomezuje jen na produkci, stejně jako nelze omezit venkov na zemědělství, spočívá mimo jiné i v podpoře komunikace různých zájmových skupin a to nejen producentů, navzájem a jejich interakce s vládou (důraz na poradenství a informační činnost). Pro vládu je těžké obhajovat zájmy zemědělské politiky ČR na půdě EU, když domácí aktéři zaujímají koncepčně rozdílné pozice. ČR je v dílčích sektorech limitována parametry rozhodovacího procesu v EU. Hlavní budoucí výzvou k efektivnějšímu prosazování zájmů v oblasti zemědělské politiky je lepší komunikace. Je nezbytné, aby se čeští zemědělci a vláda ČR stali spojenci nikoliv konkurenty. Vláda musí být podporovatelem poradenství a aktérem snižujícím byrokratickou zátěž nových pravidel SZP.⁷⁸

⁷⁷ LABOUTKOVÁ, Šárka. *Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii*. 1. vydání. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. 31 s.

⁷⁸ FIALA, Petr, HLOUŠEK, Vít, KRPEC, Oldřich. Evropeizace českých odborových svazů: proměny strategie reprezentace zájmů a okruhu partnerů v procesu evropské integrace. *Politologický časopis*, 2007, č. 2, s. 101.

4 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA A ROZVOJ VENKOVA V ČR

Vzhledem k tomu, že tato diplomová práce je zaměřená na oblast venkova a to konkrétně program LEADER a následně Region Hranicko, budu se v této kapitole podrobněji věnovat rozvoji venkova ČR v kontextu programového období 2007 – 2013. V zásadě lze pojmy „rozvoj“ nebo-li taky „obnova“ venkova chápat jako synonyma, ale jistý rozdíl mezi nimi lze přeci jen vycítit. Obnova znamená reformu, regeneraci, obrození, navrácení či opravu čehosi nefunkčního, zapomenutého.

Zemědělství, ale i rozvoj venkova prochází změnami nejen v rámci ČR, ale i v ostatních členských zemích EU. Venkovské oblasti zaobírají 91 % území členských států EU a žije v nich více než 56 % obyvatel. Zemědělství přestává být v kontextu probíhajících reforem SZP vnímáno jako bezprostřední a nedílná součást venkovského prostoru, ale postupně se stává pouze jedním z aspektů rozvoje venkova.⁷⁹

4.1 Programové období 2007 -2013

Problematika rozvoje venkova je v EU v období 2007 – 2013 charakterizována nařízením č. 1698/2005, na jehož základě vznikl nový finanční nástroj EAFRD. Nařízení mj. vymezuje priority a opatření pro rozvoj venkova, které jsou součástí čtyř tématických os tj. zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšování životního prostředí a krajiny, kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova a LEADER. Členské státy si mohou nad rámec povinných priorit zvolit i priority další, které však musí být v souladu s cíli EAFRD dle Nařízení č. 1698/2005. Na úrovni členských států byly vytvořeny implementační struktury, s jejichž fungováním se bez výraznějších změn počítá minimálně do konce roku 2013. Předpokladem rozvoje venkova v programovém období 2007 – 2013 je zajištění stability jeho osídlení tzn. vytvoření odpovídající občanské a technické infrastruktury a zajištění „startovacích podmínek pro diverzifikaci zemědělské výroby i nezemědělských činností, které přinesou stabilní a trvalý příjem obyvatelům venkova. Dalším předpokladem je zlepšení spolupráce s obcemi při integraci podnikání a zavádění nových činností. Tyto předpoklady byly již zajišťovány z prostředků českého Programu obnovy venkova a prostřednictvím programů SAPARD, OP Zemědělství a HRDP,

⁷⁹ DĚDIČ, Petr. Venkov nevymírá. *Obec a Finance*, 2010, roč. XV, č. 1, s. 36.

na které Program rozvoje venkova navázal a jehož prostředky mají přispět k pokračování započatého rozvoje.⁸⁰

Programové období 2007 – 2013 si tedy vytýčilo jako hlavní svůj cíl podporu rozvoje venkova, který byl vnímán jako komplexní prostor v němž dochází k zemědělské produkci a zároveň ochraně životního prostředí a udržitelnosti krajiny. Samotná ČR má vysoký potenciál kulturního a přírodního dědictví. Stále zde však není dostatečně vyvinutá venkovská agroturistika, míra propagace a kvalita infrastruktury a doprovodných služeb stále neodpovídají standardům EU. Pro účely rozvoje venkova a zemědělství v tomto programovém období bude mimo EAFRD využíván EAFG. Kromě těchto fondů bude jako nástroj hospodářské politiky a sociální soudržnosti dále existovat Evropský sociální fond (ESF). Koordinace s politikou soudržnosti bude prováděna prostřednictvím meziresortní koordinační skupiny při Ministerstvu pro místní rozvoj s účastí zástupců řídicích orgánů programů financovaných ESF a Fondu soudržnosti. Fond EAFRD v období 2007 – 2013 disponuje s více než 70 mld. Eur, kdy ČR mají z této sumy připadnout téměř 3 mld. Eur. Fond je převážně zaměřen na obce do 500, resp. 2.000 obyvatel, což z jeho rámce vyčleňuje potenciální zájemce o finanční prostředky.⁸¹

4.2 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova je základním dokumentem pro čerpání finančních prostředků z fondu EAFRD, který byl připraven Ministerstvem zemědělství ČR a notifikovaný Evropskou komisí společně se švédským programem jako první materiál tohoto druhu 29. května 2007. Program rozvoje venkova je specifikován v souladu s výše uvedeným nařízením Národním strategickým plánem rozvoje venkova. Ministerstvo zemědělství je řídicím orgánem fondu EAFRD. Platební agenturou, s níž žadatele komunikují při předkládání svých projektů v reakci na příslušné výzvy je SZIF. Žádosti o dotace se standardně doručují ve stanovených termínech na místě příslušný regionální odbor SZIF. Celkem existuje společně s centrálou SZIF v Praze 7 regionálních odborů SZIF.⁸²

⁸⁰ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006, 14 s.

⁸¹ PĚLUCHA, Martin, BEDNAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Rozvoj venkova v kontextu postupující reformy SZP EU*. [online]. NF.VSE.cz, 21. května 2008 [cit. 5. ledna 2011] Dostupné na <<http://nf.vse.cz/download/veda/workshops/peluchavenkov.pdf>>.

⁸² FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 38-40 s.

Program rozvoje venkova (dále jen „PRV ČR“) je rozsáhlým dokumentem, který rozpracovává Národní strategický plán pro rozvoj venkova ČR (dále jen „NSP“). NSP v souladu s výše uvedeným nařízením rozpracovává priority rozvoje zemědělství a venkova podle jednotlivých krajů ČR a specifika jednotlivých krajů a zaměření navrhovaných opatření.

Území ČR zahrnuje 99,4 % venkovských regionů, ve kterých žije 88,6 % obyvatel, avšak zemědělskou produkcí se zabývá jen cca 3,8 % z celku. Přes 54 % rozlohy ČR je klasifikováno jako zemědělská půda, z níž více než třetinu tvoří lesní porosty. Co se týče vlastnictví půdy, tak přes 90 % zemědělské půdy je producentům pouze pronajímáno. Na tyto skutečnosti se PRV ČR snaží reagovat tím, že se vnitřně člení do čtyř os + osa zaměřená na technickou pomoc, jejichž aplikace má na jedné straně napomoci zemědělským producentům při řešení jejich specifických problémů, ovšem s tím, že paralelně má docházet k ústupu od zemědělské výroby jako takové směrem k aktivitám rozvoje venkova. Základním cílem je zajistit, aby se obyvatelstvo v důsledku celkového podfinancování nestěhovalo do měst.⁸³

Priority vymezené NSP jsou rozpracovány do jednotlivých opatření, kterými jsou u:

OSY I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Modernizace zemědělských podniků
Investice do lesů
Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům
Pozemkové úpravy
Seskupení producentů
Další odborné vzdělávání a informační činnost
Zahájení činnosti mladých zemědělců
Předčasné ukončení zemědělské činnosti
Využívání poradenských služeb

OSY III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Diverzifikace činností nezemědělské povahy
Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje
Podpora cestovního ruchu
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby
Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova
Vzdělávání a informace

OSY II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech
Platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES
Agroenvironmentální opatření
Zalesňování zemědělské půdy
Platby v rámci Natury 2000 v lesích
Lesnicko-environmentální platby
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů

OSY IV - LEADER

Místní akční skupina
Realizace místní rozvojové strategie
Realizace projektů spolupráce

OSY V – Technická pomoc

Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu
Zřízení a pro Celostátní síť pro venkov
Struktury potřebné pro provoz sítě a akční plán

Zdroj: MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006.

⁸³ FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 42 s.

Osa I navazuje na dřívější OP Zemědělství, Osa II na HRDP a osa III na programy, jež byly dříve v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Osa IV je plynulým pokračováním dosavadního programu LEADER. Z hlediska priorit vyjádřených alokací finančních prostředků patří v rámci PRV mezi nejdůležitější Osa II. Osa IV – Leader je od ostatních os poněkud odlišná, je pouze metodou k čerpání finančních prostředků z os I – III. Předpokládá existenci místní akční skupiny (MAS) zahrnující území 10 – 100 tis. obyvateli na celém území ČR, mimo území hlavního města Prahy a měst s více než 25 tis. obyvateli. Tato MAS musí realizovat Strategický plán LEADER na základě dvoukolového schválení v SZIF a Hodnotitelské komise Ministerstva zemědělství.⁸⁴

Tabulka č. 3 Hlavní priority a alokace prostředků v rámci Programu rozvoje venkova v ČR v letech 2007 – 2013 (mil. Eur, %)

Osy	Veřejné výdaje (mil. EUR)	Příspěvky z EAFRD (%)	EAFRD (mil. EUR)	Podíl na EAFRD (%)
Osa I - Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	840	75,00	630	22,39
Osa II – Zlepšování životního prostředí a krajiny	1 945	79,88	1 554	55,20
Osa III – Kvalita života ve venkovských oblastech	635	75,00	447	16,93
OSA IV Leader	175	80,00	140	5,00
Technická pomoc	18	75,00	13	0,48
Celkem	3 615	77,87	2 815	100

Zdroj: FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 35 s.

Veřejné výdaje vyjadřují celkové výdaje určené na podporu rozvoje venkova v letech 2007 – 2013, které pocházejí jak z národního rozpočtu ČR, tak z rozpočtu EU. V posledním sloupci tabulky je zaznamenán podíl jednotlivých opatření na celkových výdajích financovaných z EAFRD. Největší objem prostředků má být vynaložen na realizaci osy II. Další významnou oblastí i z hlediska podílu na EAFRD, jsou opatření zaměřená na zlepšování životního prostředí a krajiny.⁸⁵

⁸⁴ PĚLUCHA, Martin a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007- 2013 v kontextu reforem SZP EU*. 1. vydání. Praha: IREAS, 2006. 125 s.

⁸⁵ FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 35 s.

4.2.1 Leader

Název LEADER neboli „Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale“ v překladu znamená Propojení aktivit pro rozvoj venkovské ekonomiky. Dotační programy LEADER podporuje EU na základě iniciativy LEADER, která je charakteristická zcela novým způsobem myšlení a metodami, kterými přispívá k rozvoji venkova. Základními cíli iniciativy jsou zlepšení kvality života na venkově, šetrné zhodnocení místní produkce, přírodních a kulturních zdrojů, zavádění inovací a posílení venkovské komunity a spolupráce. Těchto cílů je dosahováno použitím tzv. principů LEADER. Mezi ty základní patří přístup „zdola – nahoru“ (nedochází k direktivnímu centrálnímu řízení, zásadní vize a rozhodnutí vznikají na lokální úrovni a jsou realizovány místními aktéry), územní příslušnost strategie, místní partnerství veřejného a soukromého sektoru, budování sítí a spolupráce.⁸⁶

Pro podporu zavádění principů LEADER a dosažení cílů iniciativy LEADER EU vyhlásila Program LEADER 2007 – 2013. Ten je vedle jiných evropských dotačních programů značně ojedinělý a to především v tom, že odpovědnost za rozvoj území, naplňování strategie, výběr a kontrolu podpořených projektů přebírají právě místní akční skupiny, které díky svým členům nejlépe znají potřeby, problémy i přednosti daného regionu.

Hlavním cílem metody LEADER je pomoci představitelům venkovských oblastí, aby se zamýšleli nad dlouhodobým potenciálem svých oblastí a současně podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj, zkoušení nových způsobů podpory přírodního a kulturního dědictví, upevňování ekonomického prostředí, tvorbu pracovních míst.⁸⁷

4.2.2 Místní akční skupina

Jak už bylo uvedeno smyslem programu LEADER je podpořit spolupráci veřejného, soukromého a neziskového sektoru na místní úrovni, a to na základě principu zdola – nahoru. Zástupci veřejného, soukromého a neziskového sektoru mohou společně založit tzv. místní akční skupinu – MAS (z anglického jazyka „local action group“ – LAG). Každá MAS musí být právnickým subjektem (občanským sdružením, obecně prospěšnou společností, zájmovým sdružením právnických osob), který na základě partnerského přístupu vypracuje

⁸⁶ OSA IV. LEADER [online]. SZIF.cz, [cit. 6. ledna 2011] Dostupné na <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/eafid/osa4>>.

⁸⁷ PELCL, Petr a kol. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v ČR: zpráva z výzkumného projektu 2007 – 2008*. 1. vydání. Plzeň: Centrum pro komunitární práci, CpKP západní Čechy, 2008. 13 s.

vlastní integrovanou rozvojovou strategii daného území (regionu). Tato strategie musí být tématicky zaměřena na určitý specifický problém daného území. Její podmínkou musí být územní celistvost regionu, počet obyvatel mezi 10 a 100 tisíci a nízká hustota osídlení. Z integrované strategie pak může vycházet tzv. Strategický plán LEADER. Nejlépe rozpracované strategické plány jsou vybrány Ministerstvem zemědělství k realizaci a podpořeny. Místní akční skupina následně vyhlásí výzvu k předkládání projektových záměrů v rámci své rozvojové strategie a vybere ty, které doporučí národnímu řídicímu orgánu programu SZIF k podpoře. Dá se říct, že činnost MAS lze připodobnit grantové agentuře, která si sama sobě vytváří grantový program (Strategický plán LEADER) a posléze, podle předem daných pravidel, distribuuje do svého území finanční prostředky.⁸⁸

Výběr MAS k podpoře z PRV ČR na období 2007 - 2013 je již ukončen. Probíhal ve dvou kolech a celkem bylo vybráno 112 MAS. Tyto MAS budou na realizaci své místní rozvojové strategie získávat prostředky až do konce programového období. Projekty konečných žadatelů ze svého území mohly vybrané MAS předkládat od roku 2008 již ve čtyřech kolech příjmu Žádostí o dotaci k zaregistrování na regionální odbory SZIF. Do konce programového období se počítá ještě s 12 koly příjmů žádostí konečných žadatelů s území podpořených MAS. Celková alokace na MAS na realizaci jejich strategií do konce programového období je 184,3 milionů Eur. K 31. prosinci 2009 bylo zaregistrováno celkem 2.561 žádostí s finančním požadavkem 1.411,29 mil. Kč, z toho bylo zamítnuto 534 žádostí. Do konce roku 2009 bylo ukončeno 130 projektů a proplaceno 51,67 mil. Kč.⁸⁹

4.3 Shrnutí

Program rozvoje venkova pokrývá celou škálu problému, které s životem na venkově úzce nebo šířeji souvisejí, dokument vyhrazuje finanční prostředky pro různé žadatele a činnosti. Navíc platí, že „malí a znevýhodnění“ jsou v tomto ohledu zvyhodňování ještě více, než je tomu u jiných (strukturálních) fondů EU.

Program LEADER umožňuje díky čerpání dotačních prostředků snazší implementaci principů LEADER do venkovských oblastí. Sama MAS si však musí stanovit priority, kam tuto pomoc nasměrovat. Nelze podporovat ty oblasti, jejichž rozvoj odporuje zásadám udržitelného rozvoje, ochrany životního prostředí či rovným příležitostem. Omezení je

⁸⁸ Co je to "místní akční skupina" [online]. Regionhranicko.cz, [cit. 6. ledna 2011] Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/leader/co-je-leader>>.

⁸⁹ LEADER IV. Osa Programu rozvoje venkova ČR 2007 - 2013. *Obec a Finance*, 2010, roč. 15, č. 1, s. 45

i v tom, že ČR si na období 2007 – 2013 stanovila prioritní oblasti pro rozvoj venkova, a pouze ty mohou být podpořeny. Přesto všechno zůstává nepřehledné množství témat a oblastí, které jsou z Programu LEADER podporovatelné. Objem finančních prostředků je ovšem omezený, a pokud by se tato podpora rozprostřela celoplošně a do velkého množství oblastí, její dopad by byl pro region téměř zanedbatelný. Místní akční skupiny jsou tak pravidly Programu LEADER nuceny k tomu, aby si stanovili na celé šestileté období trvání programu Strategický plán LEADER, v němž MAS ve shodě s vlastní členskou základnou i širokou veřejností a na základě znalosti potenciálu svého území vybere oblasti venkovského života, do nichž tuto podporu nasměruje.

Po roce 2013 dojde zřejmě v rámci II. pilíře SZP ke změnám. Zástupci Evropské komise sice prohlašují, že je třeba zachovat rozvoj II. pilíře, otázkou je však metodika plateb, budoucnost mechanismu modulací, vztahu financování II. pilíře k pilíři I. apod. Předpokladem pro efektivní rozvoj venkova je přijetí faktu, že se jedná o horizontální politiku s vazbou téměř na všechny sektory (doprava, vzdělávání, zdravotní péče, sociální péče, ekonomický rozvoj, územní plánování atp.). Proto by rozvoj venkova měl sloužit specifickým oblastem těchto politik, ne jen zemědělství. Podpora rozvoje venkova by se měla soustředit na rozvoj komunit a opatření, která zajistí ekonomický a sociální rozvoj nejen v oblasti zemědělství, ale ve všech zmiňovaných sektorech, včetně životního prostředí. Hlavní otázky, které jsou se SPZ spojeny a mají vazbu na české obce, lze shrnout do dvou okruhů – ty, které se týkají rozvoje venkova jako takového, a ty, které se týkají zemědělství s dopadem na život v obcích. Jejich zodpovězení a potřeby obcí mohou pomoci lépe definovat účel, nástroje, administraci a způsob distribuce peněz z fondů EU a pomoci tak najít lepší využití evropských peněz v ČR.⁹⁰

⁹⁰ FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 49 - 52 s.

5 PROGRAM LEADER A REGION HRANICKO

Obsah předchozí kapitoly se věnoval PRV ČR, konkrétně iniciativě LEADER. Tato kapitola se zaměří na Region Hranicko, ve kterém působí MAS Rozvojové partnerství Regionu Hranicko. Oblasti rozvoje, cíle, kterých chce tato MAS dosáhnout a nástroje k dosažení těchto cílů promítla MAS do Strategického plánu LEADER „Měníme Hranicko“, který se stal základním kamenem Žádostí o realizaci Strategického plánu LEADER, kterou Rozvojové partnerství podalo koncem roku 2007 v první ze dvou výzev v rámci předkládání Žádostí o realizaci Strategického plánu LEADER.

5.1 Region Hranicko

Region Hranicko leží ve východní části Olomouckého kraje na rozhraní mezi Moravskou bránou a Podbeskytskou Pahorkatinou. Území Regionu Hranicko tvoří 31 obcí, ve kterých žije přes 34 tisíc obyvatel. Centrem regionu je město Hranice s necelými 20 tisíci obyvateli, pouze tři další obce mají nad 1.000 obyvatel. Ráz krajiny se pohybuje v rozmezí od rovinnaté nivy řeky Bečvy (250 m n.m.) v Hranicích až po hornatou a lesnatou krajinu na Potštátsku (až 502 m n.m.). Hranicko je velmi dobře dostupné díky poloze na hlavních dopravních tazích (nový úsek dálnice D 47). Regionem prochází nejnižší položený úsek evropského rozvodí Černého a Baltského moře. Hlavní řekou je Bečva, která tvoří východozápadní osu regionu, severní část odvodňují potoky vlévající se do Odry. Díky geologickému zlomu se v areálu Lázní Teplice nad Bečvou nachází prameny léčivých minerálních vod, zpřístupněné jeskyně a nejhlubší propast ve Střední Evropě. Jmenovitě tvoří region obce Byškovice, Bělotín, Černotín, Dolní Těšice, Horní Těšice, Horní Újezd, Hrabůvka, Hranice, Hustopeče nad Bečvou, Jindřichov, Klokočí, Malhotice, Milenov, Milotice nad Bečvou, Olšovec, Opatovice, Paršovice, Partutovice, Polom, Potštát, Provodovice, Radíkov, Rakov, Rouské, Skalička, Střítež nad Ludinou, Špičky, Teplice nad Bečvou, Ústí, Všechnovice a Zámky.⁹¹

5.2 Rozvojové partnerství Regionu Hranicko

Od roku 2005 působí v Regionu Hranicko MAS Rozvojové partnerství Regionu Hranicko, z. s. (dále jen „MAS Rozvojové partnerství“). MAS Rozvojové partnerství nejdříve

⁹¹ *Turistická lokalita Hranicko*[online]. Hranicko.eu, [cit. 11. ledna 2011] Dostupné na <<http://www.hranicko.eu/w/?p=uvod>>.

vznikla jako neformální sdružení několika institucí se zájmem o spolupráci ve prospěch rozvoje regionu. V roce 2006 pak získala právní subjektivitu jako stejnojmenné občanské sdružení. Základním posláním je podpora členů i ostatních organizací regionu v jednotlivých projektech a aktivitách tak, aby byl zajištěn trvale udržitelný rozvoj celého regionu při maximálním využití potenciálu místních lidských a přírodních zdrojů. Organizace je nápomocná při tvorbě jednotlivých rozvojových strategií, veškeré aktivity jsou postaveny na základě partnerství a vzájemné spolupráce. Sdružení svou činností usiluje o naplnění Strategie rozvoje regionu Hranicko, na které se MAS shodla s mikroregiony a dalšími subjekty na Hranicku. Dokument stanovuje cíle a priority rozvoje pro období 2007 – 2013. Hlavním nástrojem naplňování těchto cílů je realizace dotačního Programu LEADER „Měníme Hranicko“, který s přispěním prostředků EU a státního rozpočtu ČR umožňuje realizaci a finanční podporu rozvojových projektů na Hranicku.⁹²

Tou nejdůležitější a pro region zásadní aktivitou, kterou může MAS Rozvojové partnerství k výše uvedenému přispět, je příprava, získávání podpory a realizace Programů LEADER, které umožní do regionu přivést nemalé finanční prostředky. MAS Rozvojové partnerství má již s LEADERem předchozí velmi dobré zkušenosti, v roce 2006 zrealizovalo na Hranicku v rámci Programu LEADER ČR 2006 záměr „Šance pro Hranicko, který umožnil podpořit 8 investičních projektů.

5.2.1 Orgány MAS Rozvojové partnerství Regionu Hranicko

Nejvyšším orgánem sdružení je Valná hromada. Rozhoduje o nejdůležitějších otázkách jako např. přijetí základních dokumentů, schvalování plánu činností a rozpočtu, přijímání nových členů. Výkonným orgánem sdružení je Výbor partnerství, který má 13 členů, kteří jsou voleni Valnou hromadou. Do jeho působnosti patří zejména volba předsedy, zpracování zpráv o činnosti sdružení, zřizování komisí a pracovních skupin, nákup a využití majetku. Předseda je statutárním orgánem a se souhlasem Výboru partnerství činí jménem sdružení právní úkony. Předseda zastupuje také sdružení navenek. Dalším orgánem je Kontrolní Komise, která sleduje a kontroluje sdružení navenek, kontroluje veškeré činnosti sdružení zejména s důrazem na hospodaření, účelné vynakládání prostředků a ochranu majetku ve vlastnictví sdružení. Dohled nad přípravou, aktualizací a realizací Strategického plánu LEADER „Měníme Hranicko“ má za úkol Programový výbor. Výběrová komise hodnotí

⁹² *Rozvojové partnerství regionu Hranicko* [online]. Regionhranicko.cz, [cit. 13. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko>>.

podané Žádosti o dotaci podle preferenčních kritérií, určuje pořadí projektů a při své činnosti respektuje názor a doporučení poradních skupin MAS (poradní skupiny zemědělství, revitalizace obcí, cestovní ruch, mládež a ženy). Manažer MAS a finanční manažer jsou zaměstnanci sdružení, kteří zabezpečují výkonné a administrativní zázemí.⁹³

5.3 Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“

Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“ (dále jen „SPL Měníme Hranicko“) je tedy strategickým dokumentem popisujícím směr, nástroje a cíle rozvoje regionu, jehož příprava se datuje od roku 2006. Hlavní tři klíčová témata tohoto plánu byla odvozena ze Strategie rozvoje regionu Hranicko a to zemědělství, revitalizace obcí a podnikání a cestovní ruch. Ke každému tématu byla vytvořena pracovní skupina jejichž schůzky proběhly v měsících březnu, květnu, září a listopadu 2007. Každá pracovní skupina diskutovala silné a slabé stránky regionu, navrhla priority využití dotačních prostředků a také stanovila k příslušnému tématu dotační tituly. Hlavní tvůrci pak rozpracovali výsledky jednání do podoby finálního dokumentu, který obsahoval celkem sedm opatření - Fiche (Fiche 1 Rozvoj zemědělských podniků, Fiche 2 Zemědělské a potravinářské produkty, Fiche 3 Lesnická infrastruktura, Fiche 4 Lesnická technika, Fiche 5 Veřejná prostranství, Fiche 6 Spolkový život a sport a Fiche 7 Rozvoj cestovního ruchu). Po celou dobu se k výsledkům jednání, k zaměření a obsahu dokumentu mohla kromě členské základny vyjádřit také i široká veřejnost. Příprava byla uzavřena v prosinci 2007 definitivním schválením dne 12.12. 2007 Valnou hromadou Rozvojového partnerství.

SPL „Měníme Hranicko“ byl završen podáním Žádosti o realizaci SPL dne 18.12.2007. Celá organizace čekala až do dubna 2008 na výsledky „soutěže“ 99 MAS z celé ČR o schválení realizace SPL. V 1. kole bylo vybráno celkem 48 MAS, mezi nimi byla i MAS Rozvojové partnerství. Dne 2. července 2008 došlo k definitivnímu stvrzení schválení SPL, a to podpisem Dohody o poskytnutí dotace z PRV ČR mezi SZIF a MAS Rozvojové partnerství.⁹⁴

Rozvojové partnerství Regionu Hranicko počítalo s tím, že obce, organizace a podnikatelé z Hranicka budou moct do roku 2013 čerpat minimálně 80 milionů Kč. Objem

⁹³ *Zakladatelská smlouva zájmového sdružení právnických osob „Hranické rozvojové agentury z.s.“* ze dne 29. října 2007.

⁹⁴ *Strategický plán Leader „Měníme Hranicko“* [online]. Regionhranicko.cz, 17. prosince 2007 [cit. 13. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.regionhranicko.cz/dokumenty/leader/dokumenty/Strategicky_plan_LEADER-Menime_Hranicko-velka_aktualizace_02-2011.pdf> .

financí, které Ministerstvo zemědělství této MAS přidělilo byl o čtvrtinu nižší, než se předpokládalo, byla to částka 60 milionů Kč. Na jedné straně informace o schválení SPL přinesla zadostiučinění z úspěšného zakončení náročné přípravy a radost ze získání cca 60 milionů Kč, které budou směřovat do investičních projektů v Regionu Hranicko v letech 2008 – 2013, na druhé straně ovšem též nesnadný závazek celou realizaci SPL dobře rozběhnout, administrativně zvládnout a také dohlížet na kvalitní realizaci podpořených koncových projektů.⁹⁵

SPL „Měníme Hranicko“ ze svého počátku nabízel celkem sedm Fichí, postupem času byly Fiche doplňovány a SPL byl tak aktualizován. V současné době SPL „Měníme Hranicko“ nabízí celkem 9 Fichí.

Tabulka č. 4 Seznam fichí dle Strategického plánu „Měníme Hranicko“

Číslo	Název Fiche	Oprávnění žadatelé	Míra dotace	Doporučený rozpočet	Hlavní podporované aktivity
Fiche 1	Rozvoj zemědělských podniků	- zemědělský podnikatel - subjekt vlastněný zemědělskými prvovýrobci	40 % - 60 %	do 2 mil. Kč	- rekonstrukce, modernizace a výstavba objektů pro živočišnou a rostlinnou výrobu - nákup technologií pro živočišnou a rostlinnou výrobu - investice do objektů a zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie
Fiche 2	Zemědělské a potravinářské produkty	- zemědělec, výrobce potravin nebo surovin pro lidskou spotřebu, výrobce krmiv	50 %	do 2 mil. Kč	- investice do provozů zlepšující zpracování, skladování, odbyt a kvalitu zemědělských a potravinářských produktů
Fiche 3	Lesnická infrastruktura	- subjekty (fyzické, právnické osoby, obce, sdružení) hospodařící v lesích	80 %	do 1,5 mil. Kč	- výstavba a obnova lesních cest, úprava vodního režimu v lesích
Fiche 4	Lesnická technika	- subjekty (fyzické, právnické osoby, obce, sdružení) hospodařící v soukromých či obecních lesích	50 %	do 1,4 mil. Kč	- stroje a zařízení pro prvotní zpracování dříví, údržbu lesních porostů a budování a údržbu lesních cest a stezek
Fiche 5	Veřejná prostranství	- obce, svazky obcí, církve, zájmová Sdružení	80 %	do 1 mil. Kč	- obnova veřejných prostranství, veřejného osvětlení, zeleně, parkové úpravy, autobusové zastávky
Fiche 6	Spolkový život a sport	- obce, svazky obcí, církve, zájmová sdružení	80 %	do 1,5 mil. Kč	- výstavba, obnova, rekonstrukce a vybavení výletišť, volnočasových areálů a prostor pro spolkové aktivity - výstavba a obnova sociálních zařízení při kulturních objektech

⁹⁵ KOPECKÝ, František. Dotace se budou rozdělovat podle přesných pravidel. *Hranický Deník*, 19. května 2008, č. 116, s. 3.

Fiche 7	Podnikání v cestovním ruchu	- zemědělský podnikatel - nezemědělské podnikatelské subjekty s max. dvouletou historií podnikání v oblasti cest. ruchu	60 %	do 2 mil. Kč	- výstavba, obnova či rozšiřování ubytovacích a stravovacích kapacit (penziony, ubytovny, ubytování v soukromí apod.) - půjčovny sportovního vybavení - sportovní zařízení jako např. hřiště, koupaliště, jízdárna apod. - hipostanice (zařízení pro přenocování koní turistů vč. výběhů, ohrad, boxů, úvazišť, stájí apod.)
Fiche 8	Pěší trasy a hipostezky	- spolky, zájmová sdružení - zemědělský podnikatel - nezemědělské - podnikatelské subjekty s max. dvouletou historií podnikání v oblasti cest. Ruchu	90 %	do 1 mil. Kč	- tvorba hipostezek, pěších, lyžařských, tematických, naučných stezek
Fiche 9	Zakládání a rozvoj mikropodniků	- fyzická či právnická osoba nezemědělec	60 %	do 1,5 mil. Kč	- nová výstavba, rozšíření, přestavba, rekonstrukce či modernizace objektů a provozů - nákup strojů, výrobních zařízení a technologií - nákup vybavení provozovny

Zdroj: vlastní úprava, ROZVOJOVÉ PARTNERSTVÍ REGIONU HRANICKO. *Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“*. Hranice: Rozvojové partnerství Regionu Hranicko, 2007. 24 s.

Úkolem MAS Rozvojové partnerství bylo stanovit si harmonogram výzev a také finanční plán. Harmonogram výzev byl stanoven na základě předpokladů pro stanovení celkové alokace na celé období realizace SPL. Termíny vyhlášení jednotlivých opatření jsou vyznačeny červenou barvou.⁹⁶

Tabulka č. 5 Harmonogram jednotlivých výzev

Opatření	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rozvoj zemědělských podniků						
Zemědělské a potravinářské produkty						
Lesnická infrastruktura						
Lesnická technika						
Veřejná prostranství						
Spolkový život a sport						
Rozvoj cestovního ruchu						
Pěší trasy a hipostezky						

Zdroj: vlastní úprava, ROZVOJOVÉ PARTNERSTVÍ REGIONU HRANICKO. *Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“*. Hranice: Rozvojové partnerství Regionu Hranicko, 2007. 24 s.

⁹⁶ ROZVOJOVÉ PARTNERSTVÍ REGIONU HRANICKO. *Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“*. Hranice: Rozvojové partnerství Regionu Hranicko, 2007. 29 s.

Z tabulky je patrné, že nejvíce Výzev bude vyhlášeno v rámci opatření č. 6. Důvodem je hlavně to, že se předpokládá velký zájem o realizaci projektů spočívajících ve výstavbě, obnově, rekonstrukci a vybavení volnočasových areálů a prostor pro spolkové aktivity. Naopak menší zájem se předpokládá o opatření č. 3, z tohoto důvodu bude vyhlášena jen jedna výzva v roce 2009.

Tabulka č. 6 Struktura alokací dle jednotlivých let

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alokace projekty	6.934.100,-	9.091.634,-	9.738.164,-	6.548.384,-	6.071.474,-	6.071.474,-
Zázemí MAS	1.005.937,-	1.570.000,-	1.546.000,-	1.517.869,-	1.517.869,-	1.517.869,-
Celková alokace	7.940.037,-	10.661.634,-	11.284.164,-	8.0662.253,-	7.589.343,-	7.589.343,-
Procentuální podíl zázemí MAS	12,7%	14,7%	13,7%	18,8%	20,0 %	20,0%

Zdroj: vlastní úprava, ROZVOJOVÉ PARTNERSTVÍ REGIONU HRANICKO. *Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“*. Hranice: Rozvojové partnerství Regionu Hranicko, 2007. 32 s.

Poměr celkových alokací na realizaci programu LEADER spolu s objemem alokace na projekty a zázemí MAS je vyrovnaný. Neexistuje větší disparpce mezi jednotlivými lety. Náklady na zázemí MAS mají fixní povahu, nejsou spojené s objemem finančních prostředků, které MAS příslušný rok rozděluje. Tzn. roste jen jejich procentuální podíl na celkové alokaci, kterou MAS má k dispozici. V příloze č. 1 této práce se nachází finanční plán alokací dle jednotlivých Fichí v procentuálním vyjádření, tento plán vychází ze Strategického plánu LEADER „Měníme Hranicko. V příloze č. 2 se následně nachází Finanční plán dle jednotlivých let včetně předpokladů do dalších let.

5.4 Shrnutí

Mezi hlavní cíle MAS Rozvojové partnerství, které byly stanoveny v SPL patří: vytvoření podmínek pro efektivní využívání místních přírodních, kulturních a lidských zdrojů pro společenské a ekonomické aktivity, zlepšování prostředí pro seberealizaci, setkávání, společné aktivity obyvatel regionu, stabilizace zaměstnanosti obyvatel a vytváření nových místních pracovních příležitostí. V souvislosti s realizací SPL LEADER „Měníme Hranicko“ se předpokládá, že dojde ke zvýšení produktivity zemědělských podniků, která se bude projevovat snižováním nákladů, zvyšováním míry konkurenceschopnosti místní produkce na zemědělských trzích. V dlouhodobém horizontu se dopad projeví rozvojem investic do

modernizace podniků a posilováním jejich dlouhodobé stability. Nárůst přidané hodnoty místní zemědělské a potravinářské produkce bude generovat zvyšování ziskovosti podniků, která se projeví zvýšenou mírou investic. Dále se počítá s tím, že dojde ke zmírnění dopadů zemědělských aktivit na životní prostředí, zvýšení kvality života v obcích, zvýšení sounáležitosti, růst zájmu obyvatel o dění v obcích, nárůst pracovních míst, zvýšení produkčních faktorů lesního hospodářství a rozvoj obnovitelných zdrojů energie.

Obnova občanské vybavenosti v oblasti veřejných prostranství a společenských a sportovních ploch a objektů zvýší atraktivitu obcí jako míst dobrých sousedských vztahů, aktivního a společenského života a s tím spojených spolkových a zájmových aktivit. V dlouhodobém horizontu se předpokládá, že dojde k mírnému nárůstu počtu obyvatel na venkově a k rozšíření spolkových aktivit. Uplatňování principu účasti veřejnosti na přípravě a realizaci projektů pozvedne zájem obyvatel o věci veřejné.

Venkovské osídlení a celý venkovský prostor mají nezastupitelný společenský, kulturní, ekologický a hospodářský význam. Proč investovat do ochrany venkova a venkovského životního stylu? Důvodů je více, jedním z nich je to, že v dnešní době můžeme pozorovat na venkově nárůst obyvatel a to v souvislosti s vytvořením nových stavebních míst. Neplatí tak všeobecně rozšířená domněnka, že na vesnici, žije stále méně lidí. Od roku 2000 ubývá obyvatel v městském prostoru ve prospěch venkova. Jak už je zmíněnou výše je to především dáno výstavbou RD a celkovou suburbanizací v okolí velkých měst. Venkov není přestárlý a žijí zde i mladí lidé. Obce se snaží přilákat na venkov mladé lidi a to především vytvořením nových stavebních míst, dále také celkovou revitalizací obce. Pro zajištění potřebné infrastruktury k těmto novým stavebním místům obce využívají nejrůznějších dotačních titulů jak z EU, tak i z ČR. Založení MAS Rozvojové partnerství a získání 60 milionu Kč je pro obce v regionu velmi významné, neboť jim je daná možnost, jak do svých obcí mohou přivést nemalé finanční prostředky pro realizaci svých projektů. Obce by nebyly schopny jen ze svých rozpočtů ufinancovat své naplánované investiční akce. V současné době můžeme vidět, jak se jednotlivé obce mění k lepšímu např. v Dolních Těšicích opravili kulturní dům, kde se mohou občané scházet, mohou tam také uspořádat různé rodinné oslavy. V Paršovicích mají víceúčelový areál pro sport a volný čas, v Drahoušicích mají děti nové dětské hřiště s průlezkami a hrazdami atd. Je zde řada realizovaných projektů, které přidávají obcím na jejich atraktivnosti a jejich občané tak neodcházejí do měst a zůstávají na vesnici.

6 CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH VÝZEV

Díky získané finanční podpoře v rámci Osy IV. LEADER PRV ČR vyhlásila MAS Rozvojové partnerství dotační Program LEADER „Měníme Hranicko“, který do regionu nasměřuje v letech 2008 – 2013 zhruba cca 60 miliónů Kč dotačních prostředků. Program umožňuje žadatelům po splnění podmínek získat dotace na realizaci koncových investičních projektů, které jsou v souladu se SPL „Měníme Hranicko“ a cíli PRV ČR.

Na základě každoročních Výzev podávají žadatelé na MAS Žádosti o dotaci na realizaci projektů v rámci opatření IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie PRV ČR. Žádosti jsou podávány v rámci jednotlivých Fichí, což jsou závazné dokumenty, které určují oprávněné příjemce dotace, cíle, kritéria a další podmínky jednotlivých oblastí podpor. Do současné doby tj. do března 2011 byly vyhlášeny 3 výzvy tj. za každý rok jedna. MAS má možnost vyhlásit během roku i více Výzev, avšak zdejší MAS se většinou uchyluje k tomu, že přidělené finanční prostředky na daný rok rozdělí v první Výzvě, důvodem je také i náročná administrativa, která s každou Výzvou souvisí.

6.1 Výzva č. 1/2008

Poté co MAS obdržela 20. května informaci o výši přidělené alokace na rok 2008. Na následných jednáních orgánů MAS bylo stanoveno rozdělení alokace pro jednotlivé Fiche a zázemí MAS. Celková výše předělené alokace na rok 2008 byla 7.940.037,- Kč (1.000.937,-Kč pro zázemí realizace SPL a 6.939.100,-Kč pro podpořené projekty). V pátek 25. července 2008 vyhlásila MAS Rozvojové partnerství Regionu Hranicko 1. výzvu (Výzva č. 1/2008) k podávání Žadostí o dotaci v rámci programu LEADER „Měníme Hranicko“. O dotace se tak mohly ucházet investiční projekty ze čtyř oblastí: rozvoj zemědělských podniků, lesnická technika, veřejná prostranství a rozvoj spolkového života a sportu. Výzva byla uveřejněna v nejčtenějším periodiku regionu Hranický týden, dále také na úředních deskách všech obcí regionu, stejně tak i v místních knihovnách.⁹⁷

V rámci Výzvy č. 1/2008 bylo podáno 26 žádostí. Celkový objem požadovaných dotací byl ve výši 15.327. 386,-Kč (rozpočet projektů byl celkem 28.411.825,-Kč.). Největší zájem byl o Fichi č. 6 Spolkový život a sport (15 žádostí), následně o Fichi č. 5 Veřejná prostranství (7 žádostí). Menší zájem byl o zbylé dvě Fiche a to Fichi č. 4 Lesnická technika

⁹⁷ DIVÍŠEK, Martin. *Měníme Hranicko: do regionu půjde 60 milionů korun* [online]. Hranicky.denik.cz, 24. července 2008 [cit. 13. ledna 2011]. Dostupné na <http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/rozvoj-dotace-leader-mikroregion-hranicko20080724.html>.

(4 žádosti) a Fichi č. 1 Rozvoj zemědělských podniků (1 žádost). Jak je vidět došlo k více jak dvojnásobnému převisu mezi celkovým součtem požadovaných dotací v Žádostech o alokaci, kterou mohla MAS v této Výzvě rozdělit. Po uzavěrci výzev (22. – 25. září 2008 – každý den pro jinou Fichi) započala třístupňová kontrola Žádostí. Žádosti byly následně představeny na Veřejném slyšení žadatelů v Hotelu Centrum v Hranicích a poté předloženy Výběrové komisi. Ta během následujících týdnů určila pořadí projektů a vybrala ty, které měly být podpořeny a zároveň určila 3 náhradníky pro případ, že by byl některý MAS doporučený projekt vyřazen v průběhu kontrol.⁹⁸

Při samotném hodnocení podaných Žádostí Výběrovou komisí bylo rozhodnuto o přesunu nevyčerpané alokace z Fiche č. 1 do ostatních třech Fichí, tak aby přidělené alokace co nejlépe odpovídaly požadovaným částkám. Definitivně bylo vybráno 11 projektů k realizaci. Komu byly tedy přiznány dotace a v jaké výši? V rámci Fiche č. 1 byl vybrán jeden projekt s dotací 1.000.000 (ZD Partutovice). Ve Fichi č. 4. byly vybrány dva projekty s celkovou přiznanou dotací 1.080.687,-Kč (Obec Teplice nad Bečvou a Arnošt Hradil), ve Fichi č. 5 byly vybrány tři projekty s celkovou přiznanou dotací 1.738.786,-Kč (Obec Opatovice, Obec Ústí a Obec Rouské) a v neposlední řadě ve Fichi č. 6 bylo vybráno celkem 6 projektů s celkovou přiznanou dotací ve výši 3.119.627,-Kč (Dechová hudba Hustopeče nad Bečvou, Obec Dolní Těšice, Obec Klokočí, Obec Horní Újezd a Obec Skalička). Vybraní žadatelé prošli tzv. Kontrolou na místě, kde si MAS ověřovala, že informace uvedené v žádosti odpovídají skutečnosti. Dne 20. října byly veškeré hodnocené žádosti předány s výsledným pořadím na Regionální odbor SZIF Olomouc (dále jen „RO SZIF“) k zaregistrování. V lednu 2008 bylo přistoupeno k podpisu Dohody o poskytnutí dotace mezi žadatelem a SZIF. V příloze č. 3 se nachází přehledný seznam schválených žádostí v rámci této výzvy.⁹⁹

Mezi podpořené projekty patřil i projekt s názvem „Ať se máme kde scházet, aneb víceúčelový dům“, jehož žadatelem byla nejmenší obec v regionu, obec Dolní Těšice. Obec Dolní Těšice získala nejvyšší dotaci ze všech schválených projektů a to 1.199.000,-Kč (žádost byla podána v rámci Fiche č. 6). Cílem projektu bylo dokončení postupné

⁹⁸ OLIVOVÁ, Gabriela. *Sběr Žádostí o dotaci do LEADERu byl ukončen, sešlo se 26 žádostí* [online]. Region.hranicko.cz, 29. září 2008 [cit.13. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.regionhranicko.cz/aktuality/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/Sber-Zadosti-o-dotaci-do-LEADERu-byl-ukoncen-248/limit50>.

⁹⁹ KOPECKÝ, František. *Rozvojové partnerství zveřejnilo seznam vybraných projektů ve Výzvě č.1/2008* [online]. Region.hranicko.cz, 7. října 2008 [cit.13. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.regionhranicko.cz/aktuality/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/Vysledky-hodnoceni-Zadosti-v-LEADERu-budou-zverejneny-ve-ctvrtek-vecer-250/limit50>.

modernizace budovy obecního úřadu. Druhou nejvyšší dotaci získalo ZD Partutovice pro projekt s názvem „Modernizace technologie dojírny“ ve výši 2.000.000,-Kč. Dále byly podpořeny projekty týkající se úpravy veřejného prostranství, vybudování zázemí sportovního areálu atp.¹⁰⁰

6.2 Výzva č. 1/2009

Vzhledem k tomu, že MAS Rozvojové partnerství měla první výzvu Programu LEADER již za sebou mohla se opřít při přípravě další výzvy o nejrůznější získané zkušenosti. Dne 28. ledna 2009 MAS obdržela informaci o výši přidělené alokace na rok 2009. Ta byla oproti roku 2008 výrazně navýšena, jelikož její součástí je i polovina alokace za rok 2007, kdy Program LEADER nebyl ještě v ČR rozběhnut. MAS si odsouhlasila harmonogram realizace SPL pro rok 2009. V něm se počítalo s vyhlášením Výzvy č. 1/2009 začátkem března, uzávěrkou koncem dubna a registrací Žádostí RO SZIF v červnu. Dále byl ponechán prostor pro případné vyhlášení druhé výzvy, která by proběhla v období červenec – srpen s registrací na RO SZIF v říjnu. Pro druhou výzvu byla ponechána v rezervě určitá alokace (2.000.159,Kč).¹⁰¹

Na následných jednáních orgánů MAS bylo stanoveno rozdělení alokace mezi koncové projekty a zázemí MAS a to na celkovou částku 10.661.634,-Kč (zázemí realizace SPL 1.570.000,-Kč, částka pro podpořené projekty 9.091.634,-Kč).¹⁰² Dne 6. března byla vyhlášena výzva č. 1/2009 s tím, že uzávěrka žádostí byla stanovena na dny 27. – 30. dubna 2009. V této výzvě se mohly o dotace ucházet investiční projekty ze 4 oblastí: zemědělské a potravinářské produkty, lesnická infrastruktura, spolkový život a sport a rozvoj cestovního ruchu. Podpořit tak šly investice do skladování, odbytu a provozů zlepšujících zpracování zemědělských produktů, zlepšování lesních cest a vodního režimu v lesích, obnova a výstava kluboven, spolkových místností atp. Celý proces výběru vyvrcholil zhruba v říjnu 2009, kdy vybraní žadatelé podepsali smlouvu s poskytovatelem dotace SZIF, následně měli 24 měsíců

¹⁰⁰ Podpořené projekty LEADER [online]. Region.hranicko.cz, [cit. 13. února 2011]. Dostupné na <http://www.regionhranicko.cz/podporene_projekty.php?vyzva=1y>.

¹⁰¹ KAPKOVÁ, Kateřina. *Odstartovaly dva grantové programy* [online]. Hranicky.denik.cz, 3. dubna 2009 [cit. 13. února 2011]. Dostupné na <http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/odstartovaly-dva-grantove-programy-20090403.html>.

¹⁰² KOPECKÝ, František. *Rozvojové partnerství vyhlásilo výzvu č. 1/2009 k podávání Žádostí o dotaci z Programu LEADER* [online]. Region.hranicko.cz, 6. března 2009 [cit. 13. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/aktuality/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/Rozvojove-partnerstvi-vyhlasilo-Vyzvu-c-1-2009-k-podavani-Zadosti-o-dotaci-z-Programu-LEADER-286>>.

na to, aby své projekty zrealizovali a úspěšně ukončili.¹⁰³

V rámci výzvy č. 1/2009 bylo podáno celkem 19 žádostí (celkový rozpočet 25.714.664,-Kč, požadovaná dotace 13.918.826,-Kč). Největší zájem byl stejně jako u předcházející výzvy u Fiche č. 6 (11 žádostí), následně u Fiche č. 7 (3 žádosti), Fiche č. 2 (3 žádosti) a Fiche č. 3 (2 žádosti). Převis mezi celkovým součtem požadovaných dotací v Žádostech a alokacemi byl dvojnásobný. Po uzavěrci Výzvy pak ihned započala třístupňová kontrola podaných Žádostí. Následovalo opět i Veřejné slyšení v hranickém hotelu Centrum, kterého se zúčastnilo všech 19 žadatelů. Programový výbor Rozvojového partnerství na své schůzi dne 11. června schválil pořadí projektů. Dále rozhodl, že pro tuto výzvu bude využita dříve stanovená finanční rezerva a druhá Výzva se již v roce 2009 nebude vyhlašovat. Vzhledem ke stanovenému pořadí a počtu žádosti výbor rozhodl o přesunu alokací tak, že se nebude zvyšovat alokace pro Fichi č. 3, dále rozhodl nepodpořit jeden z projektů ve Fichi č. 7, jelikož nedosáhl minimálního požadovaného počtu bodů a také rozhodl o tom, že volné prostředky z alokace Fiche č. 7 a stanovené rezervy se přesunou do Fiche č. 2 a do Fiche č. 6.¹⁰⁴

Veškeré hodnocené Žádosti byly v měsíci červnu 2009 předány s výsledným pořadím a doporučením na RO SZIF k zaregistrování. V listopadu 2009 bylo definitivně schváleno ze strany SZIF 14 žádostí o dotaci podaných v rámci Výzvy č. 1/2009 Programu LEADER „Měníme Hranicko“. Během prosince 2009 příjemci podepsali Dohody o poskytnutí dotace a mohli se pustit do realizace svých záměrů. Celková přiznaná dotace pro těchto 14 projektů byla 9.091.634,-Kč (celkové rozpočty projektů činily 15.843.941,-Kč). V rámci Fiche č. 2 byly schváleny dva projekty s celkovou dotací 2.000.000,-Kč (Oldřich Kubeša a Zdeňka Horníková). Dva projekty byly schváleny i v rámci Fiche č. 3, u které celková dotace činila 1.363.745,-Kč (Obec Bělotín, Městys Hustopeče nad Bečvou) a v také v rámci Fiche č. 7 dotace činila 842.262,-Kč pro Penzion Ostravanka a Ing. Marcelu Tomášovou. Největší počet schválených projektů bylo ve Fichi č. 6 a to osm projektů s dotací v celkové výši 4.885.627,-Kč (Aeroklub Hranice, Obec Špičky, Obec Rakov, TJ Tatra Všechnovice, Obec Byškovice, Obec Radíkov a Obec Střítež nad Ludinou). V příloze č. 4 se nachází přehledný

¹⁰³ OBEC STRÍTEŽ NAD LUDINOU. Dne 6. 3. 2009 vyhlásila místní akční skupina (MAS) Rozvojové partnerství Regionu Hranicko Výzvu č.1/2009 k podávání Žádostí o dotaci v rámci Programu LEADER „Měníme Hranicko“. *Ludina*, Březen 2009, roč. 18, č. 1, s. 8.

¹⁰⁴ *Aktuální výzva Programu LEADER vyhodnocena* [online]. Region.hranicko.cz, 11.června 2009 [cit.13. února 2011]. Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/aktuality/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/Aktualni-vyzva-Programu-LEADER-vyhodnocena-319/limit150>>.

seznam schválených žádostí v rámci této výzvy.¹⁰⁵

Jedním z úspěšných žadatelů bylo i Město Hranice, které podalo žádost o dotaci na projekt s názvem „A co děti? Mají si kde hrát? – vybudování dětského hřiště Drahouše“. Cílem projektu bylo vybudování kvalitního dětského hřiště s mobiliářem, které bude určeno pro děti od 3 do 12 let. Jedná se o důležitou investici z hlediska občanského vybavení v obci (Drahouše jsou místní částí města Hranice).¹⁰⁶ Dalším významným projektem byl projekt s názvem „Dejme Hranicku křídla“, jehož žadatelem byl Aeroklub Hranice. Projekt byl zaměřen především na dostavbu klubového zázemí a sociálního zařízení Aeroklubu Hranice. Nejvyšší dotaci obdržela paní Zdeňka Horníková s projektem „Zdraví sílu – najdeš v sýru“ a pan Oldřich Kubeša s projektem „Technologie pro masnou výrobu“, jejich dotace činila na jeden projekt 1 milion korun.¹⁰⁷

Po dvou letech a dvou Výzvách Programu LEADER „Měníme Hranicko“ tak byly prozatím rozděleny tyto finanční prostředky:

Fiche	Podíl v %	Částka v Kč
č. 1 Rozvoj zemědělských podniků (vyhlášeno 2008)	6,2	1 000 000,-
č. 2 Zemědělské a potravní produkty (2009)	12,5	2 000 000,-
č. 3 Lesnická infrastruktura (2009)	8,5	1 363 745,-
č. 4 Lesnická technika (2008)	6,7	1 080 687,-
č. 5 Veřejná prostranství (2008)	10,8	1 738 786,-
č. 6 Spolkový život a sport (2008 i 2009)	49,9	8 005 254,-
č. 7 Rozvoj cestovního ruchu: podniky (2009)	5,3	842 262,-
Celkem	100	16 030 734,-

Po realizaci výše uvedených dvou výzev se Programový výbor zabýval dosavadním rozdělením prostředků do Fichí ve srovnání s finančním plánem stanoveným v SPL. Při srovnání bylo zjištěno, že ve Fichi č. 6 došlo k výraznějšímu navýšení oproti např. poddimenzování Fiche č. 1 nebo č. 7. Aby byly prostředky v roce 2010 vynaloženy co nejúčelněji, bylo rozhodnuto o procesu zmapování potenciálního zájmu o vybrané Fiche

¹⁰⁵ Podpořené projekty LEADER [online]. Region.hranicko.cz, [cit.13. února 2011]. Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/leader/podporene-projekty>>.

¹⁰⁶ A co děti? Mají si kde hrát? – vybudování dětského hřiště Drahotuše [online]. Mesto-hranice.cz, [cit.13. února 2011]. Dostupné na <<http://www.mesto-hranice.cz/cs/pro-podnikatele/projekty-mesta/zrealizovane-projekty-podnik/detske-hriste-drahotuse.html>>.

¹⁰⁷ JANDOVÁ, Naďa. Hranicko dostane devět milionu korun [online]. Sedmicka.cz, 4. listopadu 2009 [cit. 20. února 2011]. Dostupné na <<http://www.sedmicka.cz/prerov-hranice/clanek?id=74408>>.

včetně 2 plánovaných nových Fichí č. 8 Pěší trasy a hipostezsky a č. 9 Zakládání a rozvoj malých podniků. Rozvojové partnerství rozhodlo, že osloví potenciální žadatele na Hranicku a zeptá se na jejich aktuální investiční záměry. Všichni ti, kteří uvažovali o projektových záměrech v oblastech: Rozvoj zemědělských podniků, Lesnická technika, Rozvoj cestovního ruchu, Pěší trasy a hipostezky a Zakládání a rozvoj malých podniků, měli možnost kontaktovat Rozvojové partnerství do 10. 12. 2009 a představit jim své vize. Analýza zájmu byla ukončena začátkem roku 2010, na jejímž základě bylo rozhodnuto, že v roce 2010 bude vyhlášena Výzva pro 5 Fichí.¹⁰⁸

6.3 Výzva č. 1/2010

Dne 8. března 2010 byla vyhlášena výzva č. 1/2010. V roce 2010 mělo Rozvojové partnerství nejvíce peněz z celé šestileté délky programu. Při samotném vyhlášení výzvy se počítalo s tím, že finance by měly vyjít zhruba na 10 až 15 projektů, mezi které by mělo být rozděleno téměř deset milionu korun. Tak jako v minulých letech se o dotace mohli ucházet zemědělci, lesní hospodáři, obce, neziskové organizace či podnikatelé v cestovním ruchu. V rámci této výzvy bylo možné podávat žádosti pro 5 Fichí (Fiche č. 1, 4, 5, 7 a 8) a to do 30. dubna 2010. Celková alokace pro podpořené projekty byla stanovena na částku 9.738.146,-Kč.¹⁰⁹

V rámci výzvy č. 1/2010 bylo podáno celkem 19 žádostí s celkovou požadovanou dotací 10.228.471,-Kč (rozpočet projektů celkem 22.629.671,-Kč). Největší zájem byl o Fichi č. 5 (7 žádostí) a dále o Fichi č. 7 a č. 4 (u každé byly podány 4 žádosti). Stejný počet žádostí byl podán u Fiche č. 1 a č. 8, jednalo se o 2 žádosti u každé z nich. Vzhledem k tomu, že pro tuto Výzvu bylo určeno 9.738.146,-Kč, došlo zhruba k půlmilionovému převisu zájmu nad možností programu. Oproti minulým letům se tento převis výrazně snížil a podpořena tak mohla být většina podaných žádostí. V měsíci květen 2010 probíhaly podrobné kontroly podaných žádosti, po nutných opravách pak byly projekty postoupeny Výběrové komisi MAS k hodnocení. Samozřejmě i u této výzvy proběhlo Veřejné slyšení žadatelů opět v Hotelu Centrum v Hranicích. Následně byly veškeré hodnocené Žádosti předány s výsledným

¹⁰⁸ KOPECKÝ, František. *Program LEADER rozdělí další milióny, dejte nám vědět o svých záměrech!* [online]. Region.hranicko.cz, 13. listopadu 2009 [cit.13. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/aktuality/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/Program-LEADER-rozdeli-dalsi-miliony-dejte-nam-vedet-o-svych-zamerech-362/limit1000>>.

¹⁰⁹ KAPKOVÁ, Kateřina. *Měníme Hranicko: začal příjem žádostí o dotace* [online]. Hranicky.denik.cz, 11. března 2010 [cit. 13. února 2011]. Dostupné na <http://hranicky.denik.cz/zpravy_region/menime-hranicko-zacal-prijem-zadosti-o-dotace.html>.

pořadím a doporučením na RO SZIF k registraci.¹¹⁰

Dne 5. listopadu 2010 zveřejnil SZIF na svých webových stránkách seznam 18 definitivně schválených žádostí, které byly přijaty a následně doporučeny k realizaci. Do regionu Hranicko tak skrz třetí výzvu přišlo přes 9.700.000,-Kč dotačních prostředků, které doplnily sami žadatelé dalšími 12 miliony Kč vlastních investičních prostředků. Seznam schválených projektů byl následující: v rámci Fiche č. 1 byly schváleny dva projekty s celkovou přidělenou dotací ve výši 2.000.000,-Kč (Alois Ondroušek a ZD Partutovice), v rámci Fiche č. 4 byly podpořeny tři projekty s celkovou dotací ve výši 1.573.853,-Kč (Petr Kopča, Pavel Kubíček a Vlastimil Suchánek), v rámci Fiche č. 5 bylo schváleno sedm projektů s dotací 2.813.468,-Kč (Obec Horní Újezd, Obec Paršovice, Obec Opatovice, Obec Všechnovice, Obec Teplice nad Bečvou, Obec Partutovice, Obec Skalička), dále v rámci Fiche č. 7 čtyři projekty s dotací ve výši 2.853.000,-Kč (Sportovní klub Hranice, s.r.o., Penzion Ostravanka, s.r.o., Evžen Blecha a Areál pohoda Loučky, s.r.o.) a v rámci Fiche č. 8 byly podpořeny dva projekty s dotací ve výši 497.826,-Kč (Český svaz včelařů, o.s., základní organizace Hranice a Hranická rozvojová agentura, z.s.). Ze seznamu podpořených projektů je patrné, že z větší části byly podpořeny jiné subjekty než územně samosprávné celky. V příloze č. 5 se nachází přehledný seznam schválených žádostí v rámci této výzvy.¹¹¹

V rámci Výzvy č. 1/2010 byla přiznána nejvyšší dotace (tj. ve výši 1.200.000,-Kč) projektu s názvem „Rekonstrukce sportovního areálu v Teplicích nad Bečvou“, jehož žadatelem byl Sportovní klub Hranice s.r.o. V této výzvě podávala žádost o dotaci i samotná Hranická rozvojová agentura, z.s. na projekt s názvem „Hipostezska na Potštátsko“ – trať přímo určená pro jízdu na koních, a to v nové Fichi č. 8. Záměr zřídít na Hranicku Hipostezsku, neboli jezdeckou stezku je starý již několik let. Hlavní myšlenkou projektu je propojit obce Boňkov, Středolesí, Boškov, Potštát, Kovářov, Kyžlířov a Partutovice, kdy celková délka hipostezsky by měla činit kolem třiceti kilometrů. Někde má být trasa vedena přes pozemky obecní, jinde bude potřeba svolení soukromých majitelů. Samí příznivci koní myšlenku hipostezsky na Potštátsku uvítali s tím, že je to dobrý nápad, neboť koní je v naší republice čím dál víc a ne všude pro to mají lidé pochopení. Některým vadí, když jim přes

¹¹⁰ *Seznam přijatých žádostí* [online]. Region.hranicko.cz, [cit.13. února 2011]. Dostupné na http://www.regionhranicko.cz/dokumenty/leader/archiv//Dokumentace%20k%20vyzve%20c%201-2010/seznam_prijatych_zadosti-Vyzva_c1-2010.pdf.

¹¹¹ *Schválené Žádosti o dotaci z opatření IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie NUTS II Střední Morava – 10. kolo* [online]. SZIF.cz, 5. listopadu 2010 [cit. 27. února 2011] Dostupné na http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Ffeafrd%2Fosa4%2F1%2F12%2F1289204871227.pdf.

pozemky jezdí někdo na koni. Pokud bude hipostezska přesně označena, tak by k takovým konfliktům nemělo docházet. Samotní starostové obcí jsou projektu naklonění, neboť počítají s tím, že hipostezska k nim může dotáhnout turisty a také, že se tím oživí celý kraj.¹¹²

6.4 Výzva č. 1/2011

V době zpracování této práce byly k dispozici jen předběžné informace týkající se výzvy č. 1/2011. Dne 14. února 2011 MAS Rozvojové partnerství stanovilo základní parametry nadcházející Výzvy. Celkově má být k dispozici 6.500.000,-Kč, které mají být rozděleny mezi úspěšné projekty v celkem 3 Fichí (č. 2, 6 a 9). Největší zájem se předpokládá v rámci Fiche č. 6, která měla jednoletou přestávku. Zcela novou oblastí, která v Programu LEADER nahradila lesnictví a byla do něj zařazena na základě aktuálních potřeb regionu, je oblast nezemědělského podnikání a to konkrétně v rámci Fiche č. 9 Zakládání a rozvoj mikropodniků. Termín vyhlášení výzvy byl stanoven na první polovinu měsíce března 2011. Žádosti o dotaci se mají přijímat do konce dubna, tak aby mohly být definitivně schváleny SZIF v říjnu 2011.¹¹³

Dne 16. března 2011 se objevila na internetových stránkách Regionu Hranicko zpráva o tom, že MAS Rozvojové partnerství posouvá vyhlášení výzvy o cca 14 dnů a to z důvodu zpoždění ze strany SZIFu týkajícího se spuštění některých nutných softwarových nástrojů. Termín vyhlášení výzvy se předpokládá cca na 1. dubna a datum uzávěrky ve vybraných Fichí mezi 30. dubnem a 13. květnem. I přes samotné posunutí termínu vyhlášení výzvy, MAS pokračovala v přípravách, schvalování a zveřejňování potřebných dokumentů, aby umožnila potenciálním zájemcům připravovat své Žádosti o dotaci.¹¹⁴

¹¹² ŠPLÍCHALOVÁ, Lenka. *Hipostezska na Potštátsku* [online]. Infovenkov.cz, 28. února 2011 [cit. 5. března 2011] Dostupné na <<http://www.infovenkov.cz/service.asp?act=email&val=108691>>.

¹¹³ KOPECKÝ, František. *MAS má první podrobnosti k letošní Výzvě Programu LEADER* [online]. Region.hranicko.cz, 14. února 2011 [cit. 5. března 2011] Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/aktuality/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/MAS-ma-prvni-podrobnosti-k-letosni-Vyzve-Programu-LEADER-Menime-Hranicko-474>>.

¹¹⁴ KOPECKÝ, František. *MAS posouvá letošní vyhlášení Výzvy* [online]. Region.hranicko.cz, 16. března 2011 [cit. 19. března 2011] Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/aktuality/rozvojove-partnerstvi-regionu-hranicko/MAS-posouva-vyhlaseni-letosni-Vyzvy-483>>.

6.5 Shrnutí

Program LEADER „Měníme Hranicko“ je ve své polovině. Dosud bylo v tomto programu vyplaceno či přislíbeno 43 projektům celkem 25 miliónů Kč. Program se po třech letech dostal do své poloviny, což je ideální příležitostí pro důkladnější rozbor dosud rozdělených financí. Nyní lze tedy porovnat, zda dotované projekty opravdu naplňují předsevzaté cíle, zda jednotlivé sektory jsou podporovány ve stanoveném rozsahu.

Příjemci z roku 2008 už mají dotace proplaceny na svých účtech. Až po dvou a půl letech mohla MAS oznámit definitivní uzavření finančních toků první výzvy programu z podzimu 2008. Koncem září 2010 obdržel dotaci na svůj účet i poslední projekt a MAS tak mohla oznámit, že všech 11 projektů své projekty úspěšně dotáhlo do zdárného konce a u nikoho nedošlo k zásadnějším pochybením, které by ohrozilo proplacení dotací. Ke kýženému cíli úspěšné realizace směřuje v tomto období také 14 příjemců z druhé Výzvy programu vyhlášené v roce 2009. Pět příjemců už dotace obdrželo, dalších sedm projektů je ukončených a prochází kontrolou po realizaci, dva projekty finišují s posledními pracemi. Například Aeroklub Hranice na drahotušském letišti po letech dokončil budovu, která kromě zázemí nabízí prostory pro setkávání a vzdělávání členů sdružení. Velkou radost musí mít v tomto období sportovci, děti a mládež, díky LEADERu se totiž jen za poslední půlrok na Hranicku otevřela 3 nová hřiště. Program LEADER také myslí na zemědělce a lesní hospodáře. Aktuálně byl do provozu uveden třístametrový úsek lesní cesty v místní části Poruba u Hustopec nad Bečvou. Výraznou modernizací prošla také masná a uzenářská výroba Oldřicha Kubeši z Malhotic, kde dotace pomohla vybavit jeho novou provozovnu chladírenskou a vzduchovou technikou.¹¹⁵

Při samotném hodnocení cílů a náplní Fiche č. 1, jejíž cíl byl stabilizace hospodaření zemědělských podniků prostřednictvím zvýšení jejich produktivity a diverzifikací ekonomických aktivit v oblasti obnovitelných zdrojů energie, dojdeme k závěru, že v rámci této Fiche byl zatím dokončen pouze jeden projekt. Projekty v zásadě obsahují řadu deklaratorních výsledků, nicméně jejich faktické naplnění lze vysledovat buď ze zprávy o udržitelnosti projektu, nebo kontrolou na místě. Efekty projektů v rámci této oblasti lze obtížně hodnotit právě v důsledku nedostatku dat. Nicméně lze konstatovat, že došlo k částečné stabilizaci zemědělských podniků, které obdrželi dotaci. Zájem o využití

¹¹⁵ ŠKROBÁNKOVÁ, Michaela. Dotační program LEADER „Měníme Hranicko“ je ve své polovině. *Zpravodaj Region Hranicko*, č. 9, s. 2 – 3.

finančních prostředků je však velmi nízký. Co se týče plnění, tak podpora byla směřována ke dvěma žadatelům, dotkla se podniků ve dvou obcích. Úspěšnost žadatelů byla stoprocentní.

Cílem Fiche č. 2 je zvýšení přidané hodnoty produkce a rozvoj podnikání zemědělských a potravinářských podniků. Výsledek projektů nelze zatím zcela posoudit, ale ze dvou schválených projektů jsou zřejmé rozdíly. Jeden projekt je zaměřen na dovybavení již existující produkce chladírenskou technologií, ten druhý byl zaměřen na rozjezd nové výroby mléčných výrobků. Objem, který byl na tuto oblast vyčleněn, plně neodpovídá záměru, se kterým byla tato oblast do SPL navržena. Doposud byla vyhlášena jedna výzva se dvěma podpořenými projekty, zbytková alokace vychází zhruba na podporu 1,5 projektu, resp. jednoho s větším objemem a druhého s objemem menším. Na základě jedné výzvy nelze zcela posoudit zájem z strany žadatelů, proto by bylo dobré po dalších výzvách a v případě vzrůstajícího zájmu navýšit prostředky na úkor Fiche č. 1 Rozvoj zemědělských podniků. Z hlediska prvních dvou projektů, došlo k podpoře zajímavých dvou odvětví v regionu. Z žádostí ale není úplně zřejmé, jaké konkrétní produkty podporu získaly a jak budou do budoucna reprezentovat region. Důležitou skutečností spojenou s realizací Fiche je, že dosud nebyl řádně rozběhnut systém certifikace místních produktů, který měl podpořeným produktům poskytovat podporu při jejich odbytu.

Priorita s názvem Rozvoj lesního hospodářství (Fiche č. 3) si kladla za cíl zlepšování podmínek pro hospodaření v lesích a rozvoj neprodukčních funkcí lesa. Došlo ke zlepšení užitné hodnoty lesních cest (zlepšení odtokových poměrů, snazší průjezdnosti a průchodnosti atd.). Ve Fichi byly předloženy a rovněž schváleny dva projekty, jeden z nich byla cesta s typickým lesnickým charakterem, druhá asfaltová cesta procházející lesem. V této části zbývá k vyčerpání 1.043.544,-Kč.

V průběhu dvou výzev bylo ve Fichi č. 4 alokováno celkem 2.654.539,-Kč, čímž byla plánovaná alokace překročena přibližně o -684.939,-Kč. Původně plánovaná alokace v poslední výzvě na úrovni 3 mil. Kč svědčí o rezervách ve finančním plánování jednotlivých výzev. Vzhledem k objemu zbývajících prostředků a k překročení cílové alokace by bylo vhodné tuto oblast z dalšího pokračování programu LEADER vyloučit. V rámci realizovaných projektů bylo podpořeno pořízení techniky u 5 příjemců. Ze srovnání prvního a druhého kola je patrný příklon k menším projektům.

U realizovaných projektů v rámci Fiche č. 5 došlo ke zlepšení úrovně veřejných prostranství. Pozitivním prvkem je preference projektů s prvky zvyšující netradiční prvky na veřejných prostranstvích (pítka, sluneční hodiny apod.). V rámci dvou realizovaných výzev

bylo předloženo celkem 14 žádostí, z nichž byla dotace přidělena 10 žadatelům. Tito obnovili 13 veřejných prostranství. Některé projekty obnovily více jak jedno veřejné prostranství. Zbytková alokace dosahuje výše 2.013.063,-Kč, což odpovídá úrovně cca 5,5 projektů. Při hodnocení projektů by bylo vhodné upravit hodnocení takovým způsobem, aby preferenci získávaly projekty které jsou pojaté jako místa aktivních setkávání a odpočinku lidí. Projekty v blízkosti obytných zón, v intravilánu obce. Projekty, které slouží k prosté úpravě ploch, bez velké šance na pravidelné užívání veřejného prostranství občany obce by bylo vhodné vyloučit.

Fiche č. 6 je oblastí s nejvyšší alokací. V průběhu dvou výzev byla na projekty rozdělena částka ve výši 7.005.254,-Kč. V této oblasti dochází k nejvyšším převisům s průměrnou úspěšností projektů 52 %. Současně v této oblasti docházelo k nejvýznamnějším přesunům ve prospěch projektů. Do konce období zbývá vyčerpat 6.125.415,-Kč, což odpovídá dvou výzvám. Mezi projekty převažují projekty zaměřené na obnovu prostor pro rozvoj společenských a spolkových aktivit (8 projektů). Dále jsou to tři nové sportovní plochy. Různorodost projektů je velice pestrá od projektů zaměřených na zcela nové plochy až po projekty, které řeší návaznou doplňkovou infrastrukturu. Projekty obecně přispěly ke zlepšení kulturních a sportovních ploch v regionu. Z hlediska výsledků v řadě případů došlo k rozvoji stávající či založení nové aktivity (prostory pro aktivity místního spolku, nové aktivity pro děti, zlepšení zázemí pro tradiční akce apod.). Vlivem realizace projektu došlo ke zvýšení zájmu o daný prostor či plochu.

Do roku 2010 byl v rámci Fiche č. 7 zrealizován jeden projekt. Specifickým cílem je zakládání nových služeb a rozvoj doplňkové infrastruktury cestovního ruchu a také prohloubení spolupráce mezi poskytovateli služeb, provozovateli turistických lákadel a dalšími aktéry. V průběhu dvou výzev byla na projekty rozdělena částka ve výši 3.695.262,-Kč, z celkových předložených sedmi projektů bylo schváleno šest projektů, což představuje 85,7 % úspěšnost. Jak již bylo uvedeno dosud byl zrealizován jeden projekt (Penzion Ostravanka), který přispěl ke zvýšení standartu a částečnému rozšíření ubytovacího zařízení. V dubnu 2010 již uvítal Penzion Ostravanka ve svém zmodernizovaném penzionu Ostravanka své první hosty v nových pokojích¹¹⁶. Fiche obsahuje široké spektrum projektů.

Ve Fichi č. 8 byly podpořeny dva projekty. Jedná se o Fichi zcela novou a nelze ji v této chvíli hodnotit. První výzva v roce 2010 ukázala, že existuje jistý potenciál pro realizaci

¹¹⁶ Podpořené projekty LEADER – Modernizace penzionu Ostravanka [online]. Region.hranicko.cz, 18. října 2010 [cit. 21.března 2011]. Dostupné na <<http://www.regionhranicko.cz/podporene-projekty/19y>>.

projektů. Reálnou absorpční kapacitu regionu ukáže až další výzva. Oba doposud podpořené projekty obdrželi dotaci ve výši 497.826,-Kč a využívají potenciálu regionu. V tom prvním je předmětem vybudování včelí naučené stezky, v tom druhém hipostezsky.

Při hodnocení alokace podpory dle jednotlivých obcí regionu dospějeme k závěru, že 7 obcí (22,6 %) nerealizovalo v rámci třech vyhlášených výzev žádný projekt. Důvodem proč tyto obce nerealizovali žádný projekt je jejich neúspěch při vybírání žádostí o přidělení dotace a také u některých obcí to je způsobeno nedostatečným zájmem a nedostatečnou snahou vedení obcí něco nového vybudovat. Jedná se o obec Černotín, Hrabůvka, Milenov, Milotice nad Bečvou, Olšovec, Polom a Zámrský. Ze zbylých 24 obcí realizovala každá obec minimálně jeden projekt. Nejúspěšnějším příjemce dotací je především Město Hranice, které obdrželo dotaci na celkem pět projektů (alokace ve výši 3.253.602,-Kč), dále Městys Hustopeče nad Bečvou (dotace na 4 projekty s alokací ve výši 3.242.095,-Kč) a obec Teplice nad Bečvou (dotace na 4 projekty s alokací ve výši 1.381.356,-Kč).

Za dobu od přípravy SPL se situace v regionu změnila zásadním způsobem. Realizace dotačního programu pokročila. MAS má na podporu projektů k dispozici odhadem 19 mil. Kč, tedy necelou polovinu s cílové částky. Proto je vhodné provést úpravy ne zásadního charakteru, ale směrem, který zohlední zúžení typů podpory na prioritní typ projektů a aktuální potřeby regionu zejména z hlediska vzrůstající zaměstnanosti obyvatel.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se měla zabývat Společnou zemědělskou politikou. Téma této práce je sice velice rozsáhlé a nedá se podrobně rozebrat v jedné diplomové práci, protože se nedá jít do všech detailů SZP, proto jsem se snažila vyzdvihnout nejdůležitější informace, které jsou podstatné. Toto téma je i v určitých oblastech problematické, ale i za těchto okolností lze konstatovat, že cíle stanoveného v úvodu bylo dosaženo a čtenáři jsem poskytla ucelený a snad srozumitelný náhled na SZP, české zemědělství a Region Hranicko.

Společná zemědělská politika od svého založení až po současnost prošla celou řadou změn. Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně citlivé odvětví, docházelo spíše k menším změnám postupného charakteru. SZP byla vždy nejvíce kritizována především za svou velkou finanční náročnost a nadměrné zatěžování evropského rozpočtu, dále také za své negativní působení na mezinárodní trh se zemědělskými komoditami. Výdajové stránce v celé historii rozpočtu dominují výdaje na SZP, přičemž jejichž celkový podíl je postupně snižován. Toto lze považovat za velmi pozitivní jev. Podle mého názoru je současná struktura evropského rozpočtu neudržitelná, a to zejména v oblasti výdajů. I přesto že se výdaje na SZP i strukturální akce postupně snižují, stále odčerpávají velké množství prostředků. O tom jak bude vypadat finanční rámec na období 2014 – 2020 se v současné době diskutuje. Země jako je Velká Británie, Francie a Německo jsou proto, aby se výdaje nezvyšovaly, neboť sami dobře ví, že jsou čistými plátcí a jakékoliv zvýšení by zatížilo jejich rozpočty. Jak bude vypadat tento nový finanční rámec, to můžeme zatím jen předpokládat.

Vstupem do EU k 1. květnu 2004 se ČR, společně s dalšími devíti kandidátskými zeměmi, stala řádným členem EU. Tímto získala nejen právo čerpat prostředky z evropského rozpočtu, ale také povinnost určitý finanční obnos do rozpočtu odvádět. V rámci druhé kapitoly byla provedena analýza příjmů ČR před jejím vstupem do EU. Příjmy se realizovaly prostřednictvím nástrojů předvstupní pomoci, které měly možnost využít všechny kandidátské země. Jednalo se o programy Phare, SAPARD a ISPA. Dá se říct, že čerpání prostředků z těchto nástrojů ČR bylo úspěšné, i když nebyly vyčerpány všechny alokované prostředky. Otázkou zůstává, zda byly vyčerpané prostředky využity na správných místech, nebo se čerpání řídilo heslem, když tady peníze jsou, tak je utratíme za každou cenu. Dnes čerpají zemědělci dotace formou přímých plateb (systém jednotné platby na plochu SAPS). Dále mohou čerpat finanční prostředky např. z PRV ČR. Na základě dotačních podpor lze spatřovat největší možnost rozvoje jednotlivých zemědělců.

Vstupem do EU ČR jistě získala, nicméně další vývoj čisté finanční pozice bude záležet na tom, jak dokáže čerpat prostředky z jednotlivých fondů, jak se dále bude vyvíjet evropský rozpočet, jak a v jaké výši budou sestavovány finanční rámce a také na tom, zda se v budoucnu bude EU dále rozšiřovat.

Dopad vstupu ČR do EU byl pro zemědělců značný. Zemědělci byli nuceni v obhospodařování provést změny. Podniky, které se zabývaly živočišnou výrobou byly nuceny např. modernizovat ustájení zvířat. Další změny proběhly i ve snižování chovu zvířat a to skotu. Vstupem do EU se ČR zavázala plnit určité kvóty. Jednou z nich byla tzv. „mléčná kvóta“, která vznikla za účelem omezení nadprodukce mléka, stabilizace trhu, ustálení kolísavosti nákupních cen a garantování určité cenové hladiny mléka a mléčných výrobků. Čeští zemědělci se cítí být omezováni jak státem, tak i nařízeními EU. Zřizování kvót EU (na mléko, cukrovku apod.) způsobuje omezení stávajícího pěstování či chovu. Zemědělci se cítí být omezováni také nízkou podporou ze strany státu, který vyjednal s EU nedostatečné vstupní podmínky (zejména oproti zemím původní EU – 15). Dá se říct, že vyjednané podmínky agrárního sektoru před vstupem ČR do EU jsou jedním z hlavních negativních dopadů. Naše vláda nebyla schopna si agrární sektor určit jako jeden z primárních, tak jako to udělaly ostatní země. Máme například menší kvóty než sousední Rakousko, které má podstatně nižší počet obyvatel. Naši politici zaspali a místo neustálého hádání měli investovat energii do vyjednávání.

Zavedení evropských dotací vedlo v problematických oblastech, jako je produkce mléka, cukru a obilí, k ještě větší závislosti českých zemědělců na podpoře, přičemž přebytků se nezbavili. Někteří autoři kritizují vstup ČR do EU a to hlavně z důvodu, že došlo k likvidaci výroby bílého zlata - cukru. Zatímco ČR, Slovensko, Slovinsko a jiné země se vzdaly části produkce cukru, tak Francie, Německo, Anglie či třeba i Polsko se části své produkce nechtějí vzdát. Ba naopak díky svým společnostem, jež ve státech, které se produkce vzdaly si tyto části objemu produkce převedly do svého státu. Po zhodnocení výčtu negativ a pozitiv dospějeme k závěru, že čeští zemědělci mají důvod proč považovat vstup ČR do EU negativně. Je zde mnoho překážek, které zemědělcům ztěžují jejich práci, ať už se jedná o složitou administraci, nebo mléčné kvóty.

Stejně jako každá mince má dvě strany, tak i členství naší republiky v EU nepřináší jen zápory, ale i klady. Prvním přínosem pro české zemědělce bylo otevření hranic pro pohyb zboží. To znamená, že při vývozu produkce do ostatních členských zemí EU odpadly veškeré celní a byrokratické překážky. Další přínos představuje to, že již není možné, aby zemědělci

ze současných členských států vyváželi svou nadprodukcí do České republiky pomocí exportních subvencí. Na druhou stranu ale není možné, aby ČR zaváděla ochranná opatření proti dovozu zemědělských produktů z ostatních členských zemí. Výhodou pro české zemědělce jsou stabilní ceny základních komodit formou tzv. intervenčních nákupů, zajišťujících u většiny komodit výkup veškeré produkce. Pozitivní dopad měl vstup ČR i na zemědělské podniky. Všechny formy zemědělských podniků vykázaly za rok 2004 výrazné meziroční zlepšení svých hospodářských výsledků a dosáhly zisku. Nicméně jde o zisk, který plyne jedině z evropských dotací. Avšak dotace, které do zemědělství plynou představují riziko velké závislosti, kdy stále méně rozhoduje trh a tyto dotace v budoucnu přestanou být poskytovány. Navíc klesá výroba a neustále se snižuje rozměr českého zemědělství. To je kompenzováno růstem dovozu. V důsledku odstranění cel v rámci EU - 25 se výrazně zlepšily podmínky vzájemného obchodu, naproti tomu ve vztahu ke třetím zemím (zejména u mimoevropského zboží) jsou uplatňována převážně vyšší cla.

Pro potvrzení první hypotézy je nutné uvést několik informací, které nebyly přímo zodpovězeny. Ihned po vstupu do EU se situace zemědělců výrazně zlepšila. V sociální a ekonomické oblasti zaznamenalo české zemědělství příznivé výsledky. Hodnoty agrárního obchodu dovozu a vývozu stoupaly, byly odstraněny obchodní překážky mezi členskými zeměmi EU a zemědělcům se obecně navýšily jejich příjmy, což mělo přímou návaznost na zkvalitnění sociálních podmínek farmářů. Avšak objem rostlinné a živočišné produkce se snižoval. V sociální oblasti stále panuje dlouhodobý nezájem mladých lidí o tuto oblast, snižuje se počet zaměstnaných v tomto odvětví a přetrvávají rozdíly v průměrných mzdách zemědělců a zaměstnanců v dalších odvětvích. Z krátkodobého hlediska byl tak vstup do Evropské unie velice pozitivní, ale jak ukazuje další vývoj, do budoucna se v tomto odvětví nečekají výrazná zlepšení, a proto je v hypotéze uvedeno hodnocení dosavadního českého zemědělství jako relativně neutrální.

V rámci třetí kapitoly bylo nastíněno, jak jsou prosazovány národní zájmy ČR v oblasti zemědělské politiky. Prosazování zemědělských zájmů není jednoduché a to vzhledem k existenci zájmových skupin. V oblasti zemědělské politiky se při prosazování jednotlivých zájmů střetávají dva fundamentálně rozdílné pohledy. Zejména velké podniky s dosud majoritním podílem na produkci, které jsou sdružené především v AK ČR, kladou důraz na produkční složku zemědělství a potřebu její podpory. Naopak drobnější farmáři, kteří jsou sdruženi v ASZ ČR kladou důraz na nové trendy a potřebu realokace podpor ve prospěch mimoprodukčních sfér rozvoje venkova, podpora mladých farmářů, ekologické

zemědělství apod.). Pro vládu je tedy těžké obhajovat zájmy zemědělské politiky ČR na půdě EU, když domácí aktéři zaujímají koncepčně rozdílné pozice. Hlavní budoucí výzvou k efektivnějšímu prosazování zájmů v oblasti zemědělské politiky je lepší komunikace. Je nezbytné, aby se čeští zemědělci a vláda ČR stali spojenci nikoliv konkurenty.

Druhá část diplomové práce se věnovala PRV ČR a samotné případové studii Regionu Hranicko. Ve čtvrté kapitole byl představen PRV ČR a programové období 2007 – 2013. Na základě uvedených skutečností o PRV ČR lze říct, že důležitost tohoto programu spočívá v tom, že pokrývá celou škálu problémů, které s životem na venkově úzce nebo šířeji souvisejí. Dokument vyhrazuje finanční prostředky pro různé žadatele a činnosti. Navíc platí, že „malí a znevýhodnění“ jsou v tomto ohledu zvýhodňováni ještě více, než je tomu u jiných (strukturálních) fondů EU. Pátá kapitola byla věnována samotnému Regionu Hranicko, následně MAS Rozvojové partnerství a také SPL „Měníme Hranicko“. Hlavními cíli této MAS je vytvoření podmínek pro efektivní využívání místních přírodních, kulturních a lidských zdrojů pro společenské a ekonomické aktivity, zlepšování prostředí pro seberealizaci, setkávání, společné aktivity obyvatel regionu, stabilizace zaměstnanosti obyvatel a vytváření nových místních pracovních příležitostí.

Na základě provedené analýzy jednotlivých Výzev, které MAS Rozvojové partnerství, do současnosti vyhlásila, bylo zjištěno, že obce a také i jiné soukromé subjekty nacházející se v Regionu Hranicko získaly v období 2008 až doposud (tj. do konce března 2011) nemalé finanční prostředky – dotace pro realizaci svých projektů. Dotace byly poskytnuty v celkové výši 25 mil. Kč, tato částka byla rozdělena mezi 43 projektů. V regionu došlo k realizaci projektů především v oblasti rozvoje spolkového života a sportu, dále také došlo i k realizaci projektů v ostatních oblastech jako je např. obnova veřejných prostranství, výstavba a obnova lesních cest apod.

Na základě výše zodpovězených výzkumných otázek lze tvrdit, že druhá stanovená hypotéza tj. „Vstup ČR do EU měl významný pozitivní dopad pro jednotlivé regiony v ČR. V jednotlivých regionech byl zaznamenán významný nárůst finančních prostředků určených k realizaci projektů v oblasti rozvoje zemědělských podniků, lesnictví, rozvoje spolkového života a sportu v obcích, rozvoje cestovního ruchu apod. Z tohoto hlediska můžeme hodnotit vstup ČR do EU velmi pozitivně.“ byla kompletně potvrzena. Z krátkodobého hlediska můžeme hodnotit vstup ČR do EU velmi pozitivně, neboť obce a další subjekty získaly díky EU a SZP nemalé finanční prostředky.

Region Hranicko se po realizaci projektů stal atraktivnější, mladí lidé neodcházejí do měst, neboť ví, že obce se snaží pro ně zajistit bydlení, pro děti budují dětská hřiště, spravují budovy, kde se mohou občané scházet atp. SPL „Měníme Hranicko“ má již za sebou tři roky, objem finančních prostředků, které mohou být rozděleny mezi jednotlivé projekty se snížil. Dle harmonogramu víme, do kterých opatření budou tyto prostředky směřovány, avšak kolik žádostí bude na jednotlivé opatření podáno, jak budou jednotliví žadatelé úspěšní, to můžeme jenom předpokládat.

Tato diplomová práce s názvem „Dopady evropské zemědělské politiky na ČR (případová studie Hranicko)“ si jako svůj hlavní cíl stanovila analyzovat vývoj českého zemědělství v různých obdobích a to jak v období před vstupem do EU, tak i ve fázi po vstupu do EU. Na základě zodpovězených otázek, které byly položeny v úvodu diplomové práce lze vyvodit závěr, že vstup ČR do EU lze na základě sledovaných ukazatelů (tj. oblast sociální, ekonomická, množství produkce živočišné a rostlinné výroby a oblast agrárního obchodu dovozu a vývozu) hodnotit jako relativně neutrální a následně na základě ukazatele, týkajícího se objemu finančních prostředků, které plynou pro jednotlivé regiony a to konkrétně pro Region Hranicko lze hodnotit vstup do EU velmi pozitivně. Svým obsahem práce zároveň poskytla ucelený přehled o české zemědělské politice a o jejím formování spojeného nejen s vlivem EU. V souvislosti s obsahem práce, zodpovězenými výzkumnými otázkami a potvrzenými hypotézami lze tvrdit, že hlavní cíl této práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam odborné literatury:

1. European Commission. *The agricultural situation in the European Union – 2004 report*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. 182 s.
2. BIČÍK, Ivan, JANČÁK, Vít. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990*. 1. vydání. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, 2005. 103 s.
3. CSAKI, Csaba, DEBATISSE, Michel, HONISCH, Oskar. *Food and Agriculture in the Czech Republic: From a „Velvet“ Transition to the Challenges of EU Accession*. Washington: The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, 1999. 95 s.
4. DAN, Marek, DÜRR, Jakub. *Předvstupní očekávání a realita plného členství: zkušenosti členských zemí EU a jejich relevance pro ČR*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra politologie a evropských studií, 2002. 124 s.
5. FAJMON, Hynek. *Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou frakcí Evropské lidové strany – Evropských demokratů (EPP-ED), 2006. 127 s.
6. FAJMON, Hynek. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v Evropské unii: Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s poslaneckou skupinou Evropských konzervativců a reformistů, 2010. 187 s.
7. FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009. 803 s.
8. FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK, Marian. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 179 s.
9. KUČEROVÁ, Irah. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Univerzita Karlova, 2006. 347 s.
10. LABOUTKOVÁ, Šárka. *Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii*. 1. vydání. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. 112 s.
11. LOSOSOVÁ, Jana, STŘELEČEK, František, ZDENĚK, Radek. *Vliv dotací na ekonomickou situaci českých zemědělských podniků*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 2009. 85 s.

12. MARTI, MASSOT, Albert. *Praktická příručka – Zemědělství a Rozvoj venkova*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009. 38 s.
13. MATHIJSEN, Petrus Servatius Renoldus Franciscus. *A guide to European Union law*. 8. eddition. London: Sweet & Maxwell, 2004. 489 s.
14. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2006, 327 s.
15. NEUMANN, Pavel. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze: Nakladatelství Oeconomica, 2004. 65 s.
16. PELCL, Petr a kol. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v ČR: zpráva z výzkumného projektu 2007 – 2008*. 1. vydání. Plzeň: Centrum pro komunitární práci, CpKP západní Čechy, 2008. 68 s.
17. PĚLUCHA, Martin a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007- 2013 v kontextu reform SZP EU*. 1. vydání. Praha: IREAS, 2006. 162 s.
18. ROZVOJOVÉ PARTNERSTVÍ REGIONU HRANICKO. *Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“*. Hranice: Rozvojové partnerství Regionu Hranicko, 2007. 58 s.
19. RŮŽIČKA, JAN. *Analýza zemědělství na základě Souhrnného zemědělského účtu*. Praha: Český statistický úřad, 2010. 44 s.
20. The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank. *Czech Republic Toward EU Accession*. Washington: The World Bank, 1999, 249 s.
21. VIKTOROVÁ, Dana, PĚLUCHA, Martin. *Uplatnění a evaluace předvstupní pomoci Evropské unie ve venkovských oblastech České republiky v kontextu vývoje zemědělské a venkovské politiky v Evropě*. 1. vydání. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2005. 113 s.

Internetové publikace a články:

1. *A co děti? Mají si kde hrát? – vybudování dětského hřiště Drahouše* [online]. Mesto-hranice.cz, [cit.13. února 2011]. Dostupné na <http://www.mesto-hranice.cz/cs/pro-podnikatele/projekty-mesta/zrealizovane-projekty-podnik/detske-hriste-drahotuse.html>.
2. Asociace soukromého zemědělství ČR. *Stanovy ASZ ČR* [online]. ASZ.cz, 15. května 2007 [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.asz.cz/cs/profil-asz-cr/stanovy-asz-cr.html>.
3. BAUN, Michael, KOUBA, Karel, MAREK, Dan. *Evaluating the Effect of the EU Common Agriculture Policy in a New Member State: The Case of the Czech Republic*

- [online]. 4europartners.cz, August 2009 [cit. 21. prosince 2010]. Dostupné na http://www.4europartners.cz/prezentace/JCES_Baun_Kouba_Marek_CZ_and_CAP_2009.pdf>.
4. Centrum pro komunitní práci. *Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond* [online]. SFCD.CPKP.cz, [cit. 2. listopadu 2010], Dostupné na <http://www.sfcd.cpkp.cz/SF/index.html>>.
 5. Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů. *Aktuální dění* [online]. [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.cmszp.cz/>>.
 6. Evropská komise. *Souhrnný rozpočet evropské unie pro rozpočtový rok 2010* [online]. Europa.eu, Leden 2010 [cit. 1. listopadu 2010], Dostupné na http://ec.europa.eu/budget/library/publications/budget_in_fig/syntchif_2010_cs.pdf> <http://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>>.
 7. European parliament. *EAGGF Guarantee Section* [online]. Europa.eu, 20. listopadu 2000 [cit. 1. listopadu 2010], Dostupné na http://www.europarl.europa.eu/factsheets/4_1_4_en.htm>.
 8. JANDOVIČ, Nad'ea. *Hranicko dostane devět milionu korun* [online]. Sedmicka.cz, 4. listopadu 2009 [cit. 20. února 2011]. Dostupné na <http://www.sedmicka.cz/prerov-hranice/clanek?id=74408>>.
 9. *Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013)* [online]. EAGRI.cz, 30. prosince 2003 [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na http://eagri.cz/public/web/file/26240/Koncepce_agrar_politiky_CR_pro_obdobi_po_vstupu_do_EU.pdf>.
 10. KUOKKANEN, Kanerva , VIHINEN, Hilikka. *Contribution of the CAP to the general objectives of the EU* [online]. MTT Economic Research.cz, Srpen 2006 [cit. 12. října.2010]. Dostupné na http://www.mtt.fi/sasspo/SASSPO_HKI_BN4.pdf>.
 11. Ministerstvo zemědělství ČR. *Souhrnná zpráva o stavu českého zemědělství za rok 2006* [online]. EAGRI.cz, [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/ostatní/souhrnná-zpráva-za-rok-2006.html>>.
 12. Ministerstvo zemědělství ČR. *Výroční zpráva o operačním programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v České republice za rok 2006* [online]. EAGRI.cz, [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na http://eagri.cz/public/web/file/1246/VZ_OP_06_CJ_.pdf>.
 13. *Obecné informace: Instrument for Structural Policies for Pre-Accession* [online]. MFCR.cz, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pom_eu_ukonprogr_ispa.html>.

14. *OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství* [online]. Strukturální-fondy.cz, [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Operacni-programy/OP-ROZVOJ-VENKOVA-A-MULTIFUNKCNI-ZEMEDELSTVI>.
15. PEKOVÁ, Irena. *Předvstupní programy* [online]. CRR.cz, 28. ledna 2010 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.crr.cz/cs/programy-eu/predvstupni-programy/>.
16. *Podpořené projekty LEADER – Modernizace penzionu Ostravanka* [online]. Region.hranicko.cz, 18. října 2010 [cit. 21. března 2011]. Dostupné na <http://www.regionhranicko.cz/podporene-projekty/19y>.
17. Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. *Náplň činnosti*. [online]. PGRLF.cz, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.pgrlf.cz/pgRLF/cinnost.php>.
18. Potravinářská komora ČR. *Stanovy PK ČR – 28.2. 2008* [online]. FOODNET.cz, 8. dubna 2008 [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na: <http://www.foodnet.cz/polozka/?jmeno=Stanovy+PK+%C4%8CR+-+28.+2.+2008&id=16038/>.
19. SZIF. *Přínos programu SAPARD pro ČR*. [online]. SZIF.cz, Září 2006 [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsapard%2F1160392614859.pdf.
20. ŠÍMOVÁ, Kateřina. *Příjmy rozpočtu EU* [online]. Euroskop.cz, 2010 [cit. 25. října 2010]. Dostupné na <http://www.euroskop.cz/8878/sekce/prijmy-rozpocet-eu/>.
21. ŠPLÍCHALOVÁ, Lenka. *Hipotezská na Potštátsku* [online]. Infovenkov.cz, 28. února 2011 [cit. 5. března 2011]. Dostupné na <http://www.infovenkov.cz/service.asp?act=email&val=108691>.
22. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Významná tržní síla*. [online]. COMPET.cz, [cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na: <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/vyznamna-trzni-sila/>.
23. *Vznik a vývoj programu PHARE* [online]. MFCR.cz, [cit. 12. prosince 2010]. Dostupné na http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/pom_eu_ukonprogr_phare.html.
24. Zemědělský svaz ČR. *O nás* [online]. ZSCR.cz, cit. 4. ledna 2011]. Dostupné na <http://www.zscr.cz/o-nas/>.

Časopisy a různé publikace:

1. DĚDIČ, Petr. Venkov nevymírá. *Obec a Finance*, 2010, roč. XV, č. 1, s. 36.

2. Evropská komise. Souhrnná monitorovací zpráva o připravenosti ČR na členství v EU. *Ekonom*, 2003, č. 47, s. 59.
3. FIALA, Petr, HLOUŠEK, Vít, KRPEC, Oldřich. Evropeizace českých odborových svazů: proměny strategie reprezentace zájmů a okruhu partnerů v procesu evropské integrace. *Politologický časopis*, 2007, č. 2, s. 109.
4. KOPECKÝ, František. Dotace se budou rozdělovat podle přesných pravidel. *Hranický Deník*, 19. května 2008, č. 116, s. 3.
5. LEADER IV. Osa Programu rozvoje venkova ČR 2007 - 2013. *Obec a Finance*, 2010, roč. 15, č. 1, s. 45.
6. OBEC STRÍTEŽ NAD LUDINOU. Dne 6. 3. 2009 vyhlásila místní akční skupina (MAS) Rozvojové partnerství Regionu Hranicko Výzvu č.1/2009 k podávání Žádostí o dotaci v rámci Programu LEADER „Měníme Hranicko“. *Ludina*, Březen 2009, roč. 18, č. 1, s. 8.
7. ŠKROBÁNKOVÁ, Michaela. Dotační program LEADER „Měníme Hranicko“ je ve své polovině. *Zpravodaj Region Hranicko*, č. 9, s. 2 – 3.
8. *Zakladatelská smlouva zájmového sdružení právnických osob „Hranické rozvojové agentury z.s.“* ze dne 29. října 2007.
9. *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2009 „Zelená Zpráva“*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací pod gesci Ministerstva zemědělství. 2009. 352 s.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá dopady vstupu České republiky do Evropské unie na českou zemědělskou politiku. Práce představuje vývoj, stručnou historii, hlavní reformy a nástroje používané v souvislosti s fungováním evropského zemědělství. Cílem práce je přestavit a zhodnotit změny, které přinesl pro české zemědělce vstup do Evropské unie.

V roce 2004, kdy vstoupila Česká republika do Evropské unie (EU), zároveň přijala i pravidla společné zemědělské politiky EU, která přinesla českému zemědělství řadu změn, a to jak pozitivních, tak i negativních. Toto rozšíření mělo znamenat rozšíření trhu, nárůst konkurence, výzvu k dosahování nových vyšších standardů a bezpečnosti zboží či ochranu životního prostředí. Stav zemědělství je ovlivňován aktuálním nastavením pravidel společné zemědělské politiky, které je pro nově přistoupivší země až do roku 2013 velmi nevýhodné. V současné době probíhají diskuze o její podobě po roce 2013. Především by mělo dojít ke srovnání podmínek pro staré a nové členské země.

Se současnou Společnou zemědělskou politikou je také úzce spojen rozvoj venkova. Druhá část práce je zaměřená na vymezení dotačních prostředků, které mohou obce v České republice využívat k rozvoji svého území. Cílem diplomové práce je charakterizovat program LEADER a zhodnotit jeho využití v regionu Hranicko. Předložená diplomová práce se tedy zabývá uplatňováním metody LEADER na území působnosti místní akční skupiny Rozvojové partnerství Regionu Hranicko. Charakterizuje rozvojovou strategii místní akční skupiny na základě zpracovaného strategického plánu LEADER „Měníme Hranicko“, hodnotí zrealizované projekty dle této metody v letech 2008 - 2010 a navrhuje projektové záměry, které mohou vést ke komplexnímu rozvoji regionu Hranicko.

Na základě provedené analýzy jednotlivých vyhlášených výzev v Regionu Hranicko, která je součástí šesté kapitoly, bylo zjištěno, že obce a také i jiné soukromé subjekty nacházející se v Regionu Hranicko získaly v období 2008 až doposud (tj. do konce března 2011) nemalé finanční prostředky – dotace pro realizaci svých projektů. Dotace byly poskytnuty v celkové výši 25 mil. Kč, tato částka byla rozdělena mezi 43 projektů.

Tato diplomová práce s názvem „Dopady evropské zemědělské politiky na ČR (případová studie Hranicko)“ si jako svůj hlavní cíl stanovila analyzovat vývoj českého zemědělství v různých obdobích a to jak v období před vstupem do EU, tak i ve fázi po vstupu do EU. Na základě zodpovězených otázek, které byly položeny v úvodu diplomové práce lze vyvodit závěr, že vstup ČR do EU lze na základě sledovaných ukazatelů (tj. oblast sociální, ekonomická, množství produkce živočišné a rostlinné výroby a oblast agrárního obchodu dovozu a vývozu) hodnotit jako relativně neutrální a následně na základě ukazatele, týkajícího se objemu finančních prostředků, které plynou pro jednotlivé regiony a to konkrétně pro Region Hranicko lze hodnotit vstup do EU velmi pozitivně.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Evropská unie, Česká republika, zemědělství, Společná zemědělská politika, venkov, Evropský zemědělský záruční a orientační fond, přímé platby, politika rozvoje venkova, dotace, LEADER, Místní akční skupina, region Hranicko.

ABSTRACT

This thesis deals with consequences of the entry of the Czech Republic to European Union for the Czech agricultural policy. The thesis describes development, brief history and main instruments used in connection with function of the European agriculture. The target of the thesis is to present and sum up the changes in Czech agricultural branch after the entrance to the European Union.

After 2004, when Czech Republic has entered into European Union (EU), it had to also commit rules of the common agricultural policy of the EU, which brought to Czech agriculture many changes, both positive and negative. This enlargement should have brought enlargement of markets, growth of competition, challenge for reaching of higher standards and food safety or environment protection. Situation in agricultural sector is influenced by settings of common agricultural policy rules which is very disadvantageous for new members of the EU. Recently, discussions about its form after 2013 have been on. It should mainly come to equate conditions for old and new member states.

In relation to common agricultural policy it has to be mentioned also rural development. The second part is focused on defining of the grant instruments, which the Czech municipalities can utilize for their development. The purpose of this thesis is also to describe the LEADER programme and to determine its potential applications in the Region of Hranice. This submitted diploma work deals with exercitation of LEADER method at local action group „Rozvojové partnerství regionu Hranicko“. It features the development strategy of local action group based on strategic plan LEADER „Měníme Hranicko“, evaluates the implemented projects according to this method in years 2008 - 2010 and suggests project intentions, that can lead to complex expansion of Region of Hranice.

The analysis of the particular calls for submissions of the projects in the region of Hranice, which is a part of chapter 6, has revealed that from 2008 to the end of March 2011 villages and other private corporations in the region of Hranice received considerable financial means as a support of their projects. A total sum amounting to 25 millions of CZK was granted and divided among 43 projects.

This diploma thesis named 'Impacts of the European Agricultural Policy on the Czech Republic (Case Study of the Region of Hranice)' aims at the analysis of the development of the Czech agriculture during different periods, namely before and after the admission into the EU. Based on the answers to the questions that were raised at the beginning of the diploma thesis it is possible to come to a conclusion that the admission of the Czech Republic into the EU according to the monitored indicators (the social and economic domain, the volume of the plant and livestock production and the export and import of agricultural products) can be classified as relatively neutral. According to the indicator concerning financial means allocated to the particular regions, especially to the Region of Hranice, the admission to the EU can be classified as very positive.

KEY WORDS:

European Union, Czech Republic, agriculture, Common Agriculture Policy, rural regions, The European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, direct payments, rural development policy, dotations, LEADER, local action group, region Hranicko.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1 Priority a alokace prostředků u HRDP v letech 2004 - 2006 (mil.Eur).....	30
Tabulka. č. 2 Vývoj HDP a zaměstnanosti v zemědělském sektoru v %	34
Tabulka č. 3 Hlavní priority a alokace prostředků v rámci PRV v ČR v letech 2007 - 2013 (mil. Eur, %)	44
Tabulka č. 4 Seznam Fichí dle Strategického plánu "Měníme Hranicko"	51 - 52
Tabulka č. 5 Harmonogram jednotlivých Výzev.....	52
Tabulka č. 6 Struktura alokací dle jednotlivých let.....	53
Graf č. 1 Struktura zemědělské výroby v EU v roce 2005	15
Graf č. 2 Výdaje Ministerstva zemědělství ČR v letech 2000 - 2010 (mil. Kč).....	34

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Finanční plán v SPL
- P II Finanční plán podle roků včetně předpokladu do dalších let
- P III Přehled definitivně schválených Žádostí o dotaci v rámci Výzvy č. 1/2008
- P IV Přehled definitivně schválených Žádostí o dotaci v rámci Výzvy č. 1/2009
- P V Přehled definitivně schválených Žádostí o dotaci v rámci Výzvy č. 1/2010

PI Finanční plán v SPL

Plán finančních alokací SPL (procentuálně)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Rozvoj zemědělských podniků	2,3%		4,6%		5,7%	3,4%	16,0%
Zemědělské a potravní produkty		4,6%		3,3%			7,9%
Lesnická infrastruktura		3,1%					3,1%
Lesnická technika	2,5%		3,6%				6,1%
Veřejná prostranství	4,0%		6,4%		3,5%		13,9%
Spolkový život a sport	7,1%	8,9%		5,8%		7,1%	28,9%
Rozvoj cestovního ruchu: podniky		1,9%	6,5%		4,2%	4,0%	16,6%
Rozvoj cestovního ruchu: trasy			1,1%		1,1%		2,3%
Zakládání a rozvoj mikropodniků				5,4%			5,4%
Celkem	15,9%	18,5%	22,2%	14,5%	14,5%	14,5%	100,0%

PII Finanční plán podle roků včetně předpokladu do dalších let

Tabulka: Finanční plán podle roků včetně předpokladu do dalších let

Fiche	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Rozvoj zemědělských podniků	1000000		2000000				3000000
Zemědělské a potravní produkty		2000000					2000000
Lesnická infrastruktura		1363745					1363745
Lesnická technika	1080687		1573852				2654539
Veřejná prostranství	1738786		2813486				4552272
Spolkový život a sport	3119627	3885627					7005254
Rozvoj cestovního ruchu: podniky		842 262	2853000				3695262
Rozvoj cestovního ruchu: trasy			497826				497826
Celkem	6939100	8091634	9738164	6 333 333	6 333 333	6 333 333	43768898

Zdroj: Strategický plán LEADER „Měníme Hranicko“

P III Přehled definitivně schválených Žádostí o dotaci v rámci Výzvy č. 1/2008

	Pořadí	Název žadatele	Název projektu	Přidělený počet bodů	Rozpočet celkem v Kč	Přiznaná dotace v Kč
Fiche č.1 Rozvoj zemědělských podniků	1.	ZD Partutovice	Modernizace technologie dojírný	57	2 684 640	1 000 000
	celkem:				2 684 640	1 000 000
Fiche č.4 Lesnická technika	1.	Obec Teplice n.B.	Nákup techniky pro údržbu lesů v Teplících n.B.	42	761 375	380 687
	2.	Arnošt Hradil	Ze smetí cenná surovina	40	1 606 500	700 000
	celkem:				2 367 875	1 080 687
Fiche č.5 Veřejná prostranství	1.	Obec Opatovice	Úprava veřejné zeleně v Opatovicích	64	585 000	468 000
	2.	Obec Ústí	Úprava veřejného prostranství v okolí kostela	62	588 483	470 786
	3.	Obec Rouské	Úprava návsi obce Rouské I. etapa	59	1 015 000	800 000
	celkem:				2 188 483	1 738 786
Fiche č.6 Spolkový život a sport	1.	Dechová hudba Hustopeče n.B.	Přestavba bývalé kotelny v budově kulturního domu na multifunkční zkušebnu pro hudební spolky	75	354 773	283 818
	2.	Obec Dolní Těšice	Ať se máme kde scházet aneb víceúčelový dům	69	1 498 750	1 199 000
	3.	Obec Klokočí	Kulturně společenské centrum obce Klokočí	69	245 200	190 400
	4.	Obec H. Újezd	Vybudování zázemí sportovního areálu	68	838 789	671 031
	5.	Obec Skalička	Infrastruktura pro spolkový život a sport ve Skaličce	62	1 666 657	775 378
	celkem:				4 604 169	3 119 627
				Počet vybraných projektů	Rozpočty projektů celkem v Kč	Přiznané dotace v Kč
Celkově Výzva č.1/2008:				11	11 845 167	6 939 100

Zdroj: Pořadí Žádostí o dotaci ve Výzvě č.1/2008 Programu LEADER "Měníme Hranicko" [online]. Region.hranicko.cz, [cit. 26. března 2011]. Dostupné na http://www.regionhranicko.cz/dokumenty/leader/archiv//Dokumentace%20k%20vyzve%20c%201-2008/RoPa_Hranicko-LEADER-Vyzva_c1-2008-poradi_projektu.pdf.

P IV Přehled definitivně schválených Žádostí o dotaci v rámci Výzvy č. 1/2009

	Poř. adí	Název žadatele	Název projektu	Přidělený počet bodů	Rozpočet celkem v Kč	Přiznaná dotace v Kč
Fiche č. 2 Zemědělské a potravinářské produkty	1.	Oldřich Kubeša	Technologie pro masnou výrobu	45,3	2.380.000	1.000.000
	2.	Zdeňka Horníková	Zdraví, sílu najdeš v sýru	45,3	2.470.305	1.000.000
				celkem:	4.850.305	2.000.000
Fiche č.3 Lesnická infrastruktura	1.	Obec Běloutín	"Cestou necestou - oprava komunikace Nejdek"	36	612.022	412.976
	2.	Městys Hustopeče n.B.	Cesta jako žádná ze sta	30	1.580.781	950.769
				celkem:	2.192.803	1.363.745
Fiche č.6 Spolkový život a sport	1.	Aeroklub Hranice	Dejme Hranicku křídla	74	1.338.750	900.000
	2.	Obec Špičky	Špičkové centrum volnočasových aktivit ve Špičkách	73,7	1.235.240	836.800
	3.	Obec Rakov	Obnova výletišť - centra pro venkovní spolkový, kulturně-společenský a sportovní život v obci Rakov	73	806.950	545.041
	4.	TJ Tatran Všechnovice	Modernizace tribuny, šaten a sociálního zařízení - 1. a 2. etapa	70,3	726.198	580.958
	5.	Obec Býškovice	Nové hřiště v požární nádrži	69,7	900.308	597.683
	6.	Město Hranice	A co děti? Mají si kde hrát? - vybudování dětského hřiště Drahotuše	68,7	955.089	640.884
	7.	Obec Radíkov	Nová knihovna a klubovna v Radíkově	67,7	479.689	322.480
	8.	Obec Střítež n.L.	Víceúčelový volnočasový areál	67,3	954.839	461.781
				celkem:	7.397.063	4.885.627
Fiche č.7 Rozvoj cestovního ruchu	1.	Penzion Ostravanka	Modernizace penzionu Ostravanka	83,7	583.415	350.049
	2.	Ing. Marcela Tomášová	Dobudování doplňkové infrastruktury ubytovacího zařízení	60,7	820.355	492.213
				celkem:	1.403.770	842.262
				Počet vybraných projektů	Rozpočty projektů celkem v Kč	Přiznané dotace v Kč
Celkově Výzva č.1/2009:				14	15.843.941	9.091.634

Zdroj: Seznam projektů schválených SZIFem k podpoře v rámci výzvy č.1/2009 [online]. Region.hranicko.cz, [cit. 26. března 2011]. Dostupné na http://www.regionhranicko.cz/dokumenty/leader/archiv//Dokumentace%20k%20vyzve%20c%201-2009/RoPa_Hranicko-LEADER-Vyzva_c1-2009-poradi_schvalenych_projektu.pdf.

P V Přehled definitivně schválených Žádostí o dotaci v rámci Výzvy č. 1/2010

Fiche 1 Rozvoj zemědělských podniků

Pořadí	Název žadatele	Název projektu	Průměr hodnocení	Požadovaná dotace v Kč	Přidělená dotace v Kč
1	Alois Ondroušek	Hala pro výkrm drůbeže	28,7	1.000.000	1.000.000
2	Zeměd. družstvo Partutovice	Sklad brambor v Zemědělském družstvu Partutovice	23,3	1.000.000	1.000.000
Celkem				2.000.000	2.000.000

Fiche 4 Lesnická technika

Pořadí	Název žadatele	Název projektu	Průměr hodnocení	Požadovaná dotace v Kč	Přidělená dotace v Kč
1	Petr Kopča	Nákup lesní techniky pro rozšíření a z kvalitnější práce v lese	29,3	700.000	700.000
2	Pavel Kubiček	Moderní a šetrné hospodaření v lese	24,3	508.852	508.852
3	Vlastimil Suchánek	Pořízení lesnické techniky pro zajištění produkce štěpky	21,0	365.000	365.000
Celkem				1.573.852	1.573.852

Fiche 5 Veřejná prostranství

Pořadí	Název žadatele	Název projektu	Průměr hodnocení	Požadovaná dotace v Kč	Přidělená dotace v Kč
1	Obec Horní Újezd	Obnova autobusové zastávky v obci Horní Újezd	55,3	196.512	196.512
2	Obec Paršovice	Obnova veřejných prostranství v obci Paršovice	53,3	157.853	157.853
3	Obec Opatovice	Obnova autobusové zastávky v Opatovicích	52,3	145.790	145.790
4	Obec Všechnovice	Zelené Všechnovice	51,0	524.125	524.125
5	Obec Teplice nad Bečvou	Revitalizace veřejného prostranství pod školkou	46,3	389.020	389.020

6	Obec Partutovice	Veřejné prostranství u hřbitova	45,3	800.000	800.000
7	Obec Skalička	Revitalizace hřbitova ve Skaličce	44,0	695.493	600.168
Celkem				2.908.793	2.813.468

Fiche 7 Podnikání v cestovním ruchu

Pořadí	Název žadatele	Název projektu	Průměr hodnocení	Požadovaná dotace v Kč	Přidělená dotace v Kč
1	Sportovní klub Hranice s.r.o.	Rekonstrukce sportovního areálu v Teplicích nad Bečvou	55,0	1.200.000	1.200.000
2	Penzion Ostravanka, s.r.o.	Rekonstrukce recepce penzionu	53,3	261.600	261.600
3	Evžen Blecha	Jezdecká hala Středolesí	49,7	383.892	383.892
4	Areál pohoda Loučky s.r.o.	Rekonstrukce Ubytovny a hospůdky U Hájku na cyklobytovnu	40,7	1.007.508	1.007.508
Celkem				2.853.000	2.853.000

Fiche 8 Pěší trasy a hipostezky

Pořadí	Název žadatele	Název projektu	Průměr hodnocení	Požadovaná dotace v Kč	Přidělená dotace v Kč
1	Český svaz včelařů, o.s., základní organizace Hranice	Včelí naučná stezka	48,3	128.826	128.826
2	Hranická rozvojová agentura, z. s.	Hipostezka na Potštátsku	34,7	369.000	369.000
Celkem				497.826	497.826

Celkové výsledky	Počet doporučených projektů	Rozpočty projektů celkem v Kč	Požadované dotace v Kč	Přiznané dotace v Kč
Celkové Výzva č.1/2010:	18	21.681.671	9.833.471	9.738.146

Zdroj: Seznam projektů schválených SZIFem k podpoře v rámci výzvy č.1/2010 [online]. Region.hranicko.cz, [cit. 26. března 2011]. Dostupné na http://www.regionhranicko.cz/dokumenty/leader/archiv//Dokumentace%20k%20vyzve%20c%201-2010/RoPa_Hranicko-LEADER-Vyzva01-2010-poradi_projektu.pdf.